ACTA
LEGATIONIS HELVETICÆ

Ab anno MDCCXXIII. ad MDCCXXIX.

Ab Emo ac Rmo Dño

DOMINICO

Tit. S. Bernardi ad Thermas
Presbytero

Sanctæ Romanæ Eccleſiæ

CARDINALI PASSIONEO

Apoſtolicarum in forma Brevium
ſecretorum Literarum

SS. D. N. CLEMENTIS XII. P. M.

PROSECRETARIO,

*Dum apud Helvetios, Rhætos, alioſque Confœderatos
Ordinarium Sanctæ Sedis Nuntii munus obiret,
Conſcripta.*

EDITIO II.

BIBLIOTECA NAZIONALE DI NAPOLI

BIBLIOTHECA ... CORSINIANA

ROMÆ MDCCXXXVIII.

Typis Hieronymi Mainardi Impreſſoris Cameralis.

SUPERIORUM PERMISSU.

Ex dono Emin.mi ac Rmi D. D. Cardinalis Passionei Romæ 1760.

Digitized by Google

Digitized by Google

Em̃o ac Rm̃o Dño

DOMINICO

Sanctæ Romanæ Eccleſiæ

CARDINALI PASSIONEO

Patrono præclariſſimo.

JOHANNES MAINARDUS
PERPETUAM INCOLUMITATEM.

ACTA LEGATIONIS HELVETICÆ ab anno præſertim 1723. ad annum 1729. tanta, cum ſapientiæ, eruditionis, pietatis & zeli laude ab EMINENTIA TUA obitæ primum Tugii publici juris facta, ut iterum ederem, duo ſane rationum momenta me impulerunt. Primum quidem, quod per Germaniam iter agenti mihi, ad Cæſaream Majeſtatem CAROLI VI. Imperatoris nonnulla Comœdiarum PUBLII TERENTII elegantiſſimis verſibus in Etruſcum

Digitized by Google

ſcum ſermonem redditarum volumina cum Perſonis etiam, quæ in vetuſtiſſimo Codice Vaticanæ Bibliothecæ minio illitæ reperiuntur, a me nobilioribus uſque ad hoc tempus Typis illuſtrata oblaturo notum factum eſt, Acta illa, quorum exemplaria deſiderabantur, plurimi ab Heterodoxis quoque fieri, atque ab omnibus ubique requiri. Alterum vero, ut eximiis patrocinii, liberalitatis, ac benevolentiæ Tuæ in me immerentem plane ſingularis beneficiis Vindobonæ cumulatiſſime auctus, aliquo tandem obſequentis animi mei, Tibique addictiſſimi teſtimonio gratias referens immortales, tua erga me præclariſſima merita hac opportuna occaſione univerſis comprobarem. Ea igitur, Eminentissime Princeps, qua me in Germania verſantem peculiari humanitate ac benignitate Tua dignatus es excipere ac fovere, ſupplex hìc Romæ Te obſecro & obteſtor, ut ſuſceptum ſine permiſſu Tuo eadem Acta de novo publica luce donandi conſilium non improbes, imo grato hilarique vultu veniam impertiaris, atque etiam præſidio Tuo, quod a Clementia Tua mihi firmiſſimum polliceor, me ſtudioſiſſime protegas ac tuearis.

Digitized by Google

ACTA
APOSTOLICÆ
LEGATIONIS
HELVETICÆ

A B

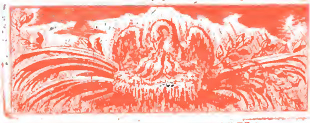
ANNO MDCCXXIII.

A D

ANNUM MDCCXXIX.

Attende lectioni, exhortationi, & doctrinæ.

I. Ad Timoth. IV. 13.

ROMÆ MDCCXXXVIII.

Ex Typographia Sancti Michaelis ad Ripam
Sumptibus Hieronymi Mainardi.

PRÆSIDUM PERMISSU.

Digitized by Google

Digitized by Google

PRÆFATIO.

Non affectamus laudes hominum, nec vituperatores expaveſcimus. S. Hieronym. Præfat. in Libr. Eſther.

N*EMO, rerum geſtarum naturam & temporum ordinem ſecum animo repetens, ignorare poteſt, eo ſtudio & conſilio a ſummis Pontificibus ad catholicos Helvetiæ pagos Apoſtolicam Legationem conſtitutam fuiſſe, ut ii, quibus exercendi difficillimi bujus muneris ratio deſertur, maxime buic officio convenire intelligant, ea omnia diligentiſſime executioni mandanda eſſe, quæ ad aſſerendam ſovendamque catbolicam Fidem præcipue conducunt. Hæc inter primas facile partes ſibi vindicat gravis & conſtans eccleſiaſticæ atque monaſticæ Diſciplinæ cuſtodia, quæ optimis ſanctiſque inſtitutis tamquam babenis animos moderatur & retinet, ne erroribus labefactati delabantur in vitia, quorum vis pravæ conſuetudinis veneno adeo mentes inſi-*

Digitized by Google

inficit & cæcitate perſtringit ; *ut* inſipientes *tunc Divinitati inſenſos Propheta nobis oſtendat*, *quum* corrupti & abominabiles *facti*, in ſtudiis ſuis *omnium cupiditatum fræna laxarent*. *Humanum quippe genus antiquo vulnere ſauciatum, & ad mala quæque propenſum, optimis legibus erat coercendum, quæ, recta jubentes, vetarent delinqui, & debitas a delinquentibus pœnas repeterent. Quamobrem ſicuti in omni civili ſocietate, quæ vel unius vel multorum imperio regitur, ad publicam tranquillitatem comparandam ordinemque tuendum leges feruntur, idem quoque obtinet in Eccleſia DEI, ubi in ſuo quiſque ſtatu, quam ipſe gerendam ſuſcepit perſonam, eam ſemper ad præſcriptionem quamdam & normam dirigere debet, qua ſuſcepti muneris partes & conditiones certis veluti finibus continentur. Quum autem ab hac regula longe aberramus, ad hanc vitæ noſtræ inſtitutum ſedulo revocare debemus, & providere, ne contrariis noſtris moribus legum auctoritas diſſolvatur. Huc omnes cogitationes ſuas curaſque retulerunt omnium ſæculorum Antiſtites: illique imprimis, qui ea, quæ JESU Chriſti erant, ſemper quærentes, nihil antiquius habuerunt in paſcendis ovibus, quàm ea for-*

fortiter tueri, quæ ad rectam vitæ & diſciplinæ inſtitutionem ſpectare videbantur. Cui enim non ſunt auditæ s. Cypriani vigiliæ, qui, quantum in ejus animo divini roboris erat, erat autem maximum, tantum adhibuit in aſſerenda Eccleſiæ diſciplina; nec minorem vim exercuit in cohibenda illorum licentia, qui falſa pietate ad ſubdolas quorumdam lapſorum preces in animarum pernicem ſe inflectebant, quàm ubi Tyranni duritiem morte ſua fortiſſime fregit debellavitque: cui rei teſtimonia ſunt graviſſima ſcripta, quibus poſterorum memoriæ diſciplinæ bona copioſe, pro more, & ornate commendavit. Diſciplina, inquit, (quam ſæpe deificam appellat,) cuſtos ſpei, retinaculum fidei, dux itineris ſalutaris, fomes ac nutrimentum bonæ indolis, magiſtra virtutis, facit in Chriſto manere ſemper, ac jugiter Domino vivere, & ad promiſſa coeleſtia & ad divina præmia pervenire; hanc ſectari ſalubre eſt: & averſari ac negligere, lætale. *Quapropter Tridentini Patres cauſſa fidei primùm, divinitus aſſerta, in negotio ſanctæ Reformationis poſtmodum tota mente defixi, nihil eorum intentatum reliquerunt, quæ ad illius ævi debellanda tot mala ſatis eſſe potuiſſent, & Apoſtolicorum*

 Præ-

Præſidum voce firmati, ad opem & præſidium labantis Diſciplinæ alacriter concurrerunt. Quum vero nihil magis populorum ſaluti conferre animadverterent, quàm componere vitam eorum, qui aliis verbo & exemplo praeeſſe debent, in id præcipue incubuerunt, ut qui eccleſiaſticæ & monaſticæ militiæ nomen darent, perfecta vivendi norma ceteris prælucerent. Unis quidem divino miniſterio conſecratis leges de vita boneſtate, jam olim latæ, iterum præſcribuntur: alteris verò ad Regulam, quam profeſſi ſunt, vitam inſtituere præcipitur; quæ quidem duo, quantum diligentiſſime animo conniti poſſumus, conſiderare & contemplari debemus. Etenim, ubi agitur de vita Clericorum, non quædam tantum leges recèns rogatæ, aut temporibus accommodatæ, ſed quæ aliàs a ſummis Pontificibus, & ſacris Conciliis copioſe & ſalubriter ſancitæ fuerunt, omnes inſtaurantur; & ne chartis tantum illinitæ ſpem aliquam impunitatis præberent, iiſdem pœnis olim inflictis, vel majoribus arbitrio Epiſcoporum imponendis, obſervari impoſterum mandantur. Immo ſi qua in deſuetudinem abiiſſent, eæ quamprimùm in uſum revocantur, ut ab omnibus (quod caput eſt) accurate cuſtodiantur, non obſtantibus conſuetu-

dini-

dinibus quibuſcumque, ne ſubditorum neglectæ emendationis ipſi Paſtores condigne, DEO vindice, pœnas perſolvant. Quod vero ad Regulares attinet, iidem Tridentini Patres ſapientiſſimi neceſſarium eſſe cenſuerunt, ut ad præſcriptum Regulæ, quam ipſi profitentur, vitam componerent, quò facilius & maturius, ubi collapſa erat, vetus & regularis Diſciplina inſtauraretur: ac conſtantius perſeveraret, ubi erat conſervata. Hæc, quæ modò in unum collecta, licèt fere omnia ſeorſim jam pridem edita, prodeunt publica Acta, hiſce æquiſſimis & ſanctiſſimis legibus, nedum Personis, Rebus, et Locis *maxime conſentanea videntur; nec ſua fortaſſe utilitate vacabunt, apud eos præſertim, qui cæca carpendi libidine ſibi fingunt Apoſtolicæ Sedis Miniſtros alto ſopore detentos, muneri ſuo indormire;& quaſi levibus occupationibus impediti, illos omnes, quos tutari & emendare deberent, deſertos iri, & ad interitum ruere, oſcitanter paterentur. Sed meliora ad iſtis hominibus, qui fabulis ſæpe ducuntur, ſperare fas erit, quum animum hoc errore deceptum, ad veritatem, horumque Actuum lectionem benigne diligenterque traducent.*

Datum Altorfii Uriorum prope Lepontios, IV. Idus Septembr. MDCCXXIX.

AR-

Digitized by Google

ARTICULUS XII. LIBRI V. VITÆ
S. CAROLI BORROMÆI,
A GLUSSIANO ITALICE CONSCRIPTÆ, LATINE VERSUS.

EA fuit erga Helvetos ac Rhetos S. Caroli ſolicitudo, ut ad promovendam ſtabiliendamque in eorum Terris Catholicam fidem, diligentiſſime curavit, S. Sedis Apoſtolicæ Legatum ibi conſtitui, qui ſpirituali horum populorum regimini quoque præeſſet, regiones illas paſtorali cura viſitans, omnibuſque Pontificia providens auctoritate. Negotia enim, quæ ad Eccleſiam ſpectabant, tunc temporis illic fere jacebant. Id autem exiſtimavit S. Antiſtes, præcipuum eſſe Nuntii Apoſtolici munus, ut eccleſiaſticis rebus primùm, ceteris demum incumberet. Quapropter cum Gregorio XIII. ſedulò egit, ut hæc provincia Joanni Franciſco Bonhomio committeretur. Optime quippe noverat ſanctiſſimus Præſul, quanta prudentia ſe geſſerat Vercellenſis Epiſcopus in Viſitatione Novocomenſi, atque inſuper perſpectas habebat ceteras ejus virtutes, egregiaſque animi dotes, quum ab ipſomet exordio Pontificatus Pii IV. ſui avunculi, illum miniſtrum, domeſticum, & familiarem habuiſſet, &c.

IN-

INDICULUS ACTORUM.

SERMO I. *De Abbatis Coadiutoris electione rite inſtituenda, ad Manachos Campidonenſes in Suevia, habitus ad aram principem Eccleſiæ ejuſdem Monaſterii IV. non. ſept. anno MDCCXXIII. Miſsâ abſolutâ, & omnibus, qui ſuffragii jus habebant, ſanctiſſimæ Euchariſtiæ Sacramento refectis.* Pag. 1

SERMO II. *De Abbatis electione, ad Monachos Monaſterii Murenſis in Helvetia, habitus eodem modo, V. kal. octobr. MDCCXXIII.* 12

SERMO III. *De Sacerdotum dignitate, habitus in Eccleſia s. Leodegarii Lucernæ IX. kal. aprilis anno MDCCXXIV. Apoſtolica Sede vacante.* Agitur quotannis decreto Senatùs ſolemnis memoria de Urbe ab igne liberata tempore Julii II. Pont. Max., & ſermo habetur, de more, tam latinè quàm germanicè de dignitate Sacerdotali. 17

SERMO IV. *De Abbatis electione ad Monachos Monaſterii Diſſertinenſis in Rhetia, habitus in Capitulo ante ſcrutinium IV. kal. jun. anno MDCCXXIV.* 32

SERMO V. *De eodem argumento ad Monachos Fabarienſes prope Sarunetos, habitus eodem modo IV. idus julii MDCCXXV.* Abbates, ad quos ſer-

ſermones habiti ſunt, S. R. Imperii Principum dignitate decorantur. 37

Sermo VI. *In Benedictione Antiſtitæ Parthenonis Seedorfenſis Ordinis ſancti Benedicti in Republica Uranienſi, habitus inter Miſſarum ſolemnia, Dominica III. poſt Pentecoſtem, X. kal. julias anno MDCCXXVII. & germanicè a Diacono redditus.* Hic enim mos aliquando fuit Joannis Bonhomii, celeberrimi Vercellenſis Epiſcopi, quum tempore s. Caroli hac Apoſtolica Legatione fungeretur. 41

Sermo VII. *In conſecratione Epiſcopi Abderitani, Coadiutoris Baſileenſis*: non habitus, quia conſecratio poſtmodum peracta fuit in Diœceſi Biſuntina extra fines Legationis Helveticæ; ſed hic propter argumenti magnitudinem utilitatemque minime prætermitti debuit; quandoquidem in eo dignitatis Epiſcopalis fundamenta ponantur, parteſque præcipuæ recenſeantur. 53

Epistola Encyclica I. *Ad Epiſcopos, Conſtantienſem, Baſileenſem, Lauſannenſem, Curienſem, & Sedunenſem, de opuſculo, cui Titulus*: Monita ad continendos Sacerdotum mores. 58

Epistola II. *Ad eoſdem, de Cardinalis Vincentii Mariæ Urſini electione in Summum Pontificem.* 108

Epistola III. *Ad eoſdem Epiſcopos, de Inſtructionibus ſancti Caroli Borromæi ad Confeſſarios.* 110

Epistola IV. *Ad Viſitatores Congregationis Helveto-Benedictinæ de nova editione Pſalterii venerabilis ſervi DEI Joſephi Mariæ Cardinalis Thomaſii.* Prodiit hoc Pſalterium typis Monaſte-

ſte-

ſterii Einſidlenſis, prævia hac eadem Epiſtola. *Accedit Indiculus Inſtitutionum theologicarum veterum Patrum, confectus ab eodem venerabili Servo DEI.* 124

Decretum, *ne Sacerdotes pulvere, ut vocant, cyprio aſperſi accedant ad Altare.* 155

Decretum *de nova Regulæ s. Patris Auguſtini, & antiquarum Conſtitutionum Hoſpitalis Monaſterii SS. Nicolai & Bernardi in Monte Jovis, editione curanda.* 157

Joannis Georgii ab Eckart, *V. C. Epiſtola de ſua converſione ad Catholicam Fidem, cum Auctoris reſponſo, & cum Præfatione b. m. viri doctiſſimi Juſti Fontanini, jam Archi-Epiſcopi Ancyrani,* ad exemplar editum Romæ, anno MDCCXXIV. ex typographia Hieronymi Mainardi, Præſidum permiſſu. 161

Roberti Bellarmini *ex Societate JESU, S. R. E. Cardinalis, Admonitio ad Epiſcopum Theanenſem, Nepotem ſuum, de iis, quæ neceſſaria ſunt Epiſcopo.* Ad exemplar editum Romæ, typis Joſephi Corvi & Bartholomæi Lupardi, Impreſs. Camer. *anno MDCLXXVII. Præfigitur Monitum, quo novæ hujus editionis occaſio declaratur.* 168

Admonitio *atque hortatio Legatorum Sedis Apoſtolicæ ad Patres in Concilio Tridentino, lecta in prima Seſſione.* 215

REIM-

REIMPRIMATUR,

Si videbitur Reverendiſſimo Patri Magiſtro Sacri Palatii Apoſtolici.

Nuncius Baccarius Epiſcopus Bojanen. Vicesgerens.

REIMPRIMATUR.

Fr. Joachim Pucci Sac. Theolog. Mag. & Socius Reverendiſs. P. Mag. Sac. Palatii Apoſt. Ord. Prædic.

SER-

Digitized by Google

SERMO I.

AD

MONACHOS CAMPIDONENSES.

PAX CHRISTI.

EFFULSIT tandem & mihi & vobis, dilectiſſimi in Chriſto Filii, illa omnium votis exoptatiſſima dies, quæ communis noſtræ cauſſa lætitiæ, exultare & lætari nos jubet in Domino, quum talem tantamque diem a ſolo Domino factam fuiſſe agnoſcamus. Quis enim in corda veſtra, in quæ inimicus homo zizania ſuperſeminaverat, ſpiritum pacis & charitatis infundere potuiſſet, niſi Ille Unus, in cujus manu ſunt corda noſtra, & inclinat ea quocumque vult? Quis poſt tot & tam diuturna diſſidia, inteſtina bella, & ſævos adeo, terribileſque curarum æſtus, ani-

Digitized by Google

mos veſtros ad hanc ſanctam concordiam traduxiſſet, niſi pacis Auctor, quo imperante, in turbulentiſſimo omnium moleſtiarum pelago ſemper exoritur tranquillitas magna? Hinc commodam vos alloquendi occaſionem nanciſcar; Sed funeſtiſſimam elapſi temporis faciem ante oculos veſtros ponere non aggrediar, in quo nemo ſane fuit, qui amariſſimam diviſionem inter membra Chriſti, ruptis fraternitatis legibus, cujus vinculum eſt charitas, non ægerrimè tulerit: nemo, qui illata diſciplinæ Monaſticæ tam fœda & lethalia vulnera non defleverit: nemo tandem, qui memoria repetens exordium tanti mali, & contentionis originem, in hæc pœnitentiæ clauſtra ambitionem de ſæculo fortaſſe irrepſiſſe non ſenſerit. Tam acerba rerum recordatio præſentis diei jucundiſſimum gaudium in luctum verteret, altius mœrorem meum renovaret, & mentem veſtram moleſtiſſimis cogitationibus obrueret. Diu preſſi, diu texi dolorem, dilectiſſimi Filii; ſed mihi hodie ante Dei Altaria diſſimulare non licet, illos ipſos, qui utrinque ex cætu veſtro initio Legationis meæ me convenerunt, non ignorare, quæ conſilia, quæ preces, ne dicam lacrymas, ego effuderim, ut eos in ſinum ſanctæ Unitatis pertraherem. Interrogate illos, Utrumne aliquid a me neglectum fuerit, quod ad ſarciendam concordiam facere videretur? Utrumne [ut verbis utar Prophetæ] veritatem abſconderim in corde meo? Nolui diſſidentium genio blandiri, ubi vera loqui decuit; Chriſtus enim ſic loqui juſſit liberum Sacerdotem, & Sacro-Sanctæ Apoſtolicæ Sedis Matris noſtræ Miniſtrum, de cultu Dei & veſtro bono diu noctuque ſolicitum. Veſtrorum

corda,

corda, veſtrorum fidem hic in medio veſtrum libens obteſtor, paratus publicam mendacii notam ultro ſubire, ſi aliquid mihi excidit, quod veritati undequaque non fuerit conſonum. Quumque Petri decreta ſemper inconcuſſa & immota eſſe debere conſtantiſſime prædicaverim, arguat me aliquis non ita factum, aut aliter fieri unquam potuiſſe, jure me doceat.

Hæc ſtrictim commemoranda fuerunt, ut quemadmodum verborum meorum fidem integram jam accepiſtis, pari pacto in hac proxima Electione certa & ſincera monita vobis inculcem: Quibus, ſi pronam, ut minime dubito, & facilem voluntatem accommodaveritis, confido fore, eam vos a Divina Clementia benedictionem conſecuturos, quæ ſuffragiis veſtris magnum ſolatii fructum & incrementum uberrime tribuet; Sique, o Viri Dei, a recto tramite, quem alacriter incurrere cœpiſtis, non declinaveritis, pluris cujuſvis hominis quam Chriſti gratiam non facientes, Deus ipſe, qui noſcit corda omnium, oſtendet vobis, quem eligere debeatis in locum Miniſterii hujus.

Recolite ergo mecum, qualem Magni Beatiſſimi Patris veſtri Regula poſcat eum, qui aliis præeſſe debet; Quumque ejus dotes vobis perſpectas eſſe, mihi omnino perſuaſum ſit, illa tantum verba vobis conſideranda proponam hac feliciſſima die, in quibus, niſi ego me fallo, & Electionis Summa, & Conditio illius, qui eligi debet, certiſſimis quibuſdam characteribus deſignatur. *Qui*, ait, *præeſſe dignus eſt, ſemper meminiſſe debet, Chriſti vices agere in Monaſterio*. O aurea verba! verba æternæ vitæ, per quæ vobis libere patefit aditus ad thronum Dei. Unde, Fratres ſancti (ſinite Doctorem Gentium hic vos alloqui) vocationis cœle-

ſtis participes, conſiderate Apoſtolum & Pontificem confeſſionis noſtræ Jeſum. Non poterit quiſque veſtrum Chriſti vices agere in Monaſterio, niſi ſicut Chriſtus ad Miniſterium vocetur a Deo tamquam Aaron; Chriſtus enim non ſemetipſum clarificavit, ut Pontifex fieret; munus nempe illud tam divinum tam excelſum non ambiit, non quæſivit, non optavit; ſed appellatus a Deo Pontifex juxta ordinem Melchiſedech, factus eſt omnibus obtemperantibus ſibi cauſa ſalutis æternæ; In capite enim libri ſcriptum erat de illo, ut faceret voluntatem Dei. Quis veſtrum ſummo Judici nollet non reſpondere cum Chriſto: In capite libri ſcriptum erat de me, ut contemptis dignitatum periculis, calcatiſque terrenis cupiditatibus, tibi ſoli ſervirem, unice humilitati ſtuderem, nec me, ut aliis præeſſem, dignum exiſtimarem, ne elevans allideres me? Quis veſtrum, dilectiſſimi Filii, ſibi dicta non putet ea omnia, quæ in capite ſecundo Regulæ ad veſtrùm omnium doctrinam ſcripta ſunt: *Culpæ ſcilicet Paſtoris incumbere, quidquid in ovibus Paterfamilias utilitatis minus potuerit invenire*: *Omnia bona & ſancta factis magis quam verbis oſtendere*: *Cui plus committitur, ab eo plus exigitur.*: *Difficilis & ardua res eſt regere animas, & multorum moribus inſervire; nam in die judicii ipſarum omnium animarum redditurus eſt Domino rationem*.

Hæc pauca ex multis deprompſiſſe ſufficiat, ut vobis certo conſtet, quale judicium immineat iis, qui, neglectis & poſthabitis ſanctorum præceptorum oraculis, tamquam ad bravìum currunt ad dignitates, quibus curas, vota, labores, & vel ipſas animas devovent, ut illarum compotes fiant. Si hæc, ſicuti fide perſpecta

ſunt

ſunt, ita quoque animis veſtris inſederint, prævaricatores hujuſmodi [quos tamen in hoc religioſiſſimo Cætu nec fuiſſe unquam, nec eſſe puto] jam prope tenebras exteriores poſitos exiſtimate, & de quo libro vitæ delendi ſint, attente perpendite. Qui ab hac Regula veritatis recederet, is raperet veſtrum Miniſterium, & raperet tamquam fur ſacrilegus honorem & poteſtatem Chriſto; nam execranda audacia tumens Chriſtum mendacem faceret, qui Miniſtros ſuos ipſemet eligere & vocare teſtatur, & qui ſemper odio habuit rapinam in holocauſto. En quali reatu ſe obſtringeret, qui Chriſti vices ſuomet judicio arriperet & extorqueret.

Video jam vos mecum hoc ſcelus perhorreſcere: Video corda veſtra in propoſito ſanctitatis firmata, & contra omnes incurſus atque impetus oblatrantium ambitionis fluctuum inconcuſſa, illum Fratrem ad tantum onus aſſumere, quem religio non fucata, quem pura doctrina, quem pietas & modeſtia, quem lectio & oratio, quem lacrymæ & jejunium, quem denique ſecundum ſanctam Regulam veſtram *omnium bonorum operum inſtrumenta commendant*: Uno verbo, qualem eſſe decet, qui ad hoc munus divinitus evehatur, & non qualem vobis revelaverint ſanguis & caro. Fortaſſe irridebor a ſæculi hominibus, quod hæc ſacris Viris in mentem revocare ſtuduerim, quæ ſatis ſuperque nota, dum omnium ore uſurpantur, uſu quodam vim amittere videntur, & aciem mentis novitate non excitant. Sed DEUS certe non irridetur: nec mihi datum eſt ſcire aliud hoc loco, quam Chriſtum Crucifixum: nec aliter loqui poſſum, quam quod Deus locutus eſt nobis

in

in Filio, in quo ſibi bene complacuit, & ipſum audire nos juſſit.

Quod ſi, ut divina magis noſcatis ad humana devenietis, reſpicite, oro vos obteſtorque, ad petram, unde exciſi eſtis; ad priſtina, inquam, Majorum veſtrorum exempla, in quibus adeo enituit omnium virtutum imago cum profundiſſima animi demiſſione conjuncta, ut parum vobis dixiſſe videar, ſi læſam Dei majeſtatem ab humano Genere, per ſuperbiam lapſo, ſanctiſſimis eorumdem Patrum veſtrorum moribus eo placatam contenderim, ut * illorum precibus ſtare Mundum crederetur. Eja agite, Chriſti milites, erigite frontem, eoſque intuemini, qui meritis, non ſuffragiis, ad altiora vocati, tamquam oves ad occiſionem ductæ, diu noctuque ingemuerunt, ut Deus hac omnium graviſſima eos ſarcina levaret; nam aliorum peccata portare coacti, pro æterna eorum ſalute animam pro anima debebant rependere; & ubi mœſtiſſimi munera defugiebant, honoreſque adverſabantur, lætiſſimos quiſque eos vidiſſet, fuſtibus & gladiis in cauſſa DEI, & Fidei teſtimonium occurrere. Aſpicite magnos Heroas illos, qui, ne oneri colla ſubderent, in abditiſſimas latebras ſeſe receperunt; & quaſi in tuto ibi non eſſent, ne reperti traherentur ad regimen, in ipſa mortuorum ſepulchra deſcenderunt viventes, ut vita eorum tota abſconderetur in Chriſto, & cum eis gloria eorum deſcenderet. Eos denique ad memoriam revocate, qui in media honorum fuga intercepti, & quaſi in arenam adacti, ne in colluctatione deficerent, victoriaque ſua caderent, magnas virtutes, quaſi nullæ

* *Rufinus de vitis Patrum in Prolog.*

læ eſſent, oculis aliorum ſubducere tentarunt, ut ſuorum judicium fallerent, & vota fruſtarent, reos tum ſe profitentes, cum ipſe altiſſimus honorum deſpectus innocentiſſimos patefaceret. Sed non eſt, cur hoc miremur coram Angelis Dei tam grande tam rarum tam ſublime ſpectaculum; Cogebantur ipſi vices Chriſti ſubire in Monaſterio, ſed prius a Chriſto didicerant, in hoc uno abſconditos eſſe omnes ſapientiæ & ſcientiæ theſauros, ut eſſent mites & humiles corde: Animo repetebant inconſultam Matrem, quæ ſummas ſedes, dexteram ſcilicet & ſiniſtram Chriſti, præpoſtera ambitione pro ſuis Filiis efflagitaverat; nec tamen ipſis thronum gloriæ in Regno Dei, ſed calicem, quem ipſe bibiturus erat, Chriſtum obtuliſſe: Sciebant præſtantiſſimi illi Majores veſtri, Chriſtum iterum in montem ſolum ſe recepiſſe, ne Rex Salutaretur a turbis, quia in formam ſervi voluit ſe humiliari uſque ad mortem: Ipſi cum Diſcipulis a Chriſto petentibus, Quis eorum videretur eſſe major, ſibi dictum putabant divinum illud Oraculum ſapientibus ſæculi abſconditum, tamquam potentiſſimum telum ad contorcendum quemcumque humanæ ſuperbiæ faſtum, nullos niſi converſos ſicut parvulos, ſibi nimirum deſpectui habitos, Regnum Cœlorum intraturos: Ferebantur toti extra rerum humanarum fines in Chriſtum, quia ipſis totum vivere Chriſtus erat; & heu! quantum coarctabantur anguſtiis, dum alte infixum hæreret animo judicium illud duriſſimum fore iis, qui præſunt: Meditabantur incomprehenſibilia judicia Dei, & præ timore areſcebant, quomodo in deſolationem facti fuiſſent Rex Saul, & Proditor ille, qui licet divinitus electi, juſtiſſime tamen propter

iniquitatem ſuam fuerant reprobati. In hac cogitatione defixi greſſus ſuos metiebantur, & introeuntes in Sanctuarium DEI, eorum noviſſima conſiderabant, de quibus ſcriptum erat: Verumtamen propter dolos poſuiſti eis; dejeciſti eos, dum allevarentur.

Hæc prima fuerunt Patrum veſtrorum ſtudia, hi mores, hæ leges, hæc denique glorioſiſſima ad imitandum propoſita vobis exempla. Tenetis jam, qualis quantuſque fuerit omnium timor ad capeſſenda munera per ea ſæcula. Quæ vero ſæcula, DEUS bone! in quibus labore manuum, ſiti, fame, frigore, nuditate, precibus, jejuniis, paupertate, & omni auſteriſſimo pœnitentiæ genere, non vitam cum ceteris mortalibus ducere, ſed cum Superis putabantur, hac una beatiſſima ſorte contenti, ut expectantes beatam ſpem & adventum gloriæ magni DEI, ſaturarentur quotidie vino compunctionis & pane lacrymarum in menſura. Parcite cordi meo, Filii chariſſimi: obruor lacrymis, dum hæc recogito: compungor ſtimulis, dum hæc exempla conſidero. Ille unus ex hoc Cœtu veſtris ſuffragiis mox ad onus vocandus ignorare non poteſt nec debet, hæc, quæ vobis affatim ſuppetunt bona, & commoda vitæ, fuiſſe Majorum veſtrorum fidei lucra, emolumenta pietatis, & pretia peccatorum; fuiſſe clariſſima iſta honorum inſignia, quibus jure & merito hoc Cœnobium toto orbe celeberrimum illuſtratur, Patrum veſtrorum diſciplinæ quæſtum, humilitatis ſtipendium, innocentiæ præmium, ſanctitatis coronam. Væ igitur illi, & iterum væ; ſi quando jamjam eligendus, ubi in faſtigio poſitus vices Chriſti aget in Monaſterio, hæc

in

Digitized by Google

in aliorum perniciem, & in detrimentum animæ ſuæ oblivioni tradiderit ! DEUS enim conturbaret eum in ira ſua, & devoraret eum ignis. Non ego, vos, neque illum hinc tranſmigrare, jubeo, in Tabennam Pachomii, in Ammonis Nitriam, in Macarii Sceten; ſed hac ſplendiſſima die, in hoc animorum veſtrorum fœdere, ante hæc DEI altaria, quaſi tuba vocem exaltans (hæc enim vox illius eſt, qui miſit me) illam, illam vobis omnibus ſervandam Regulam denuntio, & ſtrictiſſime commendatam volo, quam vos ipſi coram DEO amplexi fuiſtis,& in qua *nihil aſperum, nihil grave* conſtitutum eſt a Legiſlatore veſtro ſanctiſſimo.

Hactenus audiſtis, qualem ipſe Magiſter adumbraverit Vobis formam illius, qui præeſſe aliquando dignus haberi debet in Monaſterio. Audite nunc preces meas; & quia ſimul ſtabimus ante Tribunal Chriſti (tempus enim breve eſt,) ibi ſtatuetur: an ego vos paterne ſincereque admonuerim: & an prono vos animo monita mea ſuſceperitis. Obſecro itaque vos, Filii mei in Chriſto JESU, opportune, importune, per miniſterium infirmitatis meæ, per vocem illius, qui Chriſti vices in terris gerit, & cujus ego licèt peccator omnium * notarum, Legatione fungor, per miſericordiam & omnipotentiam DEI, ſatagite primùm ſuffragia veſtra in Chriſti ſinum deponere: arceantur, tamquam peſtes bonorum operum, de mentibus veſtris mundanæ cogitationes: ignoretur ambitio: faceſſat invidia: regnet charitas: triumphet religio: prodeat de vultu Chriſti judicium veſtrum; Qui enim divino eligetur judicio, digne habitabit in hoc Tabernaculo: juſtitiam operabitur: veri-

* *Tertull. de pœnit. cap. 14 in fine.*

rit tem loquetur: non aget dolum in lingua ſua: & munera ſuper innocentem non accipiet.

Te nunc Domine precor: extende manum ad opus, quod famuli tui modò ſuſcepturi ſunt: Emitte ſuper eos Spiritum conſilii, & Spiritum pacis: Da, ut ardentiſſima charitate tua terrenorum affectuum tenebras diſſipent; & Luce tua ſancta undique circumfuſi, veritatem & voluntatem tuam aſſequantur: Da Domine, ut hac tua admirabili Luce oculis eorum, fortaſſe adhuc ægris, & nocte præteritarum rerum prægravatis, ſanus ille & liber reddatur obtutus, quo recta ſemita pacis inventa, poſſint in ea cum conſenſu ambulare: Firma Domine in eorum manibus arma illa Lucis, quibus beatiſſimus Apoſtolus tuus opera tenebrarum fugavit, primorum Fidelium mentes in concordiam reduxit, & unitatem ſpiritus eorum in vinculo pacis, naſcentis Eccleſiæ adverſariis, & diaboli inſidiis fortiſſime oppoſuit. Hæc ipſa arma, Filii chariſſimi, non tam ſuis pugnantibus tunc providus exhibuit Apoſtolus, quam vobis modo pugnaturis contra eumdem ipſum antiquum hoſtem ſolicitus præparavit. Innova in cordibus eorum, clementiſſime DEUS, ſpiritus ſervi tui beati * Andegarii; & fac, ut redeat cor Patris in Filios; cor, inquam, illud, quod, tui amoris igne vehementer ſuccenſum, admirabilis hujus Regulæ a prima Sede petitæ hìc primum fundamenta ponens, hoc cœlum, hanc terram, has gentes, hæc loca, hos parietes, hæc altaria odore ſanctitatis implevit, fide & charitate enutrivit, caſtimonia vitæ decoravit. Pone in conſpectu tuo, Summe DEUS, ſacroſanctos hos

* *Qui Regulam accepit Romæ ab Adriano PP. I.*

hos Cineres, has pretioſiſſimas ſanctorum Martyrum tuorum Gordiani, Epimachi, & Caſtuli * Exuvias, quibus ad præſidium tui Cœtus hanc domum tuam nobilitaſti. Parum fortaſſe eſſet tantos athletas in teſtimonium Fidei tuæ intrepide viciſſe in agone romano tyrannum & beſtias; niſi hæc ſacra Ædes, ubi vox ſanguinis Eorum clamavit & clamat ad Te pro ejus Miniſtrorum concordia, tuo, etiam hac tempeſtate, præſenti patrocinio fulciretur. Augeatur in ſplendore Gloriæ tuæ unanimi hodiernæ Electionis conſenſu horum Martyrum triumphus; nec minus cedat in tuorum Militum laudem certamen illud glorioſum, quam nobis in gaudium in hoc tanto negotio, tuum iis apud te deprecantibus Divinum Auxilium. Amen.

* *Ab Urbe Roma in hoc Monaſterium tranſlata Sæculo VIII.*

Digitized by Google

SERMO II.

AD

MONACHOS MURENSES.

EGO JUSTITIAS JUDICABO.
Pſal. LXXIV. Verſ. IV.

ANte Tribunal Chriſti judicandos hodie Vos ſtatuo, dilectiſſimi Filii. Non opus eſt vobis extremam illam & luctuoſiſſimam diem anxie præſtolari, ut revelentur abſcondita cordis veſtri; DEUS enim, cui omnia ſunt nuda & aperta, appendet hac ipſa die in ſtatera ſuffragia veſtra, & ad menſuram ponderis eorum vobis remetietur. Væ vobis, ſi parum de hoc præſenti judicio ſoliciti, tamquam perſonarum acceptatores, condemnandi eritis! Væ mihi, ſi tale tantumque æterni Judicis decretum non ea, qua par eſt, gravitate verborum in mentem veſtram revocare ſtuduero! Sed quid mihi ſperare non licet, clementiſſime JESU, de Filiis tuis, de Fratribus meis, cum vel ille pro-Conſul ab Apoſtolo nobis exhibitus, etſi ignorantiæ tenebris obrutus, & populi Romani poteſtate vallatus, ad hoc ſolum Judicii nomen tremefactus expaverit? Quid mihi Domine expectare non datur a ſervis tuis, qui calcato ſæculi faſtu, ipſa tua gratia præveniente, ideo votis ſe obſtrinxerunt, ut *in converſione morum ſuorum*, læti te Judicem venientem poſſent ſuſtinere? Qui abnegato propriæ voluntatis imperio profitentur, velle tuum eſſe ſancti-

ædificationem ſuam; quique de tuo adventu ſemper pavidi, ſemperque ſolliciti, per lacrymas per jejunia per preces horam viſitationis tuæ præſtolantur? Sciunt procul dubio, quid tu petas ab ipſis in hac proxima electione, & quid potentiſſimis ſtimulis conſcientia eorum efflagitet; nec eos latere poteſt in perniciem animarum ſuarum, quale judicium de eorum juſtitiis apud te hodie conſtituetur, niſi carnis conſilia rejiciant, genii illecebras contemnant, & omnia mundanæ amicitiæ vincula diſrumpant.

Nollem, Viri DEI, inter vos aliquem eſſe ex eorum numero, qui divino Oraculo jam reprobati, dicunt & non faciunt, & ſubdola quadam mentis interpretatione Chriſti mandatis ſe obſequi ſimulant, dum tamen ſibi ipſis blandiuntur, fingentes laborem in præcepto. O utinam! in hoc electionis negotio, Euangelii præcepta, & ſanctorum Patrum monita vincerent apud vos & commoda & mores & tempora, in quibus fortaſſe exactiſſima illa Monaſticæ diſciplinæ obſervantia vix ab aliquibus creditur retinenda, quia non colitur ab omnibus; & regimen animarum & Monaſterii cum ſæculi curis pari conſilio ſuſcipitur, quia ſæpe pari pretio æſtimatur. Hinc Chriſti doctrina humanis aliquando fœdatur commentis, quibus homines adjecta ſibi volunt, & impenſiſſime curant ea omnia, quæ nullis noſtris artibus nullo labore, ſequi debent, non præcedere regnum illud, quod unum tota mente & totis viribus primum a nobis quærendum eſt. Nemo in fratrem ſuum invidiam commoveret, ſi Legis Divinæ memor eas opes præ ceteris ſibi comparandas recogitaret, quas nec ærugo nec tinea demolitur; nam dice-

diceret, & non faceret: Si morum innocentiam, vitæ caſtimoniam, pœnitentiæ rigorem, diſciplinæ normam ore laudaret; ſed laudata ſuffragio ſuo præterirentur, & obſcuro odio oſtenderet voluntatem nocendi: Si chriſtianæ & monaſticæ vitæ ſimplicitatem debitis laudibus exornans, aliquid tamen ipſis deeſſe putaret in bene gerendo munere, niſi hujus ſæculi doloſa ſapientia fulcirentur. Hæc divini judicii certiſſima & invariabilis regula eos tangit, qui cum Lege Domini terrenos affectus componere ſatagunt, ſibi in illis verbis fortaſſe plaudentes: Non videbit Dominus, nec intelliget DEUS Jacob. Iſtud ergo præ oculis habeatis, Filii chariſſimi, Vos hodie coram Angelorum exercitu, coram veſtrorum Sanctorum Patrum Cœtu, immo coram DEO vivo & vero, non minus agere de Monaſterii bono, quam de graviſſimo ſalutis veſtræ negotio, aut pœnam ignis æterni, aut cœleſtis gloriæ coronam ex ſuffragiis veſtris reportaturi.

Angor equidem, ut verum fatear, hac ancipiti conditione; & vicem veſtram in tantis humanæ ignorantiæ tenebris amariſſime defleo. Quis enim tam audax, qui non horreret? quis tam ferreus, qui non contremiſceret exemplo Apoſtolorum, qui licet totius orbis fundamenta, & diſpenſatores myſteriorum DEI eſſent, attamen ſuper Matthiam dederunt fortes, ut ſolus Dominus introitum & exitum ejus cuſtodiret, & ingredi poſſet Sanctuarium DEI in innocentia ſua? Noluerunt illi ſuo judicio locum Proditoris implere, ne eorum ſuffragia vim aliquam quodammodo inferrent divinis conſiliis; & illa pars terræ, quæ peragranda futuro reſervabatur Apoſtolo, eorum culpa periret, ſi minus idoneum lucrandis DEO populis habuiſſet Miniſtrum. Si-

Siſtat ſe nunc unuſquiſque veſtrum coram Chriſto Judice, & aperte interroganti reſpondeat, utrumne elapſis diebus amiſſo jam Patre menſus ſit fratrem ſuum ea menſura, qua ſeipſum metiri deſideraret? Utrumne dixerit in corde ſuo: Thronum aſcendam, ne impar tanto oneri videar, & aliis inferior evadam: Contendam viribus, ne unus aut alter ad regimen evehatur, qui aut perfectiſſimæ charitatis oblitus, interdum injuria, licet levi, me affecit, aut alios in conſortium poteſtatis vocabit, quos cupiditatibus meis magis infenſos agnovi: Hic diſciplinam urget, nec talis eſt, qui poſſit compati infirmitatibus meis; ille non ea præditus eſt manſuetudine, quæ paullo remiſſius Regulam adimplere permittit. Si quis talia, quod de veſtra pietate confiſus minime credo, animo volveret, hac ipſa die experiretur ultionum Dominum, qui libere ageret; nec taceret, donec juſtitia converteretur in judicium. Renovaret iſte Proditoris exemplum, qui & tradidit & vendidit Chriſtum. Ut vero tanti flagitii reus aliquis poſtuletur, non opus eſt, numeratis triginta argenteis, appendere ſacratiſſimum Sanguinem; non pluris enim venderet, qui ſæculo abdicato, & ſanctioribus votis obſtrictus, auderet tam pernicioſo cogitationum apparatu irruere in hæc altaria, & ſacros hos intra muros venundaret Chriſtum, cupiditate prava, charitate ficta, ambitione execrabili.

Ego ipſe, licet pulvis & cinis, ita loqui audeo, quia pro Chriſto Legatione Apoſtolica fungor, a ſupremo Eccleſiæ Capite INNOCENTIO XIII. Pont. Max. huc miſſus. Nolo argui ſilentii mei, & gra-

graviſſimum illum Dictum mihi fortaſſe non dictum iri confidam: Væ quia tacuiſti! Quum ergo DEI Judicium veſtro cœnobio modò impendeat, a facie Chriſti diſcedat, quiſquis humanis conſiliis, commodis, artibus, deſideriis, vel minimam operam dederit. Longe abeat a ſanctis hujus Eccleſiæ Tutelaribus maledictus per ſæcula, qui, ut ſuam faceret, Chriſti voluntatem neglexit; quique jam ſtatuit in corde ſuo rejicere ab hac Dignitate illum Fratrem, cujus electione ſuis privatis rationibus non ſatis putat eſſe conſultum. Ille ad tantum onus vocari debet, qui gloriam ſummi DEI fortius præ ceteris urgere poſſit; qui magis virtutibus floreat, zelo vigeat, doctrina polleat, morum ſanctitate, & vitæ exemplo alios longe antecellat; reliqua tranſeunt cum figura hujus mundi. Non ſunt hæc vana dicendi loca, nec humanæ eloquentiæ artes; Verba ſunt Domini, documenta ſunt Regulæ veſtræ, in qua non genus, non conditio, non ſtudia partium, non jura gentium, non privilegia locorum dotes Candidatorum conſtituunt; omnes enim Fratres eſtis in Chriſto; quique aliis præeſſe debet, eligendus eſt uno vitæ merito, & ſapientiæ præconio. Ab his legibus nec latum unguem vobis licet diſcedere abſque certiſſima pœna damnationis æternæ, quam apud omnipotentem DEUM ipſe Magiſter veſter ſanctiſſimus ad vindicandam injuriam ſuam enixisſime urgebit.

Ego ſtatui Tribunal: futurum reum deſignavi: vos Judicem noſtis: Scitis modo, quid in tanto periculo animabus veſtris expediat, ne DEUS judicet juſtitias veſtras. Procedamus in pace.

SER

SERMO III.

DE SACERDOTUM DIGNITATE

A D

CLERUM LUCERNENSEM.

Nec quiſquam ſibi ſumit honorem; ſed qui vocatur a DEO, tamquam Aaron. Sic & CHRISTUS non ſemetipſum clarificavit, ut Pontifex fieret. *S. Paul. Epiſt. ad Hebr. Cap. V.*

REdeunt ad nos jam diu expectata, Filii cariſſimi, Anniverſaria ſacra, quibus Majorum veſtrorum pietas, nunquam ſatis laudanda, ſui erga DEUM religioſiſſimi cultus monumentum reliquit; & ſolemni indicta ſupplicatione, immortalis beneficii recordationem, omnium vocibus prædicandam, in ſeros uſque nepotes ſapientiſſime propagavit. Neminem ego fuiſſe arbitror, qui, ut primùm hic triumphalis & lætiſſimus dies nobis illuxit, non ſtatim decrevit, ſe Deo immolaturum Sacrificium laudis, & redditurum Altiſſimo vota ſua, animo repetens, quantum magnificata ſit in fortitudine dextera Excelſi, quæ a vaſtiſſimo incendio ſervavit hanc Deo caram, & præclariſſimam Urbem. Juvat, Filii cariſſimi, extrema pericula, a quibus Omnipotentis DEI manus vos ſervare voluit incolumes, perſæpe & majori quo poſſumus ſtudio in mentem revocare, ut beneficia di-

vina, nos immerentes collata, altius cordibus noſtris inhæreant; & nulla unquam temporum labe eorum memoria obruatur. Ad renovandam igitur pene intermortuam acerbi & luctuoſi caſus imaginem proponite vobis ante oculos, oro obteſtorque, fœdiſſimam illam flammam modò in Urbis mœnia impune graſſantem, modò Civium tecta ſæviſſime irrumpentem, omnia ſtatim aggredi, omnia pervadere; metu trepida Urbs tota concutitur; implentur omnia lamentis & gemitu; inſtat populus; quatit muros, dejicit domos, & ne latius ſerpat incendium (heu ſpectaculum!) per ipſas Urbis ruinas publicam quærit ſalutem. Patent ſacrarum Ædium fores, funduntur preces & lacrymæ, pronus quiſque DEI Aris advolvitur. Mox decreto religioſiſſimi Senatus pro Civium & totius Patriæ ſalute annua vota ſolemni ritu nuncupantur. Et quidem non invanum optimi Majores veſtri laboraverunt, cuſtodiente Domino civitatem, qui memor miſericordiæ ſuæ ad pias eorum lacrymas reſpiciens, preces non repudiavit, ſed in brachio extento ignem devorantem compreſſit, & a flammis ereptam vobis ſtantem Urbem reſtituit. Date ergo, date magnificentiam DEO noſtro: benedicite Nomini ſancto ejus: & narrate mirabilia ejus in generationem & generationem. Vidi ego, & præ maximo gaudio exſiliens vidi, immenſam populi copiam, Senatum, principes Cives, ſumma Reipublicæ Capita, & venerabiles Sacerdotes corde contrito ad hanc ſanctam Baſilicam tamquam ad Thronum gratiæ in ſupplicationem, & ſolemnem pompam confluere: Vidi ſerenos omnium vultus, & a multorum oculis manantes lætitiæ lacrymas: Vidi omnes

nes levantes puras manus ad DEUM, deque acceptis beneficiis gratias referre; Compita & viæ hymnis & canticis perſonabant, & nomen Domini laudatum fuit in tuba jubilationis.

Unum tamen ad tanti gaudij plenitudinem deeſſe videbatur, Filii cariſſimi; ſermo nempe ex hoc loco habendus de ampliſſima & divina Sacerdotum dignitate, qui primas partes in tanta celebritate præ ſe tulerunt. Ut vero libere, quod ſentiam, dicere incipiam, quicumque admiratur inclytæ hujus Reipublicæ exantlatos pro cauſſa Fidei labores, ſæculorum memoria digniſſimos, is profecto habet unde magis obſtupeſcat, ſi in tanti beneficii magnitudinem oculum intendens, hoc præſertim in more poſitum apud Majores veſtros animadvertat. Quæ vero alia, ob Patriam igne ſervatam, capiendi hujus conſilii cauſſa eſſe potuit, quam ſingulare illud ſtudium, eorumdem excitandi atque inflammandi populorum mentes ad verum DEI cultum, & erga ejus Miniſtros reverentiam? Quamobrem ad grates DEO rite & memori animo perſolvendas nihil aptius, nihil convenientius excogitari poterat, quam de ea Dignitate ſermonem inſtituere, inque illorum laudes excurrere, per quorum manus illa DEO offertur Salutaris Hoſtia, quæ in Ara Crucis ſemel cruentè oblata, ſeque ipſam quotidie miniſterio Sacerdotum incruentè offerens, miſericordiam & gratiam nobis conciliat in tempore opportuno, & a qua tamquam ab æterno fonte perennes aquæ in ablutionem peccatorum nobis derivantur. Non is ego ſum (quod maxime doleo) qui ea polleam facultate dicendi, ut ad tantæ Dignitatis gloriam laudemque pro merito

 cele-

celebrandam accedere audeam. Quamvis huic graviſſimo oneri nemo aptior videatur quàm Legatus ſanctiſſimæ illius Sedis, ex qua Unitas Sacerdotalis traxit exordium; agnoſco tamen rei difficultatem, vires tanto muneri impares pertimeſco, peccatorum meorum pondus ſentio, & horreo adſumere teſtamentum Domini per os meum, divino illo perterrefactus oraculo, laudem non eſſe ſpecioſam in ore peccatoris. Itaque vobis hoc perficiendum relinquam, vobis dico, Chriſti Sacerdotes, quos, plane confido, & memoria tenere, & diuturna cogitatione complecti, quàm magnifice in veteri Lege inſtitutum fuerit munus Sacerdotale, cujus originis divinitas, ut undequaque comprobaretur, omnia ad normam Æternæ Mentis in eo peracta fuerunt. Hinc admirabilis ille & myſticus ſacrificiorum apparatus: hinc pretioſiſſima veſtimentorum ſupellex, qua Aaron utebatur in opere miniſterii: hinc gemmæ in medio pectoris coruſcantes, quæ ope candidiſſimæ lucis oracula renunciabant cœleſtia. Huic ſoli, quem DEUS elegerat, intima ſacri Adytus penetralia reſerebantur. Hic oleo ſacræ Unctionis perfuſus incenſum & thymiama adolebat Domino; Ipſumque deprecabatur in ſanguine oblato pro peccatis. Ut, qualis quantuſque fuerit Aaron tam ſublimi præditus dignitate, noſcamus, teſtes huc advoco illos, quos manus Domini, quia contra Sacerdotem ejus ſteterunt, tamquam impios, in flamma ignis, inque impetu iracundiæ proſtravit, confregit, atque conſumſit. Magna dixi; ſed adhuc majora attendite. Licèt ea, quæ breviter recenſuimus, ipſa rerum magnitudine, & futurorum eventuum ſignificatione ſummopere commendentur; lon-

longe tamen maxime admirari & venerari debemus Sacerdotem illum, cujus Generatio nec Prophetarum nec Angelorum linguis enarrari poteſt. Sacerdotium enim ſecundum ordinem Aaron tamquam noſtri umbra habebatur; & ubi illi promittebatur æternitas, non umbræ non figuræ, ſed rei, quæ per ipſum adumbrabatur, promiſſa fuit. De Illo enim, in ſplendoribus Sanctorum ante luciferum genito, ſcriptum erat: Tu es Sacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech; In cujus æternitatem, ante ſolem & lunam & ante faciem abyſſi, ipſemet Dominus juravit; propptereaque juravit, quod ad oſtendendam conſilii ſui firmitatem, ſic feciſſe per ſæcula duraturum, non eum pœnitebit. Quò me rapuiſti Chriſte Sacerdos, Chriſte Pontifex noſter, veri Tabernaculi & Sanctorum Miniſter? Quò? O utinam! modo cœlos illos diſrumperes, & in lumine vultus tui mihi panderes viam illam, quam a ſummo cœlo egreſſus & velut gigas exultans concurriſti; qui appellatus a DEO Pontifex, & vocatus, dixiſti: Ecce venio, ut faciam, DEUS, voluntatem tuam; ut corpus, quod aptaſti mihi, (cum tibi holocauſta ſecundum Legem non placeant) vera ſit Hoſtia pro peccatis; copioſa ſit pro mundo Redemptio. Cucurriſti, & audita voce ſermonum ejus, dixiſti: DEUS meus volui; & legem tuam in medio cordis mei: Cujus divinæ Legis imperio in ſimilitudinem hominum factus, ex iis, quæ paſſus es, didiciſti obedientiam uſque ad mortem; & ad frangendam humanæ voluntatis ſuperbiam, tibi honorem non ſumſiſti; neque, ut Pontifex fieres, temetipſum clarificaſti. Quis noſtrum (ad te nunc mihi eſt ſermo, quicùmque es,

qui-

quicumque hic ades, Chriſti Sacerdos) quis noſtrum poſſet cum Chriſto currere hanc viam, ſi æſtu ambitionis abreptus, ſi illecebra cupiditatis accenſus, ſi typho ſuperbiæ inflatus, ſi ſæculi amore captus, illam ingrederetur ? Quomodo curreres Sacerdos Chriſti ? Dic, adſta, quomodo ? Fortaſſe dices: Quid ni? Ergo curreres ſponte tua, & quibuſdam veluti furiis concitatus, temere arriperes hanc Dignitatem, ad quam ſumma utriuſque Legis Sacerdotum Capita nonniſi divinæ voluntatis ductu pervenerunt. Jam vide, atque etiam conſidera, quam longe abſis ab eorum virtutibus, quas antea non modo non cogitaſti, ſed ne nunc quidem, quæ & quantæ ſint, fortaſſe intelligis, quia in ſæculi curis velut in medio gurgitis adeo obrutus jaces, ut ad eas nequeas liberum animum intendere. Video vos, Filii cariſſimi, rem totam animo jam percepiſſe, quam huc referri volo, ut ad majus Dignitatis Sacerdotalis præconium omnibus conſtet, ejus columen non in alio poſitum quam in una Dei Vocatione; quæ quidem laus ita ceteris honoribus antecellit, & ſingulatim noſtro adhæret, ut in aliis DEI providentiam conſpiciamus, in hoc verò ipſam DEI ſapientiam atque auctoritatem, ejuſque mentis propoſitum contemplemur. Hæc una præſtantiſſima laus inter ceteras eminet, inque altiſſimo loco, immo in omnium munitiſſima dignitatum arce nos collocat. Quamobrem injurius eſſem pietati veſtræ, ſi reliqua Sacerdotum munera dicendo perſequi vellem. Quis enim veſtrum ignorat, Sacerdotes Mediatores eſſe inter DEUM & homines? Iis concredita myſteria Fidei, cœlorum aditus, animarum habenas, Sacramentorum theſauros ? Sacerdo-

Digitized by Google

dotes non DEI ſervos, ſed amicos eſſe? Amicos inquam, & quam late pateat hoc tam carum & dulce nomen, voſmetipſos teſtes appello, quos plane non fugit, (ſi licet humanis Divina metiri) quam perfecta animorum, voluntatum, & rerum communicatio ab arctiſſimo amicitiæ vinculo oriatur.

Redeamus ergo, Filii cariſſimi, & quamcitiſſime animum convertamus ad hoc divinæ Vocationis privilegium, quo majus cogitari non poteſt, & cujus pretio aperte cognoſcimus, quantum honorificati ſint, & nimis confortatus principatus eorum.

Audiſtis, Aaron Sanctum Domini divinitus Sacerdotio initiatum: audiſtis Chriſtum in ſinu Patris Sacerdotem æternum, miſſum ad opus Redemptionis in plenitudine temporum. Jam intuemini, Filii cariſſimi, & contemplamini, quanta in utroque fuerit Vocationis potentia, quanta vis, quantuſque triumphus. Ille cum Fratre, cui jubente DEO datus erat Propheta & Interpres, populum a captivitate liberaturus, mittitur in Ægyptum ad contundendam Pharaonis ſuperbiam; Alter mundo traditur ad reſerandum nobis aditum æternitatis, & ad convellendum diaboli imperium. Fruſtra Rex impius ad opus duriſſimum filios Iſrael damnavit: fruſtra; ore impio & ſacrilego juravit, ſe Dominum neſcire, ſeque populum nolle dimittere; fruſtra Sapientum ſuorum incantationes & præſtigias divinæ Omnipotentiæ miraculis objecit, quoniam Aaron ad tantum opus vocatus coram crudeliſſimo Rege, ad cujus vultum & minas minime expavit, ſpem populi jacentis ſignis erexit, monitis fovit, & intrepide reddidit juſſa divina: Fremuerunt contra Chriſtum gentes, princi-

pes,

pes, & reges; ſed DEUS irriſit illos, quia Chriſtus, ut perficeret opus, quod ei dederat Pater, manifeſtavit nomen ſuum hominibus: ligno Crucis ſuperba regum & principum colla ſubegit: gentes illuminavit doctrina: utque implerentur Scripturæ, omnia mandata Patris implevit. O vim potentiſſimam! O admirandam divinæ Vocationis virtutem, quæ non tantum in Sacerdotio, in Miniſterio, & in Chriſti doctrina palam apparuit; ſed ejus quoque ineffabili nativitati præluxit!

An ne te indictum relinquam, O inter natos mulierum, omnium major, fortiſſime Chriſti Athleta, præcurſor Joannes, quem Deus ad præparandas Unigeniti ſui vias, & ad prædicandum populis pœnitentiæ baptiſmum, in ſpiritu Eliæ vocavit ab utero matris ſuæ? Teque prætercam, O feliciſſima Virgo, quæ accipiens Angelicum nuncium (cujus jam nobis inſtat ſolemnis memoria) te optare dixiſti, ut non niſi ſecundum verbum divinæ Vocationis tecum ageretur.

Convertite oculos, Filii cariſſimi, in mare Tiberiadis, in cujus littore invicta acies inſtruitur. Arma, ſigna, commeatus parantur; Jam milites nequeunt loco conſiſtere; Jam ſtricto gladio romanum invadunt Imperium, & impetu facto, terrarum Orbem aggrediuntur. Quæ acies? quæ arma? qui milites? Video miſeram & jejunam plebeculam: Video fæcem populi, tenuem victum & vitam piſcatu quæritantem: Video inermes, nudos, pauperrimos, & viliſſimos homines, reficientes retia ſua ſecus mare. Et quis crederet (O Altitudo Scientiæ Dei!) quis crederet, hos eoſdem homines, contumeliis affectos,

ctos, verberibus cæſos, lapidibus obrutos, enſe percuſſos, ferro dilaniatos, Principes ſuper omnem terram conſtituendos, & duodecim Tribus Iſrael judicaturos? Quis ſuſpicari poſſet, terrarum orbem imperitis, obſcuris, & (quod caput eſt) paucisſimis teſtibus contra diaboli & regum iras ultro fidem adhibiturum? Et tamen factum eſt ita. Sicut audivimus, ita vidimus; hæc fuit omnium maxima & pleniſſima Vocationis victoria, dante DEO voci ſuæ vocem virtutis. Quoſnam, dicite quæſo, minus aptos Chriſti muneribus & dignitatibus nobis fingere poſſumus, quam miſerrimos piſcatores? Quinam homines tanto culmini & faſtigio majeſtatis præ iis impares viſi? Attamen, ut Vocatio DEI in ſtultam mundi ſapientiam, & profundam humanæ ambitionis libidinem undequaque vim ſuam exereret: ut vocatis eriperet typhum ſuperbiæ: ut qui gloriarentur, in Domino gloriarentur: ut tandem Chriſtum Apoſtolos, & non Apoſtolos Chriſtum elegiſſe palam teſtatum fieret, ſuſcitavit DEUS de pulvere egenos, & ea, quæ non ſunt, tamquam ea, quæ eſſent, vocavit. I nunc, Sacerdos Chriſti, tolle animos, finge triumphos, quum parum de tua vocatione ſollicitus audacter in caſtra Domini te recipere non erubeſcis. Putas ne te ſanctiorem Aarone, puriorem Chriſto, majorem Apoſtolis, qui DEI conſilium temere debeas prævenire, & ejus voluntatem humanis artibus impune pervertere? Heu te miſerum! Heu miſerum! Nec Aaron, nec Chriſtus, nec Apoſtoli hunc ſibi honorem ſumſerunt; tuque non vocatus, non electus, non ſegregatus in opus Miniſterii, audebis nefarias manus DEI Altaribus in-

ferre? Exi, exi e ſinu Matris Eccleſiæ; evade, erumpe, in tenebras ejiciendus; Sola enim tenebrarum via tibi patuit ad hanc dignitatem, Davidis oraculo condemnata: Hæc via illorum ſcandalum ipſis: Hæc via illorum tenebræ & lubricum. Abiiſti in viam gentium, nec mirari ſubit, cur tam longe aberres a ſemitis Domini. Sed videamus, quorſum tendant, & quò te adduxerint rationes tuæ ad excuſandas excuſationes in peccatis; nempe ſplendor dignitatis, hominum plauſus, conſilium parentum, vis conſuetudinis, vitæ commodum, inopia familiæ. His ita fortiſſimè occurro Chriſti exemplis & præceptis. Audi. Poſuitne Deus ſacroſanctum Chriſti Sacerdotium in hominum cenſum, in familiæ patrimonium, & quæſtum ambitionis? Fruſtra crimini excuſando obtendis inopiam; nulla enim inopiæ, aut, ſi mavis, ſævæ paupertatis ratio probari poteſt, quæ tam magnam, tam excelſam Chriſti dignitatem jugo domeſticæ egeſtatis ſubmittat. Quod ſi inopiam tam adeo certam, cumque nulla cupiditate implicatam eſſe contendis; jura ipſa Providentiæ conculcas, quam certo ſcimus omnibus præſto eſſe, & vel miſerrimos non derelinquere, quum ipſas volucres cœli paſcere, & lilia agri veſtire non dedignetur. At ſatius eſſet, non vocatum fame confici, quam contra Chriſti ſententiam ſuperius ad menſam adſcendere, & reum fieri Corporis & Sanguinis Domini. Satius eſſet, non vocatum fame mori, quam univerſum mundum lucrari, ſuæque animæ detrimentum pati. Quod ſi contra divinæ Vocationis jura ad ſublevandam familiæ egeſtatem tibi hoc invitus largirer, quid Domino reſponderes, rationem cum ſervis ſuis poſituro? Putas ne,

ne, in tabulas accepti & expenſi relatum iri, quod per luxuriam effundis? Heu! infelix familia, ſpe inani inſidioſe fraudaris, Chriſti patrimonio in luxum abſumpto. Cogita ergo, & perhorreſce, egeſtate coactum addixiſſe te Sacerdotio, quaſi non late pateret terrarum orbis induſtriæ & laboribus hominum; & ubi in reliquis artibus omnes curæ eó tendunt, ut prius experiantur ingenia, ne, quod aggredi cupiunt, tandem perfecte tenere non valeant; in hac una ſacerdotalis Officii diſciplina lex iſta perfringitur, & arbitratu noſtro eluditur, atque abrogatur; quaſi vero ignarus armorum bellator fieret ante certamen, & victor ante triumphum. Eo minus tibi vitæ commodum ſuffragari video, memoria repetens, quid ſit, ſi hoc non eſt, quærere quæ ſua ſunt, non quæ JESU Chriſti, qui quum vulpes foveas haberent, ubi caput reclinaret, non habuit: qui dies noctesque agens in opere redemptionis, undique preſſus anguſtiis, pauper & inops in laboribus fuit ab adoleſcentia ſua, donec in ſinum Patris ſanctiſſimam animam deponeret. In ſuſcipienda hac dignitate non eſt, quod mecum pugnare velis conſuetudine; Nam conſuetudo prava, vetuſtas eſt erroris; & Chriſtus jure dixit: Ego ſum veritas; & non dixit: Ego ſum conſuetudo, maniſeſtiſſime indicans, ubi veritas ſeſe aperit, inde longe a conſuetudine refugiendum eſſe. Ubicumque ergo per conſuetudinem id factum eſt, improbe factum eſt: Quicumque hoc fecit, improbus eſt, & ſuplicia æterna promeruit; Etenim ſi conſuetudini obviam non itur, oritur ex illa quædam erroris neceſſitas, quæ facit, ut peccare non pudeat, dum peccaſſe non dolet.

Jam venio ad conſilium parentum. Quis neſcit, non eſſe conſilium contra Dominum? Monitis ergo & conſiliis parentum te ſacris Ordinibus patieris adſcribi? Et Chriſtus negat ſuum eſſe Diſcipulum, qui in via ſalutis ineunda prius odio non habuerit & patrem & matrem. Times a facie eorum; & DEUM te non vocantem contemnis? Audi iterum Chriſtum clamantem, illos tantum fore ſuos Diſcipulos, qui facient voluntatem Patris ſui; non illius Patris, qui in hoc mundo de æterna filiorum ſalute parum ſolicitus, terrena tantum ſapit, & penitus cœleſtia negligit.

Nihil addo de dignitatis ſplendore, deque hominum plauſu. Pudet me talia perſequi, quum Myſterium Crucis, cujus miniſtri ſumus, debeat nos opprobriis & contumeliis ſaturare; & Chriſtus dicatur ab Apoſtolo Pontifex futurorum bonorum; quia non pereuntem mundi figuram diligere, ſed gloriam, quæ revelabitur in cœlis, expectare nos juſſit. Reliquum eſt (ſubſtinete adhuc modicum quid inſipientiæ meæ, ut cum Apoſtolo loquar) ut nullam plane ſuæ dignitatis rationem illos habere, vos moneam, qui Clericalem honorem parvi pendentes, propria tanti Ordinis inſignia, a ſacris Eccleſiæ Conciliis ſtatuta, & pœnam ſuſpenſionis in reos perſcriptam, aperte deſpiciunt, dum prophanis veſtimentis lauti vix a laicis poſſunt aliquando internoſci; Quumque Cives veſtros (O eximiam hujus Reipublicæ gravitatem!) abſque ſuæ dignitatis inſignibus intra ſepta Senatus conſiſtere, patriæ Leges vetent; iſti, de quibus loquor, omnium audaciſſimi contra Matris Eccleſiæ mandata in oculis Urbis & univerſæ Reipublicæ, & (O utinam

nam non in conſpectu viventis DEI!) alienis exuviis tecti incedere non verentur, ſibique fortaſſe blandiuntur in tanto turpitudinis apparatu. Sed redeo ad propoſitum. Audio, quid dictitas, Sacerdos Chriſti; Te ſcilicet prima voluntate Sacris initiatum, ne nihil in hoc mundo agere videreris, cui vitio in communi Civium conſuetudine, turpe eſſet, tibi indulgere, quum poſſis honeſto aliquo inſtituto hunc vitæ curſum traducere; Ceterum, te non eſſe ita vocatum, ut ejuſdem vocationis ſanctiſſimis legibus undequaque tenearis. Siccine ergo reſpondes? Cur itaque arripis auctoritatem Chriſti? Cur in nomine ejus & peccata retines, & peccata dimittis? Cur in maximo omnium Myſteriorum adhibes divina illa & tremendiſſima verba, appellando Corpus Chriſti *CORPUS MEUM*? Vivit, vivit Chriſtus in nobis, per nos ſacrificat, conſecrat, benedicit, offert, baptizat, confirmat. O majeſtatem! O apicem! O culmen Dignitatis Sacerdotalis! Memento illius diei, quum te ſacro illi presbyteratus officio admovendum, & ad illud digne ſuſcipiendum, & digne ſuſceptum exequendum paraſti. Tunc te ita graviſſime docuit, monuit, excitavit Sancta Mater Eccleſia: Agnoſce, quod facis: imitare, quem tractas. Sed quia ad tractandum, quem tractas, non rite vocatus fuiſti; ideo quod facis, non agnoſcis: quem tractas, non imitaris: & hinc Chriſti dignitatem ignoras, quam hoc pacto conculcas.

Hæc quum ita ſe habeant, pro munere, quo indignus fungor, non poſſem non vehementiſſime commoveri, non angi, non torqueri, non gemere, ita ut acerbiſſimo doloris ſenſu, quo nunc premor, pene totus conficerer, pene in oculis veſtris, Dilectiſ-

ctiſſimi hujus Reipublicæ Patres & Cives optimi, inque hoc populorum conſpectu animam agerem; niſi ſcirem, quos hic videtis venerabiles Sacerdotes, puros eſſe & ſanctos, ac mihi dilectos in viſceribus JESU Chriſti, tamquam charitate Fratres, & dignitate chariſſimos Filios.

Quæ hucuſque attuli, in me potius convertantur, qui nullis prædıtus meritis, hoc mihi impoſitum Apoſtolicæ Legationis munus auctoritate Optimi Pontificis (Innocentium reticebo, ne in lacrymas, quas parumper cohibet lætitia hujus diei, nos repente adducat dulciſſimi nominis recordatio) hoc mihi, inquam, impoſitum Apoſtolicæ Legationis munus undequaque graviſſimum, deprecari non valui, quum illud mihi ſolum videri debuiſſet in hac vita reliquum, ut illuc terrarum migrarem, ubi tuto poſſem extra hominum lucem, lacrymis jejuniis & precibus detergere maculas hujus vitæ; & coram te Domine: coram te, ſpes omnis, & amor pœnitentium, Clementiſſime JESU, animam meam effundere: pretereuntium rerum oblıviſci: tibi ſoli inhærere: pedibus tuis advolvi: in hæc vulnera, in hanc Crucem confugere: & faciem tuam, ſi mihi indigno licuiſſet, exquirere. Enim vero quid ego in medium afferre nunc potui, quod tam probos fugeret Sacerdotes, e quorum memoria numquam excidiſſe, arbitror, tot tantaque divinæ Vocationis teſtimonia, exemplis utriuſque Legis firmata; Quæ quidem exempla nos monitos volunt, ut ſobrietati, modeſtiæ, caſtitati, ſacris lectionibus, precibus, divinis laudibus, & proximorum ſaluti conſtantiſſime ſtudeamus. Nos de hoc mundo non eſſe, Chriſtus rediens ad Patrem, teſta-

tus

Digitized by Google

tus eſt, quia DEUS vocatione ſua ſancta nos ſegregavit in ſortem Miniſterii ſui; & ex illa die, qua quiſque noſtrum, tota audiente Eccleſia & ſpectantibus Angelis, nomen dedit Clericali militiæ, & profeſſus eſt ſe nullam præter Dominum hæreditatem habere, ſacro-ſancti hujus fœderis ratio nos cogit aliud non quærere niſi DEUM, nihil amare niſi DEUM, in nulla re delectari niſi in DEO. Eja, agite, bonis operibus Vocationem veſtram magis probatam reddite: Exhibete vos tamquam DEI Miniſtros, & Diſpenſatores Myſteriorum DEI: Mundamini, qui fertis vaſa Domini. Ipſa, ipſa lacrymis genas perfuſa, & oppreſſa amaritudine, vobis, Sacerdotes Chriſti, vobis ſupplex manus tendit hæc præclariſſima Catholicæ Helvetiæ Reſpublica; vobis ſe, vobis omnium ſuorum animas, vobis æternam populorum ſalutem enixe commendat: A vobis petit normam virtutis, regulam vitæ, ſanctitatis exempla. Si vero, quod abſit, parum vos commoveret hic tam vehemens patriæ veſtræ affectus, manantes cum Civium ſanguine lacrymas ejus ſaltem inſpicite; ſuccurrant animis veſtris acerrima bella, pro avita Religione alacriter ab ipſis ſuſcepta, in quibus nemo eorum, quos hic videtis, inflicta Majoribus ſuis vulnera vobis non deteget. Tanti Illis fuit dignitas veſtra, ne eam cum Catholica Fide perire ſinerent.

SER.

SERMO IV.

AD

MONACOS DISSENTINENSES.

Beatus, quem elegiſti, & aſſumſiſti, inhabitabit in atriis tuis. *Pſalm. LXIV. Verſ. VI.*

SI quis veſtrum, Filii cariſſimi, attente diligenterque perpenderit divinam hujus Prophetici Oraculi veritatem, quam in mentem veſtram, ut Apoſtolici mei muneris ratio poſtulat, breviter revocare conabor; is profecto poterit ſuffragii ſui jura tueri, humanæ cœcitatis tenebras non formidare, & juxta Apoſtoli monitum undequaque adimpleri agnitione voluntatis DEI. Beatus, quem tu elegeris, Domine. Non ergo illi beati, quos tu non aſſumpſeris. Regnabunt quidem, ſed non ex te: Præeſſe aliis gaudebunt, ſed nomina eorum cum juſtis non ſcribentur: Habebunt, quas tantopere dilexerunt, primas Cathedras, ſed non intelligent, quum in honore erunt: Tenebunt primos recubitus in menſis, ſed menſa illorum fiet coram ipſis in laqueum. Hoc opus illorum erit, qui a te Domine non eligentur, & qui fortaſſe uſque ad cœlos exaltabuntur, ut in inferna demergantur.

Scrutamini Scripturas, Filii cariſſimi, evolvite ſanctorum Patrum ſcripta. Ex his facile vobis occurret, in nullo majori diſcrimine æternæ ſalutis veſtræ opus verſari, quam in hodiernæ Electionis nego-

gotio; quia nihil magis ſevere requiret DEUS a manibus eligentium, quam illorum ſanguinem, qui eorum curæ & tutelæ ſunt committendi. Præluxit in re tanta exemplo ſuo Chriſtus Dominus & Salvator noſter. Exiit in montem orare, & quaſi exigua eſſent diei ſpatia ad implorandum æterni Patris auxilium pernoctavit in oratione Dei; quumque dies factus eſſet, vocavit, & elegit duodecim ex Diſcipulis ſuis. Quid nos non docuit nox iſta beatiſſima? Quid divinæ iſtæ preces, cum clamore valido effuſæ, vobis non oſtendunt? Quis unquam Sanctorum cœleſti luce repletus intimos Chriſti ſenſus nobis reſeraſſet, niſi ipſe Dominus, qui & faciendo & docendo erudiebat Eccleſiam Sponſam ſuam, nota feciſſet Diſcipulis quæcumque audivit a Patre ſuo. Patefactum eſt ergo Apoſtolis arcanum, quod nox illa meruit audire. Non vos, inquit Chriſtus, me elegiſtis; ſed ego elegi vos, ut eatis, & fructum afferatis, & fructus veſter maneat. Crevit meſſis ex hac electione; & ne quis ſponte ſua tanto operi manum admoveret, non antea juſſit eos ire, quam rogarent Dominum meſſis, ut mitteret operarios in meſſem ſuam. Hinc poſt preces divina ſorte electus Matthias: hinc vocatus Stephanus plenus fide & Spiritu ſancto: hinc Thimotheo per prophetiam manus impoſitæ: hinc factum, ut ſancti Viri per omnem Eccleſiæ ætatem conſtanter & intrepide renuerint publica munera; nec prius ea ſuſceperint, quam ſignis & portentis manifeſtam & efficaciſſimam DEI voluntatem cognoviſſent.

Nolo, putetis, Filii cariſſimi, hæc adeo Eccleſiæ Paſtoribus convenire, ut aliæ omnino Cœnobio-

rum Rectoribus indictæ ſint leges. Utrobique enim agitur de animarum regimine; eadem villicationis reddenda eſt ratio; idem ſubeundum judicium; eadem eſt pœna; idem Dominus. Satis ſuperque vobis conſtare arbitror, qualis ſecundum Regulam veſtram renunciandus ſit Abbas, & quæ potiſſimum ratio in ejus Electione conſiderari debeat. Longum eſſet omnia enumerare, & ſingulas ejus dotes attingere. Ille ex vobis aſſumetur a Domino, quem quiſque veſtrum, effuſis ad luminum Patrem precibus & lacrymis, magis conformem agnoverit Imagini Unigeniti Filii ſui. Quum enim ejus vices ſuſtinere debeat in Monaſterio, conſequens eſt, ut pro viribus ſatagat Chriſti ſanctitatem moribus ſuis exprimere. Si quis ergo ambitione elatus, fratribus præeſſe cuperet, hic per ſuperbiam Satanæ, non per Chriſti humilitatem incederet. Si quis imperandi libidine incenſus, locum ſuperiorem appeteret, is Apoſtolos & Chriſtum ipſum, ab honoribus & dignitatibus abhorrentes, contemneret & irrideret. Si quis avaritia ductus, bonis, commodis & divitiis inhiaret, hic Judæ marſupium & mentem arriperet, non pauperem Chriſti animum indueret. Si quis Fratrum defectibus ignoſcere nollet, diverteret ab oneribus dorſum ejus, & ovem perditam ſuper humeros non imponeret. Si quis denique opera faceret, ut videretur ab hominibus, aulas nimirum ſæcularibus pompis refertas, atria domeſtica marmoribus diſtincta & ad luxum parata, hortos ad animi illecebras effictos atque compoſitos, hic idem heu! quantum recederet a veſtigiis Chriſti, & quam alienus eſſet a gerendis ejus vicibus, qui in ſumma egeſtate natus,

pau-

pauper & nudus expiravit in Cruce. Ille ex vobis a DEO aſſumptus vices Chriſti aget in Monaſterio, qui ad Euangelii præcepta, & ad Regulæ normam vitam componet. Ideo enim in Eccleſia DEI Spiritu Sancto auctore inſtituta eſt diſciplina monaſtica, ut uſque ad conſummationem ſæculi mundo exhiberetur primæva Eccleſiæ naſcentis imago, in qua fuit cor unum & anima una, nec quiſquam eorum, quod poſſidebat, ſuum eſſe dicebat. Omnia ſpiritu charitatis decernebantur, omnia paupertatem humilitatemque præ ſe ferebant. Qui minor erat, hic major habebatur; qui major habebatur, hic omnium erat miniſter. Vetitum enim erat vocari *Rabbi*, quum unus omnium eſſet Magiſter.

Ab hac *ſchola Dominici ſervitii* tamquam a puriſſimo fonte effluxit origo præclariſſimi Ordinis veſtri, qui contra diaboli & mundi nequitias fortiter pugnavit a dexteris & a ſiniſtris: qui contra temporis injurias, & otii inſidias admiranda veterum Patrum ſcripta ad Eccleſiæ præſidium, & ad fidelium doctrinam ſancto opere manuum nobis ſervavit: qui contra erumpentem barbarorum feritatem conſtanter fovit eccleſiaſtica ſtudia: qui cœleſti Regno terrenum poſtponere Reges docuit, eorumque aulas ad ſanctitatem formavit: qui inoſpita terrarum loca in Angelorum domicilia convertit, demones fugavit, idola confregit, infernum devicit. Et ne Majores veſtros hic tacitus prætercam, eorum præcipue laboribus factum eſt, ut hoc indomitum Rheni caput, quod toties Romanorum vires attrivit, ſuaviſſimo Chriſti jugo ſubjiceretur. Excipite, Filii cariſſimi, (utar verbis beatiſſimi Patris veſtri) excipite liben-

ter admonitionem meam, & hanc die efficaciter ipſam complete. Deſignate ſuffragio veſtro Fratrem illum, qui, licèt ſit ultimus in ordine Congregationis, eligi tamen debet vitæ merito, & ſapientiæ doctrina. Vocate illum ad onus Miniſterii hujus, qui ſit doctus in Lege divina, qui ſit caſtus, ſobrius, humilis, & miſericors, quique Regulam in omnibus conſervet. Tunc replebitur bonis hæc Domus DEI, pingueſcent ſpecioſa hujus Deſerti, & exultatione Colles iſti accingentur. Amen.

SER-

Digitized by Google

SERMO V.

AD

MONACHOS FABARIENSES.

Iterum dico vobis, quia ſi duo ex vobis conſenſerint ſuper terram, de quacumque re petierint, fiet illis a Patre meo: Quia ubi duo vel tres congregati ſunt in Nomine meo, ibi ſum in medio eorum. *Math. Cap. XVIII. Verſ.* 19, & 20.

Coram adeſt Chiſtus; Quid timetis, Filij cariſſimi? Fortaſſis nè, eo præſente, timide dicam; & ſi quid velim, dicendo, mihi fingere liceat? Conſulam timori veſtro, conſcientiæ meæ, rei magnitudini, ſuffragiorum leges repetendo, Chriſti præcepta memorando, æternamque omnium veſtrùm ſalutem in hodierna Electione conſtituendo. Eja, agite! videamus, an preces jam emiſſæ, ut DEO auſpice, aliquis veſtrùm hujus Miniſterii, cujus cauſa huc confluxiſtis, locum impleat, conditionibus a Chriſto ſtatutis ipſi vere innotuerint. Audiſtis ſummum Patrem, quodcumque ſponſore Chriſto receptum eſt, præſtiturum, dummodo orantium mentes mutuo conſenſu coeant. Nemo ergo ſibi blandiatur, ſpiritum ſe conſilii accepiſſe, æqua lance librando Candidatorum virtutes, niſi prius Fratri ſuo reconciliatus intimo charitatis affectu ipſum complectatur. Facile quiſquam, propriæ vo-

voluntati indulgens, ſpecie recti decipitur; & Fratri, quem frigide diligit, culpas affingens, in ejus vultu feſtucam miratur, oculis interim ſuis magna trabe confixis. Hinc diſcere poſſumus, quam divino ſane conſilio juſſerit Chriſtus, nos pacem nondum habentes, munera ipſa ad Altare relinquere; quia DEUS, qui Charitas eſt, in illo manere non poteſt, qui in dilectionis menſura ab ejus miſericordia & amore vel tantillum diſcedit. Nonne Dathan, Abiron, & Core propter diſſentionem terra fatiſcens & mugiens in medio plebis abſorbuit? Hæc tam magna divinæ potentiæ miracula penitus inhærebant animo primorum Fidelium, quos corde uno atque anima una oraſſe legimus, ut Deus illis oſtenderet, quem ex duobus unum teſtem Reſurrectionis eligerent. Non ignorabat beatiſſimus ille Cœtus, quanto animorum conſenſu, quantaque lacrymarum conſpiratione accedere debeamus ad Thronum gratiæ, ut humanæ inſcitiæ tenebris in tam ancipiti negotio cœleſti luce diſcuſſis, divinæ mentis oracula præſentiamus. Hæ fuerunt præclaræ illæ artes, quibus non modo Eccleſia Ambroſios, Auguſtinos, Gregorios Cathedris ſuis reluctantes impoſuit; ſed Majores veſtri ex Syriæ antris & latebris Macarios, & Pachomios deduxerunt, qui communi conſilio communibus votis & precibus, a divina auctoritate manantibus, victi & coacti abenas monaſtici regiminis ſuſceperunt.

Sed vereor, ne multum receſſerimus ab illorum temporum felicitate, quæ tot exemplis, immo verius dicam, miraculis, unanimem animorum & precum conſenſum comprobavit. Parum eſſet, maxi-

ximam me hujus conjunctionis vim vobis oſtendiſſe, niſi etiam perpenderemus, quid ſibi velit, congregari in Nomine JESU. Illi ſupremo DEI auſpicio & nutu coguntur, qui ſolis DEI legibus, proximique commodis intenti, uni Eccleſiæ utilitati, ſuorumque ſaluti, non temporibus nec genio inſervientes, nihil antiquius habent, quam ut conſilio auctoritate & ſuffragio ſuo eò ſemper collineent, ut munera iis comittantur, quos vitæ laudabiliter actæ meritum, virtutis præſtantia, ſanctitas morum, integritatis fama, excellentia doctrinæ; & probata rerum gerendarum experientia commendant; non quos in expetendis honoribus ambitio & contentio impotenter extollunt. Ab hoc capite fluit plena illa amoris & roboris Chriſti pollicitatio, qua in medio eorum, qui ita conveniunt, ſe adfuturum eſſe declaravit. Licèt enim ipſe impleat cœlum & terram, quonam loco melius conſiſteret; quam ubi mandata Patris ſervantur, ejus voluntati mos geritur, & ad regulas ab ipſo præſcriptas omnia judicia diriguntur? Quiſque veſtrum recogitet, an huc ideo convenerit, ut privatis rebus ſuis poſthabitis, contemptiſque affectuum illecebris, in eum præcipuè ſuffragium intendat; qui duplici fultus doctrina, omnia bona factis magis quam verbis oſtendere poſſit. Recolat animo, quantum hac lege ſacris Electionibus cautum eſſe voluerit Magiſtri Regula, inque id totus incumbat, ut ſubjectorum ſalus cum DEI gloria, & Monaſterii bono copulata, omnem ejus cogitationem complectatur, & curam exhauriat. Tunc ille in nomine Chriſti conveniet, quum non recedet ab ejus voluntate, cujus vices agere debebit,

ſi DEO duce ad tantum onus vocabitur. Nam eo uſque flagravit provida ſanctiſſimi Legiſlatoris de filiis ſuis ſemper benemerendi voluntas, ut undequaque depromptis Scripturarum oraculis, quibus parum tuta poſterorum commenta rejecit, hoc unum præ ceteris monitis de eligendo Abbate urgere curaverit. Et nihil certe aptius decernere poterat, ne in vacuum ſuffragia ferrentur, quam Chriſtum vobis ſiſtere, tamquam hoc publico munere afficiendum; quum nemo veſtrum de ſalutis ſuæ indemnitate adeo parum erit ſolicitus, ut Chriſto præferre audeat, quem minime conformem ejus imagini agnoverit.

His legibus, optimi Aſcetæ, quaſi vallo muniti, & in unum rite coacti, effundite in Chriſti ſinum ſuffragia veſtra. Faceſſat timor, redeant animis pax & tranquillitas. Soli timeant, qui Chriſto conſociari ægre ferunt; nimiumque affectibus indulgentes, ejus abutuntur præſentia. De illis quippe ſcriptum eſt: Medius veſtrum ſtetit, quem vos neſcitis; Quumque in Patrem cooptare ipſum noluerit, venientem ut Judicem experientur. Tunc revelabitur quidquid hodie latebit, & harum Legum contemptores fruſtra deſudabunt, ut humanæ imbecillitatis nomine culpam prætexant; quia in illa die peribunt omnes cogitationes eorum. Agite ergo, ut ſuffragia veſtra ſcribantur in Libro Vitæ. Amen.

SER-

SERMO VI.

IN CONSECRATIONE

EPISCOPI A. COADJUTORIS B.

Pro eis ego ſanctifico meipſum.
Joann. XVII. Verſ. XIX.

Licèt, Frater cariſſime, ante hæc Dei Altaria interrogatus, facile, ut puto, te perſpectam habere oſtendes ampliſſimam Epiſcopalis Officii dignitatem, quæ, quanta ſit, & vota & preces Matris Eccleſiæ jam ſatis tibi declararunt; attamen ne Apoſtolico muneri, quod mihi licet immerito incumbit, deeſſe videar, nonnulla hìc in medium adducere operæ pretium arbitror, quæ nefas eſſet præterire in tanta rei magnitudine. Patere ergo, quæſo, ut ſaluberrimis monitis ex intima Chriſti doctrina depromptis divini hujus muneris difficultas tibi etiam undequaque pateat per miniſterium infirmitatis meæ; quum ſolùm mihi propoſitum ſit ad ardua quæque animum tuum erigere, erectumque confirmare; qui licèt pietate zelo ceteriſque virtutibus, altis velut defixus radicibus, vix poſſit labefactari; in altiſſimo tamen gradu, quem hodie aſſequeris, collocatus, ſi libenter hæc monita exceperis, facilius impoſterum tecum recogitabis, quid debeas Chriſti præceptis, votis Eccleſiæ, & animarum ſaluti. Audi igitur verba Vitæ; & non mihi, ſed Chriſto, qui tibi loqui-

 tur,

tur, præbe cor tuum. Poſſum tibi exponere, priuſquam dicere incipiam, cur Chriſtus non ſemel, ſed iterum ac tertio Petrum interrogaverit, an ipſum diligeret; cujus quidem amoris totum id, quod erat in Petro, id unice oſtendendum illi erat in paſcendis Dominicis ovibus, de quarum cura Chriſtus vehementer ſolicitus, illos omnes, quibus animarum cura incumberet, in tantum voluit excreſcere ardorem, ut nullis unquam laboribus fatigarentur. Sed quum nos ingredi in omnia Chriſti præcepta temporis anguſtiæ non ſinant, illud tibi præ ceteris fixum ratumque ſit, quidquid unquam Prophetarum & Apoſtolorum oracula nobis tradiderunt ad regendam gubernandamque Eccleſiam DEI, id totum ſuprema illa obſecratione eſſe comprehenſum, quam Chriſtus tranſiturus ad Patrem emiſit, quaque nos rudes ad omne officii noſtri munus inſtruxit atque formavit. Quod profecto non feciſſet (nam poterat orare ſilentio) niſi ſe tunc noſtrum voluiſſet exhibere magiſtrum. Ad nos ergo pertinent divina illa & ſuprema verba amoris pleniſſima: *Ego pro eis ſanctifico meipſum*: nec alios ſpectare credamus. Quum enim conſummaſſet opus, quod dederat illi Pater, oravit pro Diſcipulis ſuis, quos tamquam oves in medio luporum relinquebat; Oravit, ut eſſent unum, ſicut ipſe unum erat cum Patre, & ut in mundum mittendi, prius ſanctificati eſſent in veritate. Quod ſi graviſſimam horum verborum rationem magis tibi explicatam habere deſideras, recole animo, quibus Prophetarum teſtimoniis Apoſtolus Paulus contra Hebræos verum & æternum novæ legis Sacerdotium aſſeruit, cujus veritatem in eo ma-

maxime ſitam eſſe voluit, ut quum hircorum & vitulorum ſanguine auferri peccata non poſſent, Chriſtus ſe hoſtiam offerret Deo pro peccatis: quæ quidem oblatio conſtituit ipſum Sacerdotem magnum ſuper Domum Dei. Vides quænam ſit Chriſti ſanctificatio? Non alia quidem quam oblatio illius Corporis, quod illi DEUS aptavit ad æternam mundi redemptionem. Nec tibi perſuadeas, te poſſe ipſius inhærere veſtigiis, & æternam gloriæ hæreditatem adipiſci, niſi hac die, qua conſecrandus es Chriſto, cum Chriſto dicas æterno Patri: Ecce venio, ut faciam voluntatem tuam: DEUS meus volui, & legem tuam in medio cordis mei. Hæc ſunt firmiſſima Dignitatis noſtræ fundamenta, quibus ſemel & potenter jactis, non in vanum laborant, qui ædificant ſuper ea. Genus quippe militiæ eſt munus ſacerdotale, inſtitutum a Chriſto, cui nos tamquam Duci fortiſſimo ſacramentum dicimus, ejuſque auſpiciis a dextris & a ſiniſtris contra diabolum fortiter dimicamus. Audi Apoſtolum in agone certantem, quid dicat Timotheo: *Labora, ſicut miles Chriſti*. Et ne contra acerrimos hoſtes ſpes victoriæ concideret, non arma carnalia tractare nos juſſit, ſed adhibere potentiam DEI; non hoſtilibus quidem gladiis pugnando; ſed vigiliis, precibus, lacrymis, jejuniis, fide, conſtantia, verbo, & exemplo, quibus ſemper milites noſtri redegerunt omnem intellectum in obſequium Fidei. O nimium beati Antiſtites illi, quorum dux & commilito Chriſtus erat! Quibus hodie laudibus digne vos efferam, qui caput fortunaſque veſtras devoviſtis pro Chriſto? Qui poſthabitis mundi illecebris, fractis diaboli inſi-

ſidiis, & devicta tortorum immanitate, vitam, quam a Chriſto habuiſtis, pro ovibus ſuis impendere non dubitaſtis, & in ſanguine Agni laviſtis ſtolas veſtras. Adhærere faucibus lingua deberet, ſi hac die, qua in Ordinem noſtrum hunc Fratrem cooptamus, veſtrùm præ gaudio ingemiſcentes non recordaremur. Ubi enim magna Sacerdotii illius, quod pro Chriſto geſſiſtis, imago mentem ſubit, illico vos tamquam hoſtias Chriſto devotas in odorem ſuavitatis agnoſco. Quid tibi narrabo, Frater cariſſime, quod tu certe ipſe melius non diceres? Quid tibi proponam Sacerdotes illorum temporum, qui tamquam oves occiſionis tota die æſtimabantur? Non equidem ignoras, ſanguinem illorum, tamquam aquam in circuitu, ubique terrarum effuſum eſſe, quum ad præconis & tibicinis vocem diis gentium immolabantur. Noverant atrociſſimi Eccleſiæ perſecutores numquam minus in cordibus fidelium fractum, debilitatumque, firmiſſimum retinendæ chriſtianæ Fidei propoſitum, quám quum Paſtorum voce & exemplo confirmabatur. Quare Majores noſtros, aut eorum juſſu Diaconos, carceres & metalla luſtraſſe legimus, & quando feralibus impediebantur edictis, tunc divinis graviſſimiſque ſcriptis, quorum vis validior erat tyrannorum gladiis, ad aſpera quæque perferenda oves ſuas excitaſſe; tantoque robore earum mentes fulciebantur, ut nihil in hac vita expetendum amplius putarent, niſi quod eſſet cum Chriſti Cruce conjunctum. Hinc ortam accepimus nefariam promulgationem edicti Diocletiani, qui, quum trecentis & amplius annis abrogando DEI Euangelio impares fuiſſent totius Romani Imperii vires, in omnes, ubi-

ubicumque eſſent, Eccleſiarum Antiſtites ſævire conatus eſt, quod perituram hoc pacto totam Chriſti fidem cum illis arbitraretur.

Sed quæres a me fortaſſe, quorſum hæc ſpectent tam alto petita principio; & cur hujuſmodi argumentorum apparatu præcipuum Epiſcopi munus in ſui oblatione conſtituerim? Mirari deſines, quum ad regimen animarum perveneris. Eo enim momento ſtatim tibi ob oculos pones, quanta ſit humanorum ingeniorum varietas, quanta affectuum diverſitas, quanta hominum malitia, quám rara innocentia, & quam nulla, pene dixerim, integritas. Tunc experieris, quám ardua res ſit regere animas, & multorum moribus inſervire, & quám parum in hac fæce ſæculi ad divinum hoc Munus exercendum parati illi accedant, qui quærunt quæ ſua ſunt, non quæ JESU Chriſti. Ideo enim Chriſtus eximio charitatis vadimonio ter Petrum obſtrinxit, ut Magiſtri exemplo, qui venerat animam ſuam poſiturus pro nobis omnibus, in quibus erat & Petrus; Diſcipulus quoque diſceret fortiter mori pro ovibus, quas amanti ſibi commiſſas a Domino paſcendas acceperat. Nec putes jam rabie tyrannorum reſtincta, bellum noſtrum eſſe confectum, & poſſe nos invadere jura triumphi aliorum ſanguine aſſerta. Manent adhuc nos, ſemperque manebunt, foris timores, intus pugnæ, ad quas ſigno dato concurrere nos jubet Apoſtolus, & dimicare contra principes & poteſtates, & contra mundi rectores tenebrarum harum. Nam tanta profecto eſt mortalium animorum perverſitas, & tam profunda vitiorum libido, ut vix dies vacua nobis ſuperſit, in qua non debeamus nos mu-

murum opponere pro Domo Iſrael, tradere corpora noſtra pro teſtamento DEI, & anathema eſſe pro fratribus noſtris; quum nos, qui vivimus, teſtante Apoſtolo, ſemper in mortem tradamur propter Jeſum. Aſpice ipſum, ùt fortiter peracto bello ſigna triumphalia inferat cœlo: Vides, ùt devictis hoſtibus, eorum cruore perfuſum totum madeat indumentum ejus. Hæc tibi ante oculos dies noctesque obverſetur victoria. Hæc penitus hæreant animo tuo humanæ ſalutis inſignia; & ſtatue numquam ad regimen animarum capeſſendum ſuſtinendumque te apte poſſe conferre, nihilque aut amplum aut magnum ſuſcipere, niſi in hac una muneris tui cogitatione defixus, te Chriſto undequaque devoveas. Quod ſi nobis tam beatos eſſe non licet (id quod Majoribus noſtris bene feliciterque evenit) ut exilio mulctemur, in carceres detrudamur, a beſtiis dilaniemur; erige mentem & cogita, non minimam Officii noſtri partem nos aſſequi poſſe, ſi tales nos præſtiterimus, quales in altera ad Corinthios Epiſtola nos formavit Apoſtolus, in anguſtiis in tribulationibus, per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam. Nam quid hoc eſſet, dic Frater, ſi hoc omnino non eſt, licèt ſanguis lictore ſæviente non profundatur, ſe devovere pro Chriſto; quum tu non laboribus deterritus, non ſitanæ colluctatione fractus, non mundi inſanientis ludibrio commotus, quas populo, quas Eccleſiæ partes debes, diligentiſſime explebis? Interroga Majores noſtros, quorum animis ita Chriſtus inſederat, ut ore, vultu, geſtu, & factis, quantum homini datur, ipſum exprimerent, & qui Cruci ſemper infixi, habebant unde vis illa

Epi-

Epiſcopalis, & ardor magis ac magis accederentur, & unde peterent exempla ſapientiæ & doctrinæ, quibus nemo reſiſtere poterat. Noverant Dominum Jeſum in conſummatione operis, quod dederat illi Pater, a quo tu hodie vocaris in conſortium laboris & poteſtatis, poſtulatum fuiſſe de Legis violatione, de præſtigiis, de crimine majeſtatis, de inſania, de ambitu, de blaſphemia, quod cibis ſe ingurgitaret, quod vino indulgeret, quod ad amicitiam publicanorum ſe aggregaret, quod Templum vellet evertere, quod publicam quietem conturbaret, & quod dæmonium haberet. Non diſparem ſane conditionem tulit nobis DEUS, quum non ſit diſcipulus ſupra Magiſtrum, nec ſervus major Domino ſuo. Numquam ergo tibi excidat, quid Athanaſio, quid Chryſoſtomo, ceteriſque Chriſti Sacerdotibus acciderit; tum cum admirabili animi fortitudine, ne catholica Fides, ne populi mores, ne Cleri diſciplina ingruentibus & undique ſævientibus vitiorum procellis labefactarentur, periculo capitis famæ honoris & dignitatis providere non dubitarunt; Et quamquam (O abyſſus judiciorum DEI!) nulli hominum generi, nulli ſexui, nulli ætati, nulli humanæ miſeriæ, pro Chriſto Legatione fungentes, conſultum eſſe non voluiſſent; didicerunt tamen, quid poſſent diabolus & invidia, virtutis hoſtes perpetui. Sed obtrectatorum calumniis minime prægravati, nec perditorum hominum minas pertimeſcentes, intrepide ſteterunt adverſus ſatanam mundum & carnem, ſectatoreſque ſatanæ, filios nempe hujus mundi, prudentia carnis abundantes; in quos non ancipitis victoriæ jura & illis & nobis DEUS conceſſit. Tenemus, quantum nefarii homi-

nes

Digitized by Google

nes in ſanctiſſimos illos Viros imprudentiæ ſuæ frena laxaverint, quæque horrenda crimina a labiis operantium iniquitatem in eorum innocentiam conflata fuerint: in Athanaſium ſtuprum & homicidium: in Baſilium arrogantia & immanis ambitio: in Ambroſium tyrannis: in Chryſoſtomum ſuperbia & intolerabilis aliorum deſpectus: in Auguſtinum dogmatum novitas: in Paulinum Nolanum inſipientia & deliratio: in Martinum Turonenſem patrocinium hæreticorum: in Thomam Cantuarienſem effrenata rixandi libido: inque maximum ſuperioris ævi, neque in pluribus numerandum, Eccleſiaſticæ diſciplinæ inſtauratorem, Carolum, dico, Cardinalem Borromæum, quænam convicia ab improbis imperitiſque hominibus jacta non fuerunt? Quibuſnam contumeliarum aculeis publice etiam aliquando impetitus non fuit, tum cum majori ſtudio contenderet collapſos Cleri mores reſtituere, & jura Eccleſiæ tueri? Hæ tum paſſim inſanæ voces audiebantur (& utinam aliquando tandem quieſcerent) quod Vir ſanctiſſimus vellet quidquid ſibi luberet: quod importuna ſeveritate reges & principes irritaret: quod abſtinentiam, virtutem eximiam, & caſtitatis cuſtodem, nimium coleret: quod tot decreta in Conciliis Provincialibus edens, immane jugum populo imponeret: quodque Sacerdotii ſervitutem in imperii arcanum converteret. Sed has vulgares & ineptiſſimas voces Carolus contempſit, ac velut ignis, flamma concepta, in incendium flantibus ventis late magis excreſcit, adeo inceptæ morum caſtigationis & reformationis ardore totus deflagravit, ut majorem tunc vim adhibuerit, omneſque divini Spiritus nervos emendan-

dæ

dæ Cleri diſciplinæ contulerit, quam turpiter dejectam ceteris malis cauſſam dediſſe Vir DEI animadverterat; &, qua ſtante, fore ſperabat, ut omnia inde bona conſurgerent. Quare maximo vitæ periculo identidem laboravit, ut eam ſuo nitori priſtino reſtitueret. Sed quid ego exemplis longe deductis te detineo, ut hanc ſummam animo tuo inſeram Paſtoralis Officii partem, quam pro populi ſalute, &, quod caput eſt, pro Cleri diſciplina impigre aggredi, & ſedulo implere nitaris. Leva in circuitu oculos tuos, & vide, quanta olim mala profluxerint in perniciem animarum, Paſtoribus fortaſſe dormientibus, & inimico homine ſuperſeminante zizania. Vide, & per exitus aquarum deduc oculos tuos, quia pares lacrymas tot ærumnis non habent oculi mei. Vide, Collega, vide, & conſidera, cur hæreditas DEI verſa ſit ad alienos: Domus ejus ad extraneos: & cur facti ſimus opprobrium vicinis noſtris. Me certe non fugiunt, quamquam horret animus meminiſſe, graviſſima verba, quibus Apoſtolicæ Sedis Legati in admonitione ad Tridentinos Patres publicas haſce defleverunt jacturas. *Quod lapſam morum diſciplinam complectitur*, inquiunt, (audiant, qui ore ſacrilego Cleri diſciplinam irrident, & tot malis tam facile indulgent) *nihil attinet diu inveſtigare, quinam tantorum malorum auctores fuerint, quum præter nos ipſos, ne nominare quidem ullum alium auctorem poſſimus*. Nolo commovearis, ſi in extremo pono, quod libere ſentio; loquor enim coram Chriſto judice noſtro, cujus ſanguis, quem modo ad Altare ſumpturus es mecum, in teſtimonium veritatis effuſus, omnem a no-

bis ſpiritum timoris expellit, & loquor tamquam qui poteſtatem habet, gerens vicem illius, qui ſemel miſſa ad aratrum manu nunquam reſpexit retro; ſed unanimi conſenſu Patrum Pontificatum Maximum ſubire coactus, cuncto Orbe ſpectante, inter jejunia, vigilias, & preces ſolicitudinem omnium Eccleſiarum magnis laboribus ſuſtinet.

Collige vires, Frater cariſſime, & Summi animarum Paſtoris Chriſti JESU, ejuſque Vicarii exemplo excitatus, præbe teipſum DEO, tamquam hoſtiam & oblationem. Urge conſtanter Cleri diſciplinam, quæ in luce hominum poſita, ſi ad rectam vivendi normam componatur, in via ſalutis tamquam certum ſydus omnibus præfulgebit. Non te terreat inexpiabilis quorumdam audacia, qui generis ſplendore & familiæ amplitudine elati, jugum Chriſti dedignari videntur; dumque nullis legibus ſe conſtringi poſſe putant, doctrinam, fugam ſæculi, habitum Clericalem, & publicum pſallendi inſtitutum, Spiritu Sancto auctore diſpoſitum, ejuſque oraculis toties aſſertum & vindicatum, tamquam degenerem conditionem ſæpe faſtidiunt. Pone frenum in maxillis eorum, ut Eccleſiæ miniſterio addicti, Matris præceptis obtemperent; & diſcant tandem, te habenas moderante, ideo renunciato ſæculo accepiſſe portionem Domini, ut illi ſoli ſervirent ſemper in ſanctitate & juſtitia. Prædica verbum, nec Apoſtoli mandato intercedas, quaſi uſum non habeas. Egerunt olim hanc cauſſam Moyſes, & Hieremias, obtendentes imperitiam ſermonis, ſed qui linguas infantium facit eſſe diſertas, adfuit potenter ori eorum, ut loquentes de teſtimoniis ſuis

in conſpectu Regum non confunderentur. Amari ſolùm ſe Chriſtus flagitavit a Petro, dum illi animarum curam committeret; quia amor ipſe verba miniſtrat, & nemo, quam qui ex affectu diligit, majori utitur fiducia loquendi. Memor eſto, non ritu inani nec ludicro apparatu hodie jubente Eccleſia humeris tuis impoſitum fuiſſe Euangelium; quia eodem Spiritu per manus noſtras accepto, quo repleti, ſtatim Apoſtoli cœperunt loqui, æterno mulctareris ſupplicio, niſi vere & legitime, non ſponte & ingenio tuo impeditus, in captivitate detineres hunc eumdem Spiritum, qui habet omnem ſcientiam vocis, & qui in alendo Chriſti grege te omnia docebit. Ora ſine intermiſſione: fuge ſæculares pompas: calca terræ divitias: & forma gregis factus, præbe teipſum exemplum bonorum operum. Blandientur tibi amici hujus mundi, qui arte quadam, ad Chriſti Crucem evacuandam ſubdole inventa, multum de Apoſtolica vivendi norma in hoc indulgentiſſimo ſæculo a nobis remitti poſſe garriunt; quaſi divina Euangelii regula temporum vicibus, & non DEI oraculis alligaretur. Tu vero, dilectiſſime Frater, tene viam arctam; illam dico, quam mundus ignorat, quamque Chriſtus Sanguine ſuo nobis munivit & ſtravit. Aperi ovibus tuis a via prava revertentibus perennes divinæ Miſericordiæ fontes, immenſoſque cœleſtis gratiæ theſauros, Chriſti laboribus partos, & morte ejus in omnium & ſingulorum ſalutem copioſe congeſtos; Sed contunde ſuperbiam illorum, qui carnis prudentia obcæcati, cœlorum Regnum nulla violentia aggredi ſe poſſe putant; & mone eos, quod fruſtra Euan-

gelio credimus, niſi in ſacrificium juſtitiæ dignos pœnitentiæ fructus faciamus. Viſita Diœceſim & Gregem; & cave, obſecro, ne in aliorum ſinu, ubi plerique noſtrum conquieſcunt, & dormiunt ſomnum ſuum, deponas hanc curam, quam tibi infigit non Angelus de cœlo, ſed DEUS ipſe, jurejurando devinctus. Vivo ego, dicit Dominus, ecce ego ipſe ſuper Paſtores, ut requiram gregem de manu eorum: Qui ſcilicet per ſe cuſtodire & paſcere debent; non de manu illius, qui vicaria fungitur poteſtate. Nullam tanti judicii deprecationem afferent tibi mores gentium, aut temporum difficultates; quia hæc eadem non prohibuerunt Chriſtum, quo minus ſiti vexatus, inimicam generi ſuo provinciam perluſtraret; & nec vincula nec beſtiæ nec ignes detinuerunt Paulum, ne inviſeret & doceret Fratres, qui de domo Cæſaris erant.

Quum ergo ſedebis in puppe Eccleſiæ, navim adverſus fluctus guberna; & ne graves hujus ſæculi te concutiant procellæ, tene clavum Fidei & Diſciplinæ, ut ad portum cœleſtis Patriæ contendens, Chriſto tecum rationem poſituro reſpondeas: *Ego pro eis ſanctificavi meipſum, & quos dediſti mihi, non perdidi ex iis quemquam*. Amen.

SER-

SERMO VII.

IN

BENEDICTIONE

ANTISTITÆ PARTHENONIS SEEDORFFENSIS.

Lectio ſancti Euangelii, quam modo a Diacono recitari audiſtis F. C. exhibet nobis perfectiſſimam Paſtoris imaginem, & incredibilem amiſſæ ovis felicitatem. Nam Chriſtus Redemptor noſter, qui tamquam medicus ſanaturus ægrotos venerat ſalvum facere, quod perierat, obtrectantium Phariſæorum, quòd ipſe cum Publicanis manducaret, impuriſſima & proterva ora compreſſit, & Paſtoris ovem quærentis exemplo ſuammet cauſſam fortiter egit: & hanc vivendi conſuetudinem, ad conciliandos ſibi peccatorum animos maxime opportunam, ſtrenue propugnavit. Ut vero tot tantaque beneficia memori animo recolamus, in hoc veſtro ſolemni Conventu, quo per manus noſtras hanc Virginem a DEO electam in miniſterium hujus Sacri Cœtus hodie conſecramus, temperare non poſſumus, quin vehementer unumquemque veſtrum hortemur, ut explanantibus nobis tanti muneris partes, immenſam Redemptoris noſtri JESU Chriſti Caritatem contempletur. Omnes enim nos juxta Iſaiæ Prophetæ dictum tamquam oves erravimus: unuſquiſque declinavit a via ſua: & ru-

& rugientis leonis, ad eſcam præparati, inſidias evitare nunquam potuiſſemus, niſi divinus Paſtor animarum ſuam animam dediſſet pro ovibus ſuis. Monita ergo, quæ ex Euangelica parabola breviter eruemus, multiplicem habebunt doctrinam, & communem afferent utilitatem: Sacræ quidem Antiſtitæ, ut in gerendo Munere ab hoc exemplo non diſcedat: Vobis vero, ut in recenſendis tot divinæ Miſericordiæ documentis, quantum debeat genus humanum ſummo animarum Paſtori facile intelligatis.

Intuere modo, dilecta in Chriſto Filia, egregias & nobiliſſimas artes, quas ad avertendam ovis internicionem Paſtor excogitavit; eaſque ad tria capita mecum commode refer: nempe ad Caritatem, ad Perſeverantiam, & ad Inſtitutionem.

Dic, quæſo, quænam major uſquam exſtitit Caritas, quàm ubi eo ipſo momento temporis, quo, grege deſerto, miſera ovis aliò migravit, bonus Paſtor mox iter arripuit, properaturus ad eam, quæ perierat? Videbat reliquas oves in tuto poſitas; plurimum tamen amori & curæ ſuæ deeſſe putabat, niſi errantem, inque ſummum diſcrimen adductam, cum ceteris ſalvam faceret. Tanti ne ergo erat unica iſta & infelix ovicula, ut Paſtor, omnes gregis ſui opes quaſi faſtidiens, acerbiſſima animi ægritudine torqueretur, ac ſi ipſi ex eadem amiſſa duræ egeſtatis pericula impenderent? Quid! Non natura, non pretio, non fructu ovis illa ceteris præſtabat, & adeo vehementer de ipſius ſalute Paſtor laborat? Hanc, Filia, cordi tuo alte infixam Caritatem fovere debes, quum extra ſepta, id eſt,

eſt, extra monaſticæ diſciplinæ terminos, aliquam ex ovibus tibi commiſſis vagari offenderis, ſurge, vade, propera ad illam; nec tibi blandiaris, quaſi munere tuo bene perfuncta, quòd nonaginta novem ſanctis Regulæ præceptis addictæ permaneant, niſi illam, quæ longe abeſt, anxie & ſolicite inquiras. Hoc exemplo tibi Chriſtus præluxit, qui in omnium & ſingulorum ſalutem ſanguine effuſo aperte te docuit; quantum unius animæ ſalutem pretioſiſſimam cenſeat, teſte Apoſtolo, qui non dubitavit publicum redemptionis beneficium, tamquam totum ſibi ſoli collatum his verbis deprædicare: Dilexit me, & tradidit ſemetipſum pro me.

Sed non ſatis eſt, Filia, ut eas ad ovem, quæ periit; ſed, quod maxime urget, pergere & quærere debes, donec invenias. Habes hic admirabile ſpecimen Perſeverantiæ, ne laboribus deterrita animum deſpondeas. Quamobrem finge nunc tibi, circumire Paſtorem mille viarum anfractus & ambitus: modò luſtrare valles: modò per ſaxa, per rupes, & ſcopulos audacter petere opaca ſilvarum; modò immanes belluas jam prædæ inſtantes arcere. Non obſtant dumeta nec vepres, quin omnia irrumpat, omnia pervadat. O ardentiſſimi amoris vis incredibilis! quoquò nos vertimus, tua veſtigia conſpicimus; hinc ad Samariæ fontem, hinc in domo Simonis leproſi, hinc inter ipſa Publicanorum telonia; hac tandem arte, [in noſtro indulgentiſſimo ſæculo nimium neglecta] oves fuerunt inventæ. Etenim huc ſemper redibit totius paſtoralis ſolicitudinis ratio, ut quiſquis regimen animarum capeſſit, maximos labores offendat, eoſque invicto ere-

ctoque animo devoret. Quod ſi in propulſandis a tuarum ovium capite periculis omnibus ſegnem operam navabis, & vel leviter fatigata langueſces; ſtatim abjeciſſe videberis curam & munus Paſtoris, qui nec punctum quidem temporis reſpiravit, ſed uſque in finem oves ſuas dilexit.

Parum eſſet Paſtori ovem invenire, niſi inventam humeris ſuis gaudens impoſuiſſet. Quum enim per invia ovis erraverit, & aliena amaverit paſcua, antiquum tramitem oblita, ad ſepta redire non poterat; & metu trepida errorisque conſcia, juſtam Paſtoris iram & ſociarum conſortium averſabatur. At ille, qui totus amore ejus ardebat, ream miſeratus, afflictam recreavit, jacentem erexit, & extorrem avitis locis reſtituit. Non eſt cur nos diu detineat hæc poſtrema parabolæ pars; quum te, Filia, apprime jam tenere putamus, quid ſibi velit poſt tot exantlatos labores novum hoc ac plane inſolens amoris beneficium. Divinis ergo edocta oraculis, inſpice, & fac ſecundum exemplar. Si quam errori obnoxiam, & a recta via aberrantem ſororem deprehenderis, doce eam in ſpiritu lenitatis, & cœleſtibus diſciplinis inſtitue: rudem optimis moribus imbue: nutantem ſpe gloriæ confirma: tepidam metu futuri judicii affice: remiſſam acue exemplo, quod quidem, ſi ulla alia res eſt quæ poſſit vehementius eam incendere, hæc certe eſt.

(*a*) Habes hodie in manu tua, tamquam molliſſimam ceram ad pietatem fingendas, puras ac innocen-

(a) *Hac ipſa die Virgines quatuor ſe Chriſto devovebant.*

nocentes animas harum Virginum, quæ oblitæ populum ſuum & domum patris ſui, intus agente flagrantiſſima Chriſti gratia, coram DEO & Angelis ejus vota ſua nuncuparunt. Trahe eas poſt te; ſubde earum colla ſuaviſſimo Chriſti jugo. Sed ne in tranſverſum agantur, collo tuo ita hoc jugum prius adhæreat, ut nequeat ab onere excuti, & a viæ, quæ arcta eſt, aſperitate depelli. Quod tibi DEUS per miſericordiam ſuam præſtare dignetur. Amen.

EPISTOLA ENCYCLICA
PRIMA
AD EPISCOPOS
COSTANTIENSEM, BASILEENSEM, LAUSANNENSEM, CURIENSEM, ET SEDUNENSEM.
DE OPUSCULO,
CUI TITULUS:
MONITA AD CONTINENDOS SACERDOTUM MORES.

APOSTOLICÆ Legationis munus, quo duobus abhinc annis juſſu Sanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini INNOCENTII XIII. PONT. MAX. fungor in his oris, licèt tanto oneri impar, nec iis virtutibus fultus, quibus concrediti Officii partes explere valeam, exequi tamen ac tueri, quantum poſtulant vires, deſiderans, meum eſſe putavi, iis omnibus rebus

Digitized by Google

rebus animum intendere, quæ pertinent ad Catholicæ Fidei cultum & dignitatem. Illo enim momento temporis, quo Pontifex Optimus has mihi delegavit Provincias [& quo certe aliud peccatis meis debebatur] ardentiſſimo, quo flagrat ipſe zelo pro Eccleſia Dei, juſſit, me Religionis negotia præ ceteris impigre curare. Quumque hæc fuerint ſumme veneranda ipſius mandata & monita: Tu, cariſſime Frater, doctrina ſcientiaque, qua polles, melius quam verbis tenuitatis meæ, aſſequi poteris, nihil quidquam magis animarum ſaluti, & Religionis Catholicæ puritati conducere, quam ſanctiorem Cleri diſciplinam; illam dico quam Eccleſiæ Patres: omnium ſæculorum unanimi conſenſu nos docuerunt: quam Summorum Pontificum Decreta, & Concilia ſartam tectamque voluerunt; ut Miniſtri Domini, Clerici nempe & Sacerdotes, in ſortem ipſius vocati, ſancti eſſent, quoniam ipſe ſanctus eſt; Quod quidem illi minime præſtabunt, niſi virtutibus emineant, & aliis exemplo ſuo præfulgeant; Nihil mihi laborandum eſt in aſſerenda hujus ſententiæ veritate; quumque dicendo minus facerem, quod ſcribere conſtitui, integra ipſa ſacro-ſancti Concilii Tridentini verba referre ſat erit, quæ a Spiritu Sancto profecta totam de Cleri moribus Eccleſiæ doctrinam, in omnibus retro ſæculis laboribus & ſanguine Majorum noſtrorum aſſertam atque propugnatam, velut in tabula quadam redactam, nobis diu noctuque animo repetendam proponunt. „ Nihil eſt, ajunt Tridentini Patres *in Decreto de Reformatione, Cap. I. Seſſ. XXII.* „ Nihil eſt, quod magis ad pietatem, & DEI cultum

„ aſſidue inſtruat, quam eorum vita, & exemplum,
„ qui ſe divino miniſterio dedicarunt. Cum enim a
„ rebus ſæculi in altiorem ſublati locum conſpi-
„ ciantur, in eos tamquam in ſpeculum reliqui
„ oculos conjiciunt; ex iiſque ſumunt, quod imiten-
„ tur. Quapropter ſic decet omnino Clericos, in
„ ſortem Domini vocatos, vitam moreſque ſuos
„ omnes componere, ut habitu, geſtu, inceſſu, ſermo-
„ ne, aliiſque omnibus rebus, nil, niſi grave, modera-
„ tum, ac religione plenum præ ſe ferant; levia
„ etiam delicta, quæ in ipſis maxima eſſent, effu-
„ giant, ut eorum actiones cunctis afferant vene-
„ rationem. Cum igitur quò majore in Eccleſia
„ DEI & utilitate & ornamento hæc ſunt, ita
„ etiam diligentius ſint obſervanda, ſtatuit Sancta
„ Synodus, ut quæ aliàs a Summis Pontificibus &
„ a Sacris Conciliis de Clericorum vità, honeſta-
„ te, cultu, doctrinaque retinenda, ac ſimul de
„ luxu, commeſſationibus, choreis, aleis, luſibus,
„ ac quibuſcumque criminibus, nec non ſæculari-
„ bus negotiis fugiendis, copioſe & ſalubriter ſan-
„ cita fuerunt, eadem impoſterum iiſdem pœnis
„ vel majoribus arbitrio Ordinarii imponendis ob-
„ ſerventur; nec appellatio executionem hanc, quæ
„ ad morum correctionem pertinet, ſuſpendat. Si
„ qua vero ex his in deſuetudinem abiiſſe compe-
„ rerint, ea quamprimum in uſum revocari ſtu-
„ deant, non obſtantibus conſuetudinibus quibuſcum-
„ que, ne ſubditorum neglectæ emendationis ipſi
„ condignas, DEO vindice, pœnas perſolvant.

His igitur aureis verbis firmati, & veluti tuba exciti ad bonam illam militiam, ad quam ante tem-

pus

Digitized by Google

pus reſolutionis ſuæ adhortatus eſt Timotheum Apoſtolus, nihil horum prætermittere debemus, quæ ad Clericorum ſanctitatem conducunt: nihil noſtrum remittere, quominus exemplo Chriſti & faciamus & doceamus. Ob hanc ergo præcipue cauſſam, ut eſſent oculis breviter expoſita, quæ ſparſim in monumentis Eccleſiaſticis occurrunt, operæ pretium duxi, denuo in lucem edere libellum, qui quum jam Romæ prodiiſſet, exemplarium penuria e manibus pene exciderat. In hujuſmodi enim opuſculis animus legentium non fatigatur; & fidelis retinet, quæ breviter percipit, ipſo teſte S. Cypriano, qui in *Præfatione Teſtimoniorum ad Quirinum*, huic utilitati exemplo præluxit. „ Legentibus, inquit, brevitas hujuſmodi plurimum prodeſt, dum „ non intellectum legentis & ſenſum liber longior „ ſpargit; ſed ſubtiliore compendio id, quod legi„ tur, tenax memoria cuſtodit.

Hoc fuit in more poſitum apud antiquos Patres, qui Commonitoria, Specula, Brevicula, Indiculos, & Regulas conſcripſerunt; ut faſtidientes volumina brevioribus monitis allicerent, & vel nolentes traherent ad ſacram lectionem. Unus inſtar omnium ille mihi fuit & ſemper erit in paſtoralis ſolicitudinis zelo, cum Antiquis omnibus comparandus, S. Carolus Borromæus, qui hac eadem via, ut Acta Eccleſiæ Mediolanenſis teſtantur, commiſſi ſibi gregis utilitati, non minus quam nobis pleniſſime conſuluit. Jure mihi uſurpandum venit tanti Viri exemplum; quum nemo neſciat, quid ipſi poſt totam Eccleſiam debeat Helvetia Catholica. Ipſius enim plane divino conſilio & ope hoc Apoſto-

ſtolicæ Legationis munus Lucernæ inſtauratum eſt; hac potiſſimum ratione, quam Gluſſianus in ejus vita memoriæ mandavit, nimirum ut Legatus Sanctæ Sedis cum in Catholicæ Religionis propugnationem, tum in Cleri diſciplinam ſervandam promovendamque totis viribus incumberet. Væ mihi, ſi, ad alia negotia converſo, hoc graviſſimum monitum negligentiùs exequi & cuſtodire contingeret!

Hujus ergo Libelli, cariſſime Frater, ad te nonnulla exemplaria mittere decrevi, tamquam teſſeram amicitiæ & amoris mei; vel, ut verius dicam, tamquam ſignum illius unitatis & fraternitatis, quibus in Chriſto ſociamur. Si quid vero utilitatis in Clerum tuum ex ipſo derivare cognoveris, auctoritate & nomine tuo rurſum editum in tua Diœceſi prodire jubebis. Conſcius enim paupertatis ac inſipientię meæ, hoc totum curæ & eximiæ prudentiæ tuæ judicio, quod, ut par eſt, ſemper magni faciam, penitus committo.

Unum addam, quod non ſine magno dolore compellor dicere, ceterarum rerum, quas hucuſque attuli, fundamentum, Interſtitiorum nempe rationem diligentiſſime obſervandam eſſe. Parentes enim aliquando quæſtus & lucri cauſſa ſatagunt, filios ad gradum Sacerdotalem urgere, nec ullis parcunt potentiorum officiis, ut voti compotes evadant, maximo certe detrimento diſciplinæ, quæ Eccleſiaſticæ militiæ tirones ſtatis intervallis per gradus ambulare jubet; ne qui heri erat prophanus, hodie fiat Sacerdos: & qui pridie totus vivebat ſæculo, vix ſæculari habitu mutato ad Altare operetur.

tur. Quid ego hucuſque præſtiterim, te, cariſſime Frater, non latere arbitror. Horum importunis petitionibus Eccleſiæ decreta oppoſui; nec ab iis me unquam dimoveri paſſus ſum. Licèt enim a ſacroſancti Tridentini Concilii & ſanctorum Patrum ſtatutis neceſſitas aut etiam utilitas Eccleſiæ judicio Epiſcopi aliud aliquando expoſcere videatur; magno tamen & ſedulo veritatis examine in concedendis Apoſtolicis indultis mihi opus eſſe intellexi; quum valde ponderare debeamus nomina iſta *Neceſſitatis* & *Utilitatis*, ac æque diſcutiendæ veniant certæ illæ & legitimæ cauſſæ, quæ Canonum rigorem remitti poſtulant. Plerumque hæc petentibus & efflagitantibus talia non videntur, quæ mihi graviſſima ſæpe acciderunt; Nam Decreta Summorum Pontificum & Concilia ſemper conſcientiam noſtram volunt oneratam.

Hæc ſunt, quæ tibi, cariſſime Frater, ſignificare me cogit ratio muneris mei. Supereſt modo, ut te enixe obteſter, per ſanguinem JESU Chriſti, quò tuis precibus miſericordiam DEI mihi inſtanter concilies; ne peccatorum meorum ſarcina obrutus, quod loqui audeo, operibus oſtendere & complere prohibear.

Dabam Lucernæ XIII. Kal. Novemb.
Anni M. DCC. XXIII.

Ad

AD LECTOREM.

VIR pius, & in ſcientia DEI profectò eruditus, unanimes Conciliorum, & Eccleſiæ Patrum Sententias, quò ſacros Miniſtros ſui officii commoneſaceret, in unum collegit, ediditque Romæ Anno 1672. Opus egregium, & digniſſimum certe, quod manibus eorum, qui in ſortem Domini vocati ſunt, diu noctuque teratur, vel eo nomine, quod ipſiſmet Oraculorum Eccleſiæ verbis confectum eſt. Hoc quum inventu difficillimum eſſet, horum ad Eccleſiaſticos ſermonum edendorum occaſione iterum typis illud excudere beneviſum eſt, univerſis Sacerdotibus pergratum futurum, & inſtar Catenæ aureæ habendum. Tam inſigni opella fruere lector, atque illi, qui eamdem tecum communicandam curavit, apud Deum benè precare.

Interroga majores tuos, & dicent tibi.
Deut. 23.

MO-

MONITA
AD CONTINENDOS SACERDOTUM MORES,
EX SACRIS CONCILIIS ET ECCLESIÆ PATRIBUS.

I.

PROPTEREA vocantur Clerici, vel quia de ſorte ſunt Domini, vel quia ipſe Dominus ſors, ideſt pars Clericorum eſt. Qui autem vel ipſe Domini eſt, vel Dominum partem habet, talem ſe exhibere debet, ut & ipſe poſſideat Dominum, & poſſideatur a Domino: Quòd ſi quippiam aliud habuerit præter Dominum, pars ejus non erit Dominus. *S. Hieronymus Epiſt. ad Nepotian.*

II.

Quid poteſt eo eſſe felicius, cui efficitur ſuus Conditor cenſus; & hæreditas ejus dignatur eſſe ipſa Divinitas? *S. Proſper. lib. 3. de Vita activ. cap. 16.*

III.

Cui portio DEUS eſt, nihil curare debet præter DEUM, ne alterius impediatur neceſſitatis munere. Quod enim ad alia officia confertur, hoc Religionis cultui atque huic noſtro officio decerpitur. *S. Ambroſ. de Fuga ſæcul. cap. 2.*

IV.

Qui DEUM hæreditate poſſident, abſque ullo impedimento ſæculi, DEO ſervire ſtudeant, & pauperes ſpiritu eſſe contendant, ut congrue illud Pſalmiſtæ dicere poſſint: Dominus Pars hæreditatis meæ. *S. Iſidorus Hiſp. lib. 2. de Offic. cap. 1.*

V.

Gloria Epiſcopi eſt, inopiæ pauperum providere. Ignominia Sacerdotis eſt, propriis ſtudere divitiis. *S. Hieronym. Epiſt. ad Nepotian.*

VI.

Portio noſtra ſit Dominus, atque adſcripti turmis contribulium Levitarum, non remaneamus terreni, quibus terra non remanet; inchoemuſque, ut a ſæculi lucris, ſic quoque a culpis peregrinari. *Sidon. Apoll. lib. 9. Epiſt. 3.*

VII.

Eligant ſibi alii partes, quibus fruantur, terrenas & temporales; portio Sanctorum Dominus æternus eſt. Bibant alii mortiferas voluptates; pars Calicis mei Dominus eſt. *S. Auguſtin. in Pſal. 15.*

VIII. Si

VIII.

Si vix in laicis tolerabilis videtur inſcitia, quanto magis in iis, qui præſunt? Nec excuſatione digna eſt, nec venia. *S. Leo Epiſt.* 22.

IX.

Quid enim periculi ſit, ubi non invenit Paſtor paſcua, ignorat Dux itineris viam, Vicarius neſcit Domini voluntatem, Eccleſia quotidie multipliciter & miſerabiliter experitur. *S. Bernard. in Declam. cap.* 6.

X.

Cur non illa tempora, quibus ab Eccleſia vacas, lectioni impendas? Cur non Chriſtum reviſas? Chriſtum alloquaris? Chriſtum audias? Illum alloquimur, cum oramus: illum audimus, cum divina legimus oracula. Quid nobis cum alienis domibus? *S. Ambroſius lib.* 1. *Offic. c.* 20.

XI.

Quid ſit pietas, quæris? Vacare conſiderationi. *S. Bernard. lib.* 1. *de Conſid. cap.* 7.

XII.

Divinas Scripturas ſæpius lege, imo nunquam de manibus tuis ſacra Lectio deponatur; diſce, quod doceas; obtine eum, qui ſecundum doctrinam eſt, fidelem ſermonem, ut poſſis exhortari in doctrina ſana. *S. Hieron. Epiſt.* 2. *ad Nepotian.*

XIII.

Cœleſtium Scripturarum eloquia diu tenere ac polire debemus, toto animo & corde verſantes; ut ſuccus ille ſpiritualis cibi in omnes ſe venas animæ diffundat. *S. Ambroſ. lib.* 2. *de Abel cap.* 6.

Digitized by Google

X I V.

Tanta debet eſſe ſcientia & eruditio Pontificis Dei, ut greſſus ejus & motus & univerſa, vocalia ſint. Veritatem mente concipiat, & toto eam habitu reſonet, & ornatu; ut quidquid agit, quidquid loquitur, ſit doctrina populorum. *S. Hieron. Epiſt.* 128.

X V.

Sacerdotes DEI, omiſſis Euangeliis & Prophetis, videmus comœdias legere, amatoria bucolicorum verſuum verba canere, Virgilium tenere, & quod in pueris neceſſitatis eſt, crimen in ſe facere voluptatis. *S. Hieron. Epiſt.* 146. *ad Damaſ.*

X V I.

Sint ergo divinæ Scripturæ ſemper in manibus tuis, & jugiter in mente volvantur. *Idem Epiſt.* 14. *ad Celantiam.*

X. V. I. I.

Si Sacerdos eſt, ſciat legem Domini; ſi ignorat legem, ipſe ſe arguit non eſſe Domini Sacerdotem; Sacerdotis enim eſt ſcire legem, & ad interrogationem reſpondere de lege. *S. Hier. in cap.* 2. *Aggæi.*

X V I I I.

Sciant igitur Sacerdotes Scripturas Sacras, & Canones; ut omne opus eorum in prædicatione & doctrina conſiſtat; atque ædificent cunctos tam fidei ſcientia, quam operum diſciplina. *Concil. Tolet.* 4. *cap.* 25.

X I X.

Tam doctrina quam vita clarere debet eccleſiaſticus Doctor; nam doctrina ſine vita arrogantem reddit: vita ſine doctrina inutilem facit. *S. Iſidor. Hiſpalen. lib.* 3. *Sentent. cap.* 36.

XX. Qui

X X.

Qui bene docet & male vivit, videtur ut cereus, aliis dum bona exponit, lucem præſtare; ſe vero in malis ſuis conſumere atque exſtinguere. *Idem lib.4. Sentent. cap.37.*

X X I.

Non confundant opera tua ſermonem tuum; ne, cum in Eccleſia loqueris, tacitus quilibet reſpondeat: Cur hæc, quæ dicis, ipſe non facis? Delicatus Magiſter eſt, qui pleno ventre de jejuniis diſputat. Accuſare avaritiam & latro poteſt. Sacerdotis Chriſti os mens manuſque concordent. *S. Hieronym. Epiſt. ad Nepotian.*

X X I I.

Sit ejus doctrina duplex; ut verbis facta conveniant: actus doctrinæ reſpondeant. *S. Jo. Chryſoſt. homil. de eo, qui incid. in latr.*

X X I I I.

Spreta in veſtibus forma eccleſiaſticæ honeſtatis, plurimi delectantur eſſe deformes, & cupiunt laicis conformari; quodque mente gerunt, habitu profitentur. *Concil. Conſtant. ſeſſ.* 43.

X X I V.

Qui immoderato cultu corporis atque veſtitus, vel ceterarum rerum nitore præfulget, facile convincitur rebus ipſis, pomparum ſæculi eſſe ſectator. *S. Auguſt. lib.2. de Serm. Dom. in monte c.*12.

X X V.

Talia debent eſſe veſtimenta ſervorum DEI, in quibus nihil poſſit notari novitatis, nihil ſuperfluitatis, nihil vanitatis, nihil, quod pertineat ad ſuperbiam & vanam gloriam. Unde beatus Hieronymus:

mus : Non facit ornatum Clericum tenera veſtis, ſed munditia mentis. *Sanct. Bernard. de Modo bene vivendi ſerm. 6.*

XXVI.

Quid ſibi vult, quod Clerici aliud eſſe, aliud videri volunt? Nempe habitu milites, quæſtu clericos, actu neutrum exhibent. Nam neque pugnant, ut milites, neque, ut Clerici, euangelizant. Cujus ordinis ſunt? Cum utriuſque eſſe cupiunt, utrumque deſerunt, utrumque confundunt &c. Vereor, iſtos non alibi ordinandos, quam ubi nullus ordo, ſed ſempiternus horror inhabitat. *S. Bernard. lib. 3. de Conſid. cap. 5.*

XXVII.

Numquid Clerici ſæculares, qui non portant coronam, vel tonſuram, vel habitum congruentem &c. ſunt in numero ſalvandorum?

Ad hoc licèt aliqui ſcandalizentur, volentes applaudere ſibi in peccatis, & dicentes, omnia jura, quæ ſuper hoc emanaverunt, eſſe de conſilio intelligenda. DICO QUOD NON. Cum enim pro tali apoſtaſia pœna gravis & multiplex imponatur, patet, quod non eſt conſilium, ſed præceptum. *Sanct. Raymund. in Summa.*

XXVIII.

Non aliud Sacerdotes, quam amictum quærimus clariorem, verbi gratia Caſtorinas & Sericas veſtes. Et ille ſe inter alios credit eſſe altiorem, qui veſtem induerit clariorem. *S. Ambroſius de Dignitate Sacerdot. cap. 4.*

XXIX.

Omnis his cura de veſtibus. Si bene oleant: ſi pes laxa pelle non folleat: &, ne plantas humidior

via

via ſpargat, vix imprimunt ſumma veſtigia. Tales cum videris, ſponſos magis exiſtimato, quam Clericos. *S. Hieron. Epiſtola* 22. *ad Euſtoch.*

XXX.

Nullus Clericus ſagum ac veſtimenta vel calceamenta ſæcularia, niſi quæ Religionem deceant, induere præſumat. Quòd ſi poſt hanc definitionem Clericus aut cum indecenti veſte, aut cum armis inventus fuerit, a Seniore ita coerceatur, ut triginta dierum incluſione detentus, aqua tantùm & modico pane diebus ſingulis ſuſtentetur. *Concil. Matiſconen. Can.* 5. *an.* 581.

XXXI.

Cernitur in nonnullis Sacerdotibus veſtium cultus plurimus: virtutum aut nullus aut exiguus. Non Chriſti ſtigmata ſunt hæc; muliebria potius eſſe noſcuntur inſignia, quæ utique curioſius & ſumptuoſius illi ſibi præparare conſueverunt, cogitantes nimirum, quæ ſunt mundi, quomodo placeant viris. *S. Bernard. Epiſt. ad Henric. Senon.*

XXXII.

Non tanto curaretur corporis cultus, niſi prius neglecta fuiſſet mens, inculta virtutibus. *Idem Apolog. ad Guillem. cap.* 9.

XXXIII.

Clericus, qui amictu clericali indutus incedit, ne in propinquorum, ne in parentum quidem obitu veſtes lugubres more laicorum induat, geſtetque; neque vero veſtis formam, aut panni genus, quo Clerum univerſum uti moris eſt, commutet; ſed pium erga propinquos mortuos charitatis ſtudium officiumque præ ſe ferat omni alia ratione, quæ

quæ cum clericalis Ordinis decore dignitateque omnino conveniat. *Concil. Mediol.* 5. *ſub S. Carolo.*

XXXIV.

In omni imprimis ſancta oratione vos aſſidue exercete; tum in meditationis, tacitæque piæ orationis ſtudio ſingulis diebus certo temporis ſpatio toto caſtiſſimi animi ſenſu incumbite. *Concil. Mediolan.* 4. *in Monit.*

XXXV.

Vere novit recte vivere, qui recte novit orare. *S. Auguſtin. Homil.* 4. *ex* 50.

XXXVI.

Hæc duo ſunt Pontificis opera, ut aut a DEO diſcat legendo Scripturas divinas, & SÆPIUS MEDITANDO; aut populum doceat. Sed illa doceat, quæ ipſe a DEO didicerit, non ex proprio corde vel humano ſenſu, ſed quæ Spiritus Sanctus docet. *Origenes Hom.* 6. *in Levitic.*

XXXVII.

Aſſidue & devote orare, ſicut & lectioni perfectè intendere, ſunt operaClericorum. *Synod. Lingon. an.* 1404.

XXXVIII.

ARMA CLERICORUM SUNT ORATIONES ET LACHRYMÆ. *Synod. Senon. an.* 1524.

XXXIX.

ORET ERGO SACERDOS ECCLESIÆ INDESINENTER, UT VINCAT POPULUS, QUI SUB IPSO EST. *Origen. Hom.* 6. *in Levit.*

XL.

TIMEAT ORATIONEM, QUI ADMONITIONEM CONTEMPSIT. *S. Bernard. l.* 4. *de Conſiderat.cap.* 7.

XLI. At.

Digitized by Google

XLI.

Attente ſtudioſe rite pie religioſe divinas laudes concelebrate, non mente vaga, non vagis oculis, non indecenti corporis ſtatu. *Concil. Mediol.* 4. *in Monit.*

XLII.

Si orat Pſalmus, orate; & ſi gemit, gemite; & ſi gratulatur, gaudete; & ſi ſperat, ſperate; & ſi timet, timete. Omnia enim, quæ hìc conſcripta ſunt, ſpeculum noſtrum ſunt. *S. Auguſtin. in Pſal.* 30.

XLIII.

Duo ſunt genera Chriſtianorum: Eſt autem unum genus, quod mancipatum divino officio, & deditum contemplationi & orationi, ab omni ſtrepitu temporalium ceſſare convenit, ut ſunt Clerici —— Aliud vero genus eſt, ut ſunt Laici, his licet temporalia poſſidere. *S. Hieron. ad quemdam Levitam, Refertur* 12. *q.* 1. *Cap. Duo ſunt.*

XLIV.

Non dubites, Eccleſiarum Principes vitæ contemplativæ poſſe & debere fieri ſectatores. *Sanctus Proſper de Vita contempl. lib.* 1. *cap.* 13.

XLV.

Nec ſic quiſque debet eſſe otioſus, ut in eodem otio utilitatem non cogitet proximi; nec ſic actuoſus, ut contemplationem non requirat Dei——. Otium ſanctum quærit charitas veritatis: negotium juſtum ſuſcipit neceſſitas charitatis. *S. Auguſt. de Civit. Dei lib.* 19. *cap.* 19.

XLVI.

Habet activa profectum, contemplativa faſti-

gium : hæc facit hominem ſanctum, illa perfectum. *S. Proſper de Vita contemplat. lib.* 1. *cap.* 12.

XLVII.

Nunc autem, quoniam dies mali ſunt, ſufficit interim admonitum eſſe, non totum te, nec ſemper dare actioni; ſed conſiderationi aliquid tui & cordis & temporis ſequeſtrare. Hoc autem dico, NECESSITATEM INTUENS, NON ÆQUITATEM. *S. Bernard. l.* 1. *de Conſid. c.* 6.

XLVIII.

Ipſum fontem ſuum, id eſt mentem, de qua oritur, purificat conſideratio. Deinde regit affectus, dirigit actus, corrigit exceſſus, componit mores, vitam honeſtat & ordinat. *S. Bern. ibid.*

XLIX.

Quàm multi ſonant voce, & corde muti ſunt; ut quàm multi tacent labiis, & clamant affectu; quia ad cor hominis aures Dei. Sicut aures corporales ad os hominis, ſic cor hominis ad aures Dei. Multi clauſo ore exaudiuntur: & multi in magnis clamoribus non exaudiuntur. Affectibus orare debemus. *S. Auguſtin. in Pſal.* 119.

L.

QUID PRODEST STREPITUS ORIS, MUTO CORDE? *S. Auguſt. Tract.* 9. *in Joannem.*

LI.

Sit uſque ad Miſſarum peragenda myſteria ſaliva Linguæ noſtræ virgo, vel caſta; ut vel ſe ſub virginali taciturnitatis cenſura coerceat, vel ſub pudicæ quodammodo locutionis moderamine ſobria verba depromat. *Petr. Dam. Opuſc.* 6. *contra Inſt. Cler. c.* 1.

LII. Non

L I I.

Non poteſt Sacerdos illa intentione celebrare, ut ex hoc pecuniam conſequatur, quia peccaret mortaliter. *S. Thom. Opuſc. de offic. Sacerd. part.* 1. *artic. unic.*

L I I I.

Cum paſſus ſit Dominus iu cruce pro ſalute Mundi, nunc mactatur in Altari pro unius commodo. Tunc crucifixus eſt pro totius populi multitudine, nunc quaſi pro unius homuncionis utilitate ſalutaris Hoſtia videtur offerri. *Petr. Damian. opuſc.* 6. *contra Inſcit. Cleric. c.* 2.

L I V.

Sacerdotem hoc ſentire oportet, quod & in Chriſto JESU, non ſolùm ut ſe per humilitatem exinaniat; ſed ut, crucifixionem Domini repræſentans, ſtigmata ejus portet in corpore ſuo, & in ara cordis ſeipſum Domino crucifigat. *Petr. Bleſen. epiſt.* 123.

L V.

Nullus magno & Deo & Sacrificio & Pontifice dignus eſt, niſi qui prius ſemetipſum viventem hoſtiam & ſanctam exhibuerit. *Sanct. Gregor. Nazian. Orat.* 1.

L V I.

A nullo plane Omnipotens majoris injuriæ præjudicium tolerat; imo deterius nemo peccat, quàm Sacerdos, qui prohibentibus Canonibus indigne ſacrificat. Aliter in quocumque modo peccantes quaſi Dominum in rebus ejus offendimus; indigne vero ſacrificantes, velut in perſonam ejus manus injicere non timemus. *Petr. Damian. Opuſc.* 6. *contr. Inſtit. Cleric. cap.* 2.

L V I I.

Prima tentamenta ſunt Clericorum, fœminarum frequentes acceſſus; iſte ſexus reprehenſibiles exhibet Clericos. Quid tibi revera cum fœminis, qui ad altare cum Domino fabularis? Te cuncti in publico, te in agro ruſtici, aratores, ac vinitores quotidie graviter lacerabunt, ſi contra depoſitum fidei cum fœminis habitare contendis —. Prohibe Virgines tecum commorari, etiam quæ de genere tuo ſunt. *S. Hieronym. epiſt. ad Ocean. apud Conc. Aquiſgran.*

L V I I I.

Mulierum congreſſus, Vir optime, quantum fieri poteſt, fuge; nam eos, qui Sacerdotum munere funguntur, ſanctiores ac puriores illis eſſe oportet, qui ad montes ſe contulerunt; ſiquidem illi, & ſui & plebis; hi autem ſui dumtaxat curam gerunt. Quòd ſi etiam, ut cum ipſis converſeris, neceſſitas aliqua te obſtringat, oculos humi dejectos habe. Cumque pauca, quæ ipſarum animos perſtringere atque illuſtrare queant, locutus fueris, ſtatim avola. *S. Iſidor. Peluſ. lib.* 2. *epiſt.* 284.*ad Palladium Epiſcopum*.

L I X.

Sermo brevis & rigidus cum mulieribus eſt habendus; nec tamen quia ſanctiores ſunt, ideo minus cavendæ: quò enim ſanctiores fuerint, eò magis alliciunt, & ſub prætextu blandi ſermonis immiſcet ſe viſcus impiiſſimæ libidinis. Crede mihi, Epiſcopus ſum, in Chriſto loquor, non mentior. Cedros Libani, ideſt contemplationis altiſſimæ homines; & gregum Arietes, ideſt magnos Prælatos Ec-

Digitized by Google

Eccleſiæ ſub hac ſpecie corruiſſe, reperi; de quorum caſu non magis præſumebam, quàm Hieronymi & Ambroſii. *S. Thomas Opuſc. de modo conſit. & purit. conſc. art. 22. ex S. Auguſtino.*

L X.

Conſortium mulierum Sacerdoti non convenit, quem caſtitas & continentia ornare perpetuò debent; & ut caſtitas ſervari queat in muliebri conſortio, raró tamen bonum nomen retineri poteſt. *Conc. Cameracenſe C. 3. De vita & boneſt. Cleric.*

L X I.

Propter nos conſcientia noſtra ſufficit nobis: propter vos fama noſtra non pollui, ſed pollere debet in vobis. *S. Auguſt. ſerm.* 49. *de diverſis, qui eſt I. de Communi vita Cleric.*

L X I I.

Solus cum ſola ſecretò & abſque arbitro vel teſte non ſedeas. - - - - - Caveto omnes ſuſpiciones; & quidquid probabiliter fingi poteſt, ne fingatur, ante devita. *S. Hier. epiſt. ad Nepotian.*

L X I I I.

Cum mulieribus non continuanda præſentia, ſed tranſeunter exhibenda eſt acceſſio fœminis, quodammodo fugitiva. S. *Cyprian. de ſingular. Cleric.*

L X I V.

Quantos Leones domuit una muliebris infirmitas delicata? quæ, cum ſit vilis & miſera, de magnis efficit prædam. *S. Cyprian. ibidem.*

L X V.

Licèt carnalis affectio ſit omnibus periculoſa & damnoſa, ſpiritualibus tamen viris perniciosa eſt magis; maxime quando converſantur cum perſona,

quæ

quæ ſpiritualis videtur; nam quamvis eorum principium videatur eſſe purum; frequens tamen familiaritas domeſticum eſt periculum, delectabile detrimentum, & malum occultum, bono colore depictum. Quæ quidem familiaritas quanto plus creſcit, tanto plus infirmatur principale motivum, & utriuſque puritas maculatur. *S. Tho. Opuſc. de modo conf. & de pur. conſc. & S. Bonav. Opuſc. de eodem cap.* 14.

LXVI.

Cum Clerico fœmina nulla commaneat, non deſpecta non vetula, ſine affinitate peculiariter ſuſcipienda ad domeſticum obſequium; quia magis illic cito delinquitur, ubi ſine ſuſpicione ſecurum poteſt eſſe delictum. Maxime quia cupidini nulla deformitas, nulla deſpectio faſtidii vel vilis exiſtit; ſed diabolus pingens, ſpecioſum efficit, quidquid fœdum & horridum fuerit. *S. Cyprian. de ſingular. Cleric.*

LXVII.

Hoſpitiolum tuum aut raro aut nunquam mulierum pedes terant. Omnes Virgines Chriſti aut æqualiter ignora, aut æqualiter dilige. Nec ſub eodem tecto manſites, nec in præterita caſtitate confidas. Nec ſanctior David, nec Samſone fortior, nec Salomone potes eſſe ſapientior. *S. Hieron. epiſt. ad Nepotian.*

LXVIII.

Quid tibi neceſſe eſt in ea verſari domo, in qua neceſſe habeas quotidie aut perire aut vincere? *Idem epiſt. de vitando ſuſpecto contuber.*

LXIX.

Convenit Paſtoribus Eccleſiarum, res Eccleſiæ poſſidere, non ab his poſſideri; &, ut Proſper ſcribit

bit, eas poſſidendo debent contemnere; & non ſibi, ſed aliis poſſidere. *Conc. Pariſien.6. lib.*1. *cap.*18.

LXX.

Scientes, nihil aliud eſſe res Eccleſiæ, niſi vota fidelium, pretia peccatorum, & patrimonia pauperum. *S. Proſp. lib.* 2.*de Vita activ. cap.* 9.

LXXI.

Non requiritur a nobis divitiarum indigentia, ſed contemptus. *Divitiæ*, inquit David, *ſi affluant, nolite cor apponere*: non dixit, *ne affluant*; ſed, *ne cor apponatur*. Porro cor prohibuit apponere, ſed non manum. Poſſumus itaque licite divitias poſſidere, ſi tamen earum nos non reputaverimus dominos, ſed miniſtros: ſi intellexerimus, patrimonium pauperum eſſe patrimonium Chriſti: ſi proventibus Eccleſiæ, ſi pauperum neceſsitatibus erogentur. *Arnulphus Lexov. ſerm. in Conc. Turon. to.* 3. *Biblioth. SS. PP.*

LXXII.

Res pauperum non pauperibus dare, par ſacrilegio crimen eſſe dignoſcitur. Sanè patrimonia pauperum facultates Eccleſiarum; & ſacrilega eis crudelitate ſurripitur quicquid ſibi miniſtri & diſpenſatores (non utique Domini) vel poſſeſſores ultra victum accipiunt & veſtitum. *S. Bernard. in. Declam. cap.* 7.

LXXIII.

Quidquid præter neceſſarium victum ac ſimplicem veſtitum de Altari retines, tuum non eſt: rapina eſt: ſacrilegium eſt. *Idem epiſt.* 2. *ad Fulconem.*

LXXIV.

O quanta abuſio eſt, Chriſti ditari divitiis, & Chriſto velle nihil tradere! Nonne theſauri Chriſti ſunt facultates Eccleſiæ? Unde temporalia Eccleſiis ſunt

ſunt prærogata ſtipendia? Nonne propter Chriſtum? Nonne ut pauperibus erogentur? Noli igitur tu, qui præſides, retinere, quod alienum eſt, ne furti reprehendaris in cauſa. *S. Laurent. Juſtinian. de compunctione & complanctu Chriſtianæ perfectionis.*

LXXV.

Ne res eccleſiaſticas, quæ Dei ſunt, conſanguineis donent; ſed, ſi pauperes ſunt, iis pauperibus diſtribuant; eas autem non diſtrahant, nec diſſipent illorum cauſa; imo, quam maxime poteſt, eos Sancta Synodus monet, ut omnem humanum hunc erga fratres nepotes propinquoſque carnis affectum, unde MULTORUM MALORUM IN ECCLESIA SEMINARIUM extat, penitus deponant. *Concil. Trid. Seſſ.* 25. *cap.* 1. *de Reform.*

LXXVI.

GRANDIS IN SUOS PIETAS IMPIETAS IN DEUM EST. *S. Hieron. epiſt.* 25.

LXXVII.

Multi pro parentibus ſuis animas perdiderunt, quorum occaſione mundus, qui in iis aruerat, denuo revireſcit. Impius eſt, qui animæ ſuæ pro parentibus eſt crudelis; majoremque temeritatem hac nemo habet, quàm ut animam ſuam ponat quis ita periculoſe pro amicis ſuis. *Petr. Bleſen. epiſt* 11.

LXXVIII,

Non differat, quæſo, non evacuet propoſitum tuum proditoria & ſeductrix affectio parentelæ. Noli, eos diligere contra Chriſtum, quos teneris odio habere pro Chriſto. *Idem ibidem.*

LXXIX.

LXXIX.

Nemo in cæleſtibus eſt glorioſior, quàm qui, repudiato patrum ſtemmate, ſola elegit Chriſti paternitate cenſeri. *S. Hilar. Arelat. Serm. de SS. Hon.*

LXXX.

Neſciunt ſuis parcere, qui nihil ſuum norunt. Quoniam Sanctis omnia Deus eſt. *S. Ambroſ. in Exod. cap.* 23.

LXXXI.

Quomodo te, bone Jeſu, inter meos cognatos inveniam, qui inter tuos minime es inventus? *S. Bernard. in Speculo diſcipl. par.* 1. *cap.* 3.

LXXXII.

Hæc eſt enim vera Sacerdotis fuga, abdicatio domeſticorum, & quædam alienatio cariſſimorum: ut ſuis ſe abneget, qui ſervire Deo elegerit. *S. Ambroſ. de Fuga Sæculi.*

LXXXIII.

Nec in Domo Dei Sacerdos aut Levita eligitur, niſi dixerit Patri & Matri: NESCIO VOS. *Petrus Bleſen. epiſt.* 102.

LXXXIV.

Non ſolùm moneo, ſed obteſtor, ut ſi patrem veſtrum pro Chriſto offendiſtis, in ea offenſione duretis; qui enim perſeveraverit uſque in finem, hic ſalvus erit. *S. Hieron. epiſt. ad Gerunt. Filias.*

LXXXV.

Quo affectu ac propoſito accedant Ordinandi, videndum, accurateque inveſtigandum; num videlicet Dei cauſa tantùm, an potius ſuæ commoditatis gratià, quærentes, quæ ſua ſunt, non quæ Jeſu

Chriſti. Quid eſt enim ſua quærere, & non, quæ Chriſti ſunt? niſi cum tales non gratis Deum diligunt: non Deum propter Deum quærunt, temporalia ſequentes, lucris inhiantes, & honores expetentes. Quiſquis ergo talis eſt, non ovili Chriſti idoneus Paſtor futurus, ſed mercenarius eſt. *Conc. Colon. I. part.* 1. *cap.* 91.

LXXXVI.

Obſecro te, ne officium Clericatus genus antiquæ militiæ putes; ideſt ne lucra ſæculi in Chriſti quæras militia: ne plus habeas, quàm quando Clericus eſſe cœpiſti. Nonnulli enim ſunt, qui poſſident opes ſub Chriſto paupere, quas ſub locuplete & fallace diabolo non habuerant; ut ſuſpiret eos Eccleſia divites, quos mundus tenuit ante mendicos. *S. Hieron. epiſt. ad Nepot.*

LXXXVII.

Tamquam, non virtutis exemplum, ſed victûs parandi occaſionem & ſubſidium hunc ordinem eſſe, judicantes. *S. Greg. Nazianz. in Apolog.*

LXXXVIII.

Ipſa eccleſiaſticæ dignitatis Officia in turpem quæſtum, & tenebrarum negotium tranſiere; nec in his ſalus animarum, ſed luxus quæritur divitiarum. Propter hoc tondentur, propter hoc frequentant Eccleſias, Miſſas celebrant, Pſalmos decantant. *S. Bernard. Serm. 6. in Pſalm. Qui habitat.*

LXXXIX.

Mundi ergo lucrum quæritur ſub ejus honoris ſpecie, quo mundi deſtrui lucra debuerant. *S. Gregor. Paſtoral. part.* 1. *cap.* 8.

XC. Ho-

X C.

Hodie in promotione quorumdam prima quæſtio eſt, quæ ſit ſumma redituum, non quæ ſit converſatio ſubjectorum. Verumtamen Deus non irridetur; ad honorem vocavit te propter onera, non ad multiplicandum numerum familiæ aut equorum, non ad dandas parentibus dignitates, ſed ad dandam ſcientiam ſalutis plebi ejus. *Petr. Bleſenſ. epiſt.* 15.

X C I.

Siquis Gradus eccleſiaſticos & miniſteria Sanctuarii eo quærit aut tenet animo, eoque intuitu, ut hujus vitæ habeat neceſſaria, Euangelizat, ut manducet; & perverſo nimis ordine cœleſtibus terrena mercatur. *S. Bernard. in Declam. cap.* 5.

X C I I.

Curritur paſſim ad ſacros Ordines, & reverenda ipſis quoque Spiritibus angelicis Miniſteria homines apprehendunt ſine reverentia, ſine conſideratione. *S. Bernard. de Converſ. ad Cler. cap.* 21.

X C I I I.

Eccleſiaſticos Gradus propenſiùs quàm regna Cœlorum ambientes, & tyrannico ritu acceptos defendentes, nec tamen legitimis moribus illuſtrantes. *Gyldas Sapiens Tom.* 5. *Biblioth. SS. PP.*

X C I V.

Si altiorem quàm meliorem eſſe delectat, non præmium ſed præcipitium expectamus. *S. Bernard. epiſt.* 1. *ad Ardut.*

X C V.

Obſtupeſco ad ea, quæ ſoliti ſunt quidam inſipientium audere, qui impudenter ac temere ſeſe conantur ingerere ad munus Sacerdotii aſſumendum,

licèt non adſciti a gratia Chriſti: ignorantes miſeri, quòd ignem & mortem ſibi accumulent. *S. Ephrem de Sacerd.*

XCVI.

Multò dignius multòque rectius erat, vel ad carcerem vel cataſtam pœnalem, quàm ad Sacerdotium traheremini. *Gyldas Sapiens Tom.* 5. *Biblioth. SS. PP.*

XCVII.

Heri ſacrilegi, hodie Sacerdotes: heri prophani, hodie ſacrorum Antiſtites: veteres vitio, pietate rudes & recentes: diſcipuli ſimul Magiſtrique pietatis creantur. *S. Gregor. Nazianz. Orat.* 21.

XCVIII.

Uno die ſanctos fingimus, eoſque ſapientes & eruditos eſſe jubemus, qui nihil didicerunt; nec ad Sacerdotium quicquam prius contulerunt præter velle. *Idem Orat.* 20.

XCIX.

Tales ad miniſterium eligantur Clerici, qui digne poſſint dominica Sacramenta tractare. Melius eſt enim Domini Sacerdoti paucos habere miniſtros, qui poſſint digne opus Dei exercere, quàm multos inutiles, qui onus grave ordinatori adducant. *S. Clemens Papa epiſt.* 2. *Diſt.* 23. *Can. Talem.*

C.

Divinos Ordines largiri, oportet diſtricti ſemper eſſe judicii; rarum enim eſt omne, quod magnum eſt. *Zoſimus Papa ep.* 1. *Diſt.* 59. *Can. Si officii.*

CI.

Si quis indigne Sacerdotii dignitatem ſibi uſurpare ſit auſus, tenebras ſibi exteriores, judiciumque abſ-

abſque miſericordia ſibi conſciſcit. *S. Ephrem de Sacerdot.*

CII.

Uſurpati auſus Sacerdotii, Sacrificium in ſacrilegium, & vitam convertit in mortem. *Petr. Bleſen. epiſt.* 116.

CIII.

Sicut Caput Eccleſiæ Chriſtus, Chriſti autem Vicarii Sacerdotes: ſic in eligendis his curam oportet eſſe præcipuam. Irreprehenſibiles enim eſſe convenit, quos præeſſe neceſſe eſt corrigendis; nec quidquam illi deeſſe perſonæ, penes quam eſt Religionis ſumma, ſubſtantia Diſciplinæ. *Hormiſdas Papa epiſt.* 25.

CIV.

Prudenter & divinitius factum eſt, ut per tot gradus ad Sacerdotium aſcenderent Eccleſiæ Miniſtri, in quibus ſi punctuatim ſervatis temporum interſtitiis conſiſterent promoti, exercitiis Ordinum proxime ſuſceptorum ſedulo vacantes, angelicæ profecto vitæ viros eccleſiaſticos haberemus. *Concil. Burdigal. An.* 1624.

CV.

Nullus laicus ad quemlibet Gradum eccleſiaſticum repente promoveatur, niſi poſt mutatum habitum ſæcularem diuturna converſatione inter Clericos fuerit comprobatus. *Concil. Roman. An.* 1059.

CVI.

Tempora a Majoribus conſtituta ſerventur, nec cito quilibet Lector, cito Acolythus, cito Diaconus, cito Sacerdos fiat; quia in minoribus officiis ſi diu perdurent, & vita eorum pariter & obſequia comprobantur, ut ad Sacerdotium poſtea emenſis ſtipendio-

dio rum meritis veniant; nec præripiant,quod vita probata meretur accipere. *Innoc. I. epiſt. 4. ad Zel. cap. 5.*

CVII.

O quam præſumptuoſa temeritas! Ille præponitur ovili divino, qui neſcit adhuc dominari ſpiritui ſuo. *Nichol. Papa epiſt. 2.*

CVIII.

Nemini cito manus impoſueris, inquit Apoſtolus. Quid eſt: *Cito manus imponere?* niſi ante ætatem maturitatis, ante tempus examinis, ante meritum laboris, ante experientiam diſciplinæ, Sacerdotalem honorem non probatis tribuere. *S. Leo epiſt. 87.*

CIX.

Ignorat momentaneus Sacerdos humilitatem & manſuetudinem ruſticorum — Neſcit ſeipſum contemnere: non jejunavit: non flevit: non mores ſuos ſæpe reprehendit, & aſſidua meditatione correxit: non ſubſtantiam pauperibus erogavit — necdum diſcipuli, jam Magiſtri ſunt. *S. Hieron. epiſt. ad Ocean.*

C X.

Curritur in Clero paſſim ab omni ætate & ordine, a doctis pariter & indoctis, ad eccleſiaſticas curas, tamquam ſine curis jam quiſque victurus ſit, cum ad curas pervenerit. *S. Bernard. epiſt. ad Henr. Senonen.*

C X I.

Quid miſeris illis dixeris, qui ſe conjiciunt in tantam abyſſum ſuppliciorum? Omnium, quos regis, mulierum & virorum & puerorum, a te redden-
da

da eſt ratio. Tanto igni caput tuum ſubjicis. Miror, an fieri poſſit, ut aliquis ex Rectoribus ſit ſalvus. *S. Jo. Chryſoſtom. homil.* 34. *in Epiſt. ad Hebr.*

CXII.

Et quid ei proderit, non puniri ſuo, qui puniendus eſt alieno peccato? *S. Proſper de Vita contempl. cap.* 20.

CXIII.

Divinis diſpoſitionibus ſubditus, atque a vitio obſtinationis alienus, cum ſibi regiminis culmen imperatur, ſi jam donis præventus eſt, quibus & aliis profit, & ex corde debet fugere, & invitus obedire. *S. Gregor. Paſtoral. part.* 1. *c.* 5.

CXIV.

Tantum ab ambitu debet eſſe ſepoſitus, ut quæratur cogendus, rogatus recedat, invitatus effugiat, ſola illi ſuffragetur neceſſitas excuſandi. Profecto enim INDIGNUS EST SACERDOTIO, NISI FUERIT ORDINATUS INVITUS. *L.* 30. *Cod. de Epiſc. & Cleric.*

CXV.

Virtutibus pollens, coactus accedat. *S. Gregor. Paſtoral. part.* 1. *cap.* 9.

CXVI.

Si aliquis pro ſe rogat, ut obtineat curam animarum, ex ipſa præſumptione redditur indignus. *S. Thom.* 2. 2. *quæſt.* 100. *art.* 5. *ad* 3.

CXVII.

Unde tantus Prælationis ardor? Unde ambitionis impudentia tanta? Unde veſania tanta præſumptionis humanæ? Væh Miniſtris infidelibus, qui necdum reconciliati reconciliationis alienæ negotia,

qua-

quaſi homines, qui juſtitiam fecerint, apprehendunt! *S. Bernard. de Converſ. ad Cleric. cap.* 19.

CXVIII.

Horreo, fateor, conſiderans, unde & quò vocaris, præſertim cum nullum intercurrerit pœnitentiæ tempus, per quod utcumque hujuſcemodi periculoſiſſimus tranſitus fiat. Et quidem rectus ordo requirit, ut prius propriam, deinde alienas curare ſtudeas conſcientias. *S. Bernard. epiſt.* 1. *ad Brunon.*

CXIX.

Qua præſumptione percuſſum mederi properat, qui in facie vulnus portat? *S. Gregor. Paſtor. part.* 1. *cap.* 9.

CXX.

Vae, qui, ambulantes in carne, placere Deo non poſſunt, & placere velle præſumunt! *S. Bernard. de Converſ. ad Cleric. cap.* 19.

CXXI.

Si Clericatùs te titillat deſiderium, diſcas, quod poſſis docere, & rationabilem hoſtiam offeras Chriſto. Ne miles antequam tiro: ne prius magiſter ſis, quam diſcipulus. *S. Hieron. epiſt.* 4. *ad Ruſtic.*

CXXII.

Sacerdotum tam excellens eſt electio, ut quæ in aliis Eccleſiæ membris non vocantur ad culpam, in illis tamen habeantur illicita. *S. Leo epiſt.* 84. *ad Anaſtaſ.*

CXXIII.

Plerumque, quod in laicis culpa non eſt, hoc crimen eſt in ſacro Ordine conſtitutis. *Idem epiſt.* 5. *lib.* 18.

CXXIV. Inter

CXXIV.

Inter ſæculares nugæ, nugæ ſunt: in ore Sacerdotis blaſphemiæ. Interdum tamen, ſi incidunt, ferendæ fortaſſis, referendæ nunquam. Conſecraſti os tuum Euangelio; talibus jam aperire illicitum: aſſueſcere ſacrilegium eſt. Fœde ad cachinnos moveris, fœdius moves. *S. Bernard. lib. 2. de Conſider. cap. 13.*

CXXV.

Erubeſce Cydon, ait Mare. *Iſai. 23.*

CXXVI.

Erubeſcant Sacerdotes, ſi ſacratioris vitæ inveniantur laici, qui hujus mundi fluctibus ſunt immerſi. *Petrus Bleſen. Serm. 12.*

CXXVII.

Quomodo autem non ſit confuſio, eſſe illos inferiores laicis, quos etiam æquales eſſe confuſio eſt? *S. Jo. Chryſoſt. Hom. 40. Oper. imperf. in Matth.*

CXXVIII.

Cum viliſſimis eſt computandus, niſi ſanctitate præcellat, qui eſt honore præſtantior. *Synod. Andegaven. an. 1293.*

CXXIX.

Non ſolùm Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi debent magnopere providere, ut cunctum populum, cui præſident, converſatione, ſermone, ac ſcientia præcedant; verùm etiam & inferioris gradus, Exorciſtæ, Lectores, Editui, & omnes omnino, qui domui Dei deſerviunt, quia vehementer Eccleſiam DEI deſtruit, meliores laicos eſſe, quàm Clericos. *S. Hieron. in cap. 2. Epiſt. ad Tit.*

CXXX.

Tantum inter Sacerdotem & quemlibet probum intereſſe debet, quantum inter cœlum & terram diſcriminis eſt. *S. Iſidor. Peluſ. lib.* 2. *epiſt.* 205.

CXXXI.

Quod ſumus profeſſione, actione potius quàm nomine demonſtremus. Ne ſit nomen inane, & crimen immane: ne ſit honor ſublimis, & vita deformis: ne ſit deifica profeſſio, & illicita actio. S. *Ambroſ. de dignit. Sacerd. cap.* 2.

CXXXII.

Monſtruoſa res, gradus ſummus & animus infimus: ſedes prima & vita ima: lingua magniloqua & manus otioſa: ſermo multus & fructus nullus: vultus gravis & actus levis: ingens auctoritas & nutans ſtabilitas. *S. Bernard. lib.* 2. *de Conſid. cap.* 7.

CXXXIII.

Tanto antiſtare ceteris [Clericos] oportet devotione, quanto antiſtant omnibus dignitate; Et tantum excellere merito, quantum gradu. *Salvian. lib.* 2. *ad Eccleſ. Cathol.*

CXXXIV.

Quomodo enim poteſt obſervari a populo, qui nihil habet ſecretum a populo, diſpar a multitudine? Quid enim in te miretur, ſi ſua in te recognoſcat? Si nihil in te aſpiciat, quod ultra ſe inveniat? Si quæ in ſe erubeſcit, in te, quem reverendum arbitratur, offendat. *S. Ambroſius lib.* 3. *epiſt.*20.

CXXXV.

Langueſcit ſæcularium pietas, ubi vita Clericorum non ſplendeſcit. *Syn. Venet. an.* 1592.

CXXXVI. In

CXXXVI.

In te omnium oculi diriguntur: domus tua & converſatio tua, quaſi in ſpecula conſtituta, magiſtra eſt publicæ diſciplinæ. Quidquid feceris, id ſibi omnes faciendum putant. Cave, ne committas, quod, aut qui reprehendere volunt, digne laceraſſe videantur: aut qui imitari, cogantur delinquere. *S. Hieron. epiſt. 3. ad Heliodor.*

CXXXVII.

Bene vivendo & bene docendo, populum inſtruis, quomodo debeat vivere. Bene autem docendo & male vivendo, Deum inſtruis quomodo te debeat condemnare. *Auctor Operis imperf. in Matth. homil. 43.*

CXXXVIII.

Nihil eſt, quod alios magis ad pietatem & Dei cultum aſſidue inſtruat, quàm eorum vita & exemplum, qui ſe divino Miniſterio dedicarunt. Cum enim a rebus ſæculi in altiorem ſublati locum conſpiciantur, in eos, tamquam in ſpeculum, reliqui oculos conjiciunt, ex iiſque ſumunt quod imitentur. *Conc. Trident. Seſſ. 22. cap. 1. de Reform.*

CXXXIX.

VITA CLERICORUM LIBER EST LAICORUM. *Conc. Turon. an. 1537.*

CXL.

Sic decet omnino Clericos, in ſortem Domini vocatos, vitam moreſque ſuos omnes componere, ut habitu, geſtu, inceſſu, ſermone, aliiſque omnibus rebus, nihil niſi grave, moderatum, ac religione plenum præſeferant. Levia etiam delicta, quæ in ipſis maxima eſſent, effugiant; ut eorum actiones

cunctis afferant venerationem. *Concil. Trident. Seſſ.* 22. *cap.* 1. *de Reform.*

CXLI.

Rideri & ridere, ſæcularibus derelinque: gravitas tuam perſonam decet. *S. Hieron. epiſt.* 8.

CXLII.

Sit Rector operatione præcipuus, & vitæ viam ſubditis vivendo denuntiet. Qui enim loci ſui neceſſitate exigitur ſumma dicere, hac eadem neceſſitate compellitur ſumma monſtrare. *S. Gregor. in Paſtor. part.* 2. *cap.* 3.

CXLIII.

In omni inceſſu, ſtatu, geſtu, vultu Ordinem ſuum Sacerdos & Clericus profiteatur, omni clericalis vitæ actione religioſi animi mores exprimens, qui in Eccleſiaſtici Ordinis hominibus elucere debent. *Conc. Mediol.* 4.

CXLIV.

Etſi habitus non facit monachum, oportet tamen Clericos veſtes proprio congruentes Ordini ſemper deferre; ut per decentiam habitus extrinſeci morum honeſtatem intrinſecam oſtendant. *Conc. Trident. Seſſ.* 12. *cap.* 6. *de Reform.*

CXLV.

DIVES EST MODESTIA, QUIA PORTIO DEI EST. *S. Ambroſ. lib.* 1. *de Offic. cap.* 18.

CXLVI.

Gravis & perverſus nimis abuſus eſt, clericalem habitum non deferre; in quo DEUS irrideri dicitur: obſcuratur decus Eccleſiæ: Clericalis Ordinis celſitudo deprimitur. Chriſtus a ſuis militibus ferentibus inſignia aliena deſeritur; decus honeſtatis Eccleſiæ maculatur,

latur, dum Clericum a Laico reſpiciens oculus non diſcernit, fitque omnibus vere fidelibus in ſcandalum & in deſpectum. *Concil. Londin. An.* 1248.

C X L V I I.

Non temere dico, ſed ut affectus ſum, & ſentio. Non arbitror inter Sacerdotes, multos eſſe, qui ſalvi fiant; ſed multo plures qui pereant. In cauſa eſt, quoniam res excelſum requirit animum; multas enim habet cauſas, quæ depellant ipſum a ſuis moribus, & innumeris oculis illi opus eſt undique. *S. Jo. Chryſoſtomus hom. 3. in Act. Apoſt.*

C X L V I I I.

Unuſquiſque Chriſtianorum pro ſuo peccato reddet rationem; Sacerdotes autem non ſolùm pro ſuis, ſed pro omnium peccatis. *Idem hom. 38. in Matth.*

C X L I X.

Si reddenda eſt ratio de his, quæ quiſque geſſit in corpore ſuo, heu! quid fiet de his, quæ quiſque geſſit in corpore Chriſti, quod eſt Eccleſia? *S. Bernard. Serm. ad Cler. in Conc. Rhem.*

C L.

Si pecces privatim, nihil tale paſſurus es; ſi in Sacerdotio, periiſti. *S. Jo. Chryſoſtom. hom. 3. in Act. Apoſt.*

C L I.

Alii enim, ſi ſæpe delinquant, poſſunt tamen ad veniam pervenire. Si vero hoc Magiſter ipſe patiatur, omni ſatisfactione privabitur, & ſupplicia extrema perſolvet. *Idem in cap. 5. Matth.*

C L I I.

Homo Chriſtianus fortiter cadit in peccatum, aut propter magnitudinem peccati, ut puta, ſi laicus

cus homicidium fecerit: aut propter altitudinem dignigniatis, ut puta, ſi Clericus. Clerici, etſi pondus peccati non habent, ideſt etſi grande peccatum non fecerint, ſed leve, tamen fortiter peccant propter altitudinem Dignitatis. *Auctor Operis imperf. in Matth.* 40.

CLIII.

Quis aliquando vidit Clericum cito pœnitentiam agentem? Sed, etſi deprehenſus humiliaverit ſe, non ideo dolet, quia peccavit; ſed confunditur, quia perdidit gloriam ſuam. *Auctor Operis imperfect. in Matth. homil.* 40.

CLIV.

Laici delinquentes, facile emendantur: Clerici autem, ſi mali fuerint, inemendabiles ſunt. *Idem homil.* 43.

CLV.

Erubeſcit enim aliquando reus videri, qui ſemper fuerat Judex. *Idem ibid.*

CLVI.

In Clero, tamquam in cœlo, gerens iniqua, quid, niſi de miniſterio judicetur? Cæleſte tenet Officium: Angelus Domini exercituum factus eſt; tamquam Angelus aut eligitur, aut reprobatur. Inventa quippe in Angelis pravitas, & diſtrictius judicetur, neceſſe eſt, & inexorabilius, quam humana. *S. Bernard. in Declamat.*

CLVII.

Cui multum datum eſt, multum quæretur ab eo: & cui commendaverunt multum, plus petent ab eo. *Lucæ* 12.

CLVIII. Nul-

CLVIII.

Nullum, puto, ab aliis majus præjudicium, quam a Sacerdotibus tolerat Deus; quando eos, quos ad aliorum correctionem poſuit, dare de ſe exempla pravitatis cernit: quando ipſi peccamus, qui compeſcere peccata debemus: nulla animarum lucra quærimus, ad noſtra quotidie ſtudia vacamus: DEI cauſas relinquimus, ad terrena negotia vacamus: locum ſanctitatis accipimus, & terrenis actibus implicamur. *S. Gregor. homil. de Offic. ſeu Cura paſtoral.*

CLIX.

Impietatis crimen eſt, neglectis DEI ſtudiis, ſollicitudines ſuſcipere ſæculares. *S. Clemens epiſt.*

CLX.

Hæc res Sacerdotem vilem reddit, & reverentiam Sacerdotalem anihilat. *Diſtinct.* 88. *cap.* 4.

CLXI.

Ne Clerici ſacris initiati aut beneficiati ſe ſuamque operam laicis quantumvis nobilibus addicant, ad rerum domeſticarum diſpenſationem, negotiorum civilium procurationem, cellæ vinariæ vel annonæ regimen, aut aliquid aliud vile indecorumque ſuo Ordini miniſterium. *Concil. Remenſ. Anni* 1583.

CLXII.

Debet eſſe mundo corde Sacerdos, ut non ſolùm non ſe immiſceat circa negotia ſæcularia, ſed nec cogitet de mundo. *Auctor Operis imperf. in Matth. hom.* 10.

CLXIII.

A ſtrepitu negotiorum ſæcularium remotiſſimus, ſtudiis ſpiritualibus, quibus in dies ſingulos me-

Digitized by Google

melior ac melior fiat, invigilet. Amet otium ſanctum, in quo exerceat animæ ſuæ negotium. Mortuum ſibi deputet mundum, ac ſe mundi blandientis illecebris exhibeat crucifixum. *S. Proſper lib.* 1. *de vita contempl. cap.* 8.

CLXIV.

Qui converſationibus gaudet mundanis, ſæculum nondum ſe odiſſe oſtendit. *S. Ephrem paren.* 46.

CLXV.

Clericum ſolitudo facit, non publicum. *S. Hieron. epiſt. ad Ocean.*

CLXVI.

Miraculum eſt, ſi Sabbathum quietis veſtræ non turbat tumultuatio popularis. Habitatis in medio populi, polluta labia habentis, qui vobis verbum illud deriſorie frequenter adaptant: COMMIXTI SUNT INTER GENTES, ET DIDICERUNT OPERA EORUM. *Petr. Bleſen. epiſt.* 134.

CLXVII.

Sicut omnis Sacerdos, & Clericus ab omnibus ſegregatur, aſſumitur in his, quæ ſunt ad DEUM; ita debet eximi & ſeparari ab hominibus, ſæculo & mundo ſervientibus, ſive in ſermone, ſive in exteriore quocunque habitu & geſtu; ut internoſcatur ſervire DEO, & non mundo. *Synod. Ebroic. an.* 1576.

CLXVIII.

De mundo non eſtis, ſed ego elegi vos de mundo. *Joann.* 15.

CLXIX.

Convivia, & nimiam laicorum familiaritatem, multarum offenſionum & ſcandalorum originem, de-

debent Clerici, in quocunque gradu conſtituti, declinare ac fugere; honeſtatem vero, quæ inter Clericos tutius ſervatur, amare. *Conc. Aquilejen. I. De vita & honeſt. Cleric.*

C L X X.

Facile contemnitur Clericus, qui ſæpe vocatus ad prandium, ire non recuſat. Nunquam petentes, raro accipiamus rogati. *S. Hieron. epiſt.* 2. *ad Nepotian.*

C L X X I.

Eſau venator erat, quoniam peccator erat. Et penitus non invenimus in Scripturis ſanctis Sanctum aliquem venatorem. *S. Hieron. in Pſal.* 90.

C L X X I I.

Quàm ſit modeſtia clericali indignum, qui paulo ante Breviarium manibus tractabat, eum publice accipitrem deferre: quique cum Angelis laudes DEO perſolvebat, eum inter canum latratus ac multitudinem verſari, & incompoſitis obſtrepere vocibus, omnes ſatis intelligunt. *Conc. Aquilejen. I. De vita honeſt. Cleric.*

CLXXIII.

Satis videtur abſurdum, ut Clerici quis prætendat in Ordine ſpeciem, & ſæcularium teneat vivendo converſationem; & quem a laicorum turmis profeſſionis conditio ſeparat, turpe eſt, ſi vel domeſtica converſatio, vel peculii abhominanda proprietas, laicum eſſe convincat. Quid enim illius poterit concupiſcentiam ſatiare, cui non poteſt ipſe DEUS in poſſeſſione ſufficere? *S. Petr. Damian. Opuſ.* 4. *de Comm. vita Canon.*

CLXXIV.

Litigioſus prohibetur ordinari; quia, qui ſua poteſtate diſcordantes ad concordiam debet attrahere, qui oblationes diſſidentium prohibetur recipere, nequaquam litigandi facilitate debet alios ad diſſidium provocare. *Diſtinct.* 40.

CLXXV.

Abſurdum enim Clericis eſt, imo opprobrioſum, ſi peritos ſe velint oſtendere diſceptationum eſſe forenſium. *Leg. 36. Cod. de Epiſc. & Cleric.*

CLXXVI.

Illud unuſquiſque Clericus ſæpe repetat, ſe non ad inertiam atque ignaviam, ſed ad ſpiritualis & Eccleſiaſticæ militiæ labores vocatum eſſe. *Concil. Mediol. IV. De vita & honeſt. Cleric.*

CLXXVII.

In Eccleſiæ Ordine conſtituti, in hoc poſiti ſunt, ut DEUM repræſentent, non ſolùm ſecundum quod in ſe eſt, ſed etiam ſecundum quod aliis influit. *S. Thom. in Supplem. qu. 34. Art. 1.*

CLXXVIII.

Inutilem ſervum ejicite in tenebras exteriores. *Matth.* 25.

CLXXIX.

Tu te omnibus exhibe, cogitans te omnium ſervum; nec tibi, ſed cunctis genitum te vivere credas, datum indoctis doctorem, conſolatorem pauperum, ſolatium oppreſſorum, patrem orphanorum, defenſorem viduarum, & omnibus debitorem. *Petr. Bleſen. de Inſtit. Epiſcop. cap.* 4.

CLXXX.

Quòd Chriſtiani ſumus, propter nos eſt; quòd Præ-

Præpoſiti ſumus, propter vos. *Auguſt. Serm. de paſtor. Eccleſiæ apud Conc. Aquiſg.*

CLXXXI.

In alto ſedens, non alta ſapias; per omnia ſentiens humiliter, humilibuſque conſentiens, non ambulans in magnis, nec in mirabilibus ſuper te. Hoc ergo ſentias in teipſo, quod in Chriſto JESU, ut ſicut exinanivit ſe, formam ſervi accipiens; ſic eorum, qui tibi ſubjecti ſunt, ſervum te reputes humilem & abjectum. Non ſit tibi dedecori humilitas, quæ decuit filium DEI. Frequenti, quæſo, ſcrutinio diſpice & attende, qualis ex dono DEI ſis, & qualis ſis ex teipſo; & redde, quæ tua ſunt tibi, & quæ DEI, DEO. *Petr. Bleſen. de Inſtit. Epiſc. cap. 3.*

CLXXXII.

Sunt, qui honores virtutes reputant, ſuiſque meritis adſcribunt gradum Eminentiæ, quem in ira DEI fortaſſis adepti ſunt. Honoris aſſumptio multis tentatio facta eſt, & ſubverſionis occaſio. Igitur ſic præſis, ut proſis. Væ his, qui præſident hominibus, niſi præſideat iis DEUS. *Petr. Bleſen. de Inſtit. Epiſc. cap. 3.*

CLXXXIII.

Qui præficitur ad regimen, taliter erga diſciplinam ſubditorum præſtare ſe debet, ut non ſolùm auctoritate, verùm etiam humilitate clareſcat. *S. Iſidor. Hiſpal. lib. 3. Sent. cap. 42.*

CLXXXIV.

Cuncti, qui præſunt, non in ſe poteſtatem debent Ordinis, ſed æqualitatem penſare conditionis; nec præeſſe ſe hominibus gaudeant, ſed prodeſſe. *S. Gregor. Paſtor. part. 2. cap. 6.*

Digitized by Google

CLXXXV.

Summus locus bene regitur, cum is, qui præeſt, vitiis potius quàm fratribus dominatur. *Idem ibid.*

CLXXXVI.

Eſt enim Chriſtus eorum, qui humiliter ſe gerunt; non eorum, qui eriguntur in gregem ſuum. *Clem. Alex. lib.* 4. *Strom.*

CLXXXVII.

Tolle hoc vitium a Clero, ne velint hominibus placere, & ſine labore omnia vitia reſecantur. *Auctor Operis imperf. in Matth. homil.* 43.

CLXXXVIII.

Verùm tu, Sacerdos DEI altiſſimi, cui ex his placere geſtis, mundo, an DEO? Si mundo, cur Sacerdos? Si DEO, cur qualis populus, talis eſt Sacerdos? Nam, ſi placere vis mundo, quid tibi prodeſt Sacerdotium? Nec enim potes duobus Dominis ſervire. Volens itaque placere hominibus, DEO non places. Si non places, non placas. *S. Bernard. epiſt. ad Henr. Senon.*

CLXXXIX.

Dilatata videtur Eccleſia. Ipſe etiam Cleri ſacratiſſimus Ordo, fratrum numerus ſupra numerum multiplicatus eſt. Verùm etſi multiplicaſti gentem, Domine, non magnificaſti lætitiam. *S. Bernard. de Converſ. ad Clericos cap.* 21.

CXC.

Meſſis quidem multa, Operarii vero pauci. Ecce mundus Sacerdotibus plenus eſt; ſed tamen in meſſe DEI rarus invenitur Operator; quia officium quidem Sacerdotale ſuſcipimus, ſed opus officii non implemus. *S. Gregor. homil.* 17.

CXCI. Ut

Digitized by Google

CXCI.

Ut vinea Domini ex illius præcepto rite ſemper colatur, multaque meſſis in horreum reportetur, multis Operariis opus eſt; quorum tamen non tam numerus, quàm virtus ſpectanda eſt. Paucos enim idoneos & probatos habere ſatius eſt, quàm multos inutiles, atque adeo ipſo vitæ genere pernicioſos. *Auctor. operis imperf. in Matth. homil.* 43.

CXCII.

Multi Sacerdotes, & pauci Sacerdotes: multi nomine, pauci opere. *Auctor. Operis imperf. in Matth. homil.* 43.

CXCIII.

Feſtinandum eſt nobis, ut a paucis ac rariſſimis ſumamus exempla virtutum. *Caſſ. Collat.* 3. *cap.* 7.

CXCIV.

Conſidera, te de paucis & electis effectum, & ne exemplo ac tempore multitudinis refrigeſcas. Sed VIVE, UT PAUCI; UT CUM PAUCIS INVENIRI MEREARIS IN REGNO DEI: multi enim ſunt vocati, pauci vero electi; & puſillus eſt grex, cui complacuit Patri hereditatem dare. *Idem lib.* 4. *de Inſtit. Renunt. cap.* 38.

CXCV.

Univerſa perpetua ſint, quæ a Domini Sacerdotibus ſtatuuntur, qui, ut Moyſes, ea, quæ ſtatuunt, ab oraculo divino ſuſcipiunt. *Symmachus Papa epiſt. ad Aeonium*.

CXCVI.

Sanctorum catholicorum & probatiſſimorum Patrum ſenſum quiſque ſequatur, in quorum ſcriptis,

ptis, ut beatus dicit Hieronymus, fidei veritas non vacillat. *Concil. Meldenſe. An.* 845. *cap.* 34.

CXCVII.

IN JUDICIO DEI IGNIS ÆTERNI TORMENTA SUSTINEBIT, QUI ECCLESIASTICA DECRETA NEGLEXERIT. *S. Clemens epiſt.* 1.

EX

Digitized by Google

EX CATECHISMO ROMANO, DE SACRAMENTO ORDINIS.

SI quis aliorum Sacramentorum naturam & rationem diligenter conſiderarit, facile perſpiciet, ea omnia ab Ordinis Sacramento ita pendere, ut ſine illo partim confici & adminiſtrari nullo modo queant, partim ſolemni cæremonia & religioſo quodam ritu ac cultu carere videantur. Quare neceſſe eſt, ut Paſtores inſtitutam Sacramentorum doctrinam perſequentes, eò diligentius de Ordinis etiam Sacramento ſibi agendum arbitrentur. Proderit autem maxime hæc explicatio, primùm quidem illis ipſis: deinde aliis, qui Eccleſiaſticæ vitæ rationem ingreſſi ſunt: poſtremo etiam fideli populo; Ipſis, quòd dum in hujus argumenti tractatione verſantur, ad eam gratiam excitandam, quam hoc Sacramento adepti ſunt, magis commoventur; Aliis, qui in ſortem Domini vocati ſunt, partim ut eodem pietatis ſtudio afficiantur, partim vero ut earum rerum cognitionem percipiant, quibus inſtructi viam ſibi ad ulteriores gradus facilius munire poſſint; Reliquis autem fidelibus, primùm quidem ut intelligant, quo honore digni ſint Eccleſiæ Miniſtri; deinde, quoniam ſæpe contingit, ut multi adſint, vel qui ſpe liberos ſuos adhuc infantes Eccleſiæ miniſterio deſtinarint, vel qui ſua ſponte & voluntate illud vitæ genus ſequi velint,

velint, quos certe ignorare minime æquum eſt, quæ præcipue ad hanc rationem pertinent. Primùm itaque fidelibus tradendum eſt, quanta ſit hujus Inſtituti, ſi ſummum ejus gradum, hoc eſt Sacerdotium ſpectemus, nobilitas & excellentia. Nam, quum Epiſcopi, & Sacerdotes tamquam DEI interpretes & internuntii quidam ſint, qui ejus nomine divinam legem, & vitæ præcepta homines edocent, & ipſius DEI perſonam in terris gerunt; perſpicuum eſt, eam eſſe illorum functionem, qua nulla major excogitari poſſit. Quare merito non ſolùm Angeli, ſed Dii etiam, quod DEI immortalis vim, & numen apud nos teneant, appellantur. Quamvis autem omnia tempora ſummam dignitatem obtinuerint, tamen Novi Teſtamenti Sacerdotes ceteris omnibus honore longe antecellunt. Poteſtas enim tum Corpus & Sanguinem Domini noſtri conficiendi & offerendi, tum peccata remittendi, quæ illis collata eſt, humanam quoque rationem atque intelligentiam ſuperat, nedum ei aliquid par & ſimile in terris inveniri queat. Deinde vero, quemadmodum Salvator noſter a Patre, Apoſtoli autem ac Diſcipuli in univerſum mundum a Chriſto Domino miſſi ſunt; ita quotidie Sacerdotes eadem, qua illi poteſtate præditi, (*a*) ad conſummationem ſanctorum in opus miniſterii in ædificationem Corporis Chriſti mittuntur. HUJUS IGITUR TANTI OFFICII ONUS NEMINI TEMERE IMPONENDUM EST; SED IIS TANTUM, QUI ILLUD VITÆ SANCTITATE, DO-

(*a*) *Ad Eph.* 4.

Digitized by Google

DOCTRINA, FIDE, PRUDENTIA SUSTINERE POSSINT. (*a*) Nec vero quiſquam ſumat ſibi honorem, ſed qui vocatur a DEO tamquam Aaron. Vocari autem a DEO dicuntur, qui a legitimis Eccleſiæ Miniſtris vocantur. Nam qui in hoc miniſterium ſe ipſos arroganter inferunt atque intrudunt, de his (*b*) Dominum intellexiſſe docendum eſt, quum inquit: Non mittebam Prophetas, & ipſi currebant. Quo quidem hominum genere nihil infelicius ac miſerius, nihil Eccleſiæ DEI calamitoſius eſſe poteſt.

Sed quoniam in omni actione ſuſcipienda magnopere refert, quem ſibi quiſque finem conſtituat, (optimo enim fine poſito, recte omnia conſequuntur) de hoc in primis, qui Sacris initiari volunt, admonendi ſunt, ut nihil ſibi tanto munere indignum proponant. Qui quidem locus eo diligentius tractandus erit, quo gravius hoc tempore ea in re peccare fideles ſolent. Alii enim eo conſilio ad hanc vivendi rationem ſe convertunt, ut, quæ ad victum veſtitumque neceſſaria ſunt, parent, ita ut præter quæſtum nihil aliud in Sacerdotio, quemadmodum vulgo ceteri omnes in quovis ſordidi artificii genere, ſpectare videantur. Quamvis enim, ex (*c*) Apoſtoli ſententia, natura, & divina lex jubeat, ut qui altari ſervit, ex altari vivat; tamen quæſtus & lucri cauſſa ad altare accedere, maximum ſacrilegium eſt. Alios honorum cupiditas, & ambitio ad Sacerdotalem Ordinem ducit. Alii vero, ut divitiis affluant, initiari volunt; cujus quidem rei

 illud

(*a*) *Ad Heb.* 5. (*b*) *Hierem.* 23. (*c*) *I. Cor.* 9. 9. 10. 11.

illud argumento eſt, quod, niſi opulentum aliquod eccleſiaſticum beneficium iis deferatur, nullam ſacri Ordinis cogitationem habent; hi verò ſunt, quos (a) Salvator noſter mercenarios appellat, & quos (b) Ezechiel dicebat, ſemetipſos, & non oves paſcere; quorum turpitudo & improbitas non ſolùm Sacerdotali Ordini magnas tenebras offundit, ita ut jam nihil fere a fideli populo haberi poſſit contemptius & abjectius; verùm etiam efficit, ut ipſi nihil amplius ex Sacerdotio conſequantur, quam Judas ex Apoſtolatus munere, quod illi ſempiternum exitium attulit. Illi autem oſtio in Eccleſiam introire merito dicuntur, qui a DEO legitime vocati, Eccleſiaſtica munera ejus unius rei cauſa ſuſcipiunt, ut DEI honori inſerviant. NEQUE TAMEN HOC ITA ACCIPIENDUM EST, QUASI EADEM LEX ÆQUE OMNIBUS NON SIT IMPOSITA. Homines enim ob eam rem conditi ſunt, ut DEUM colant, quod præcipue fideles, qui baptiſmi gratiam conſecuti ſunt, ex toto corde ex tota anima & ex totis viribus præſtare debent. Verùm qui Ordinis Sacramento initiari volunt, hoc ſibi proponant, opus eſt, ut non ſolùm DEI gloriam in omnibus rebus quærant, quod quidem cum omnibus, tum maxime fidelibus commune eſſe conſtat; ſed etiam, ut alicui certo Eccleſiæ miniſterio addicti, in ſanctitate & juſtitia illi ſerviant. Nam, ut in exercitu omnes quidem milites imperatoris legibus parent, ſed inter eos tamen alius Centurio, alius Præfectus eſt, alii alia munera obeunt;

(a) Joan. 10. (b) Ezech. 34.

Digitized by Google

obeunt; ita, quamvis omnes fideles pietatem & innocentiam ſectari omni ſtudio debeant, quibus rebus maxime DEUS colitur, eos tamen, qui Ordinis Sacramento ſunt initiati, præcipua quædam munera & functiones in Eccleſia exequi oportet. Nam & Sacra pro ſe ipſis, & pro omni populo faciunt: & divinæ legis vim tradunt: ad eamque prompto & alacri animo ſervandam fideles hortantur, & inſtituunt: & Chriſti Domini Sacramenta, quibus omnis gratia impertitur & augetur, adminiſtrant: &, ut uno verbo complectamur, a reliquo populo ſegregati, in omnium longe maximo & præſtantiſſimo Miniſterio ſe exercent &c.

Digitized by Google

EPISTOLA II.

AD EOSDEM
DE CARDINALIS
VINCENTII MARIÆ
URSINI
ELECTIONE IN SUMMUM PONTIFICEM.

CONſolatus eſt tandem DEUS afflictionem Eccleſiæ Sponſæ ſuæ, & ſuſcitavit ſibi Sacerdotem fidelem, Eminentiſſimum Vincentium Mariam Urſinum Dominicanæ Familiæ, Cardinalem, qui miro Electorum conſenſu, nec ſine divini Numinis manifeſtatione elatus eſt Romæ ad Petri Cathedram V. Kal. Junias, ſibique nomen delegit Benedicti XIII. Epiſcopus antea vitæ integritate clariſſimus, & cum antiquis illis Patribus exemplo, doctrina, pietate, ac præcipuæ ſanctioris diſciplinæ ſtudio comparandus; quique a prima juventute invitus Cardinalatum accepit, & in venerabili ſenectute invitus ac mærens fuit Pontifex renunciatus. Hoc cum univerſo Chriſtiano Orbi feliciſſimum, tum vobis præjucundum fore arbitror, qui ſapientiſſimi Pontificis ſtudia, de quo vere dixit DEUS, quod juxta cor ſuum & animam ſuam faciet, in populos vobis concreditos, & Clerum præſertim, æmulabimini. Videtur ſane Dominus Eccleſiæ ſuæ opta-

optatiſſima illa tempora reduxiſſe, in quibus nihil tepidum, nihil inane; ſed charitate, Spiritu DEI, & ſanctimonia fervere omnia deprehendebantur. Noſtrum modò erit Sanctiſſimi Paſtoris veſtigia non ſequi tantùm, ſed premere; nec feſſos in curſu ſubſiſtere, donec metam ab ipſo nobis propoſitam attingamus. Vos autem interim, Fratres chariſſimi, & ſi hactenus hoc abunde præſtitiſſe ſcio, etiam atque etiam rogo atque obſecro, ut alacriter diſciplinam urgeatis, in qua non parum proficient Clerici, ſi diu noctuque ſaluberrima illa monita revolvent animo, quæ juſſu meo primùm edita, vobis poſtea mandantibus fuerunt in Diœceſibus iſtis ſummo cum fructu, nec ſine veſtra, laude, recuſa, atque Apoſtolicum Legationis hujus Miniſterium, quo mearum virium imbecillitate premor, ope, pietate, ac prudentia veſtra juvetis impoſterum; voſque tandem in Domino opto bene valere Fratres Chariſſimi.

Datum Curiæ Rethorum XIII. Kal. Julias MDCCXXIV.

EPI-

EPISTOLA III.

AD EOSDEM EPISCOPOS

DE INSTRUCTIONIBUS

S. CAROLI BORROMÆI

AD CONFESSARIOS.

TAnta eſt, F. C., difficillimæ villicationis noſtræ ratio, quam ſummo animarum Paſtori, Chriſto Domino, reddituri ſumus in die judicii, ut quæcumque ſcripta ſunt, ad noſtram doctrinam ſcripta eſſe, & omnes undique in nos divinæ ultionis terrores periculaque omnia impendere, videantur. Parum fortaſſe eſſet, innocentiam morum, fugam ſæculi, orationum inſtantiam, vitæ contemptum, charitatis amorem, ceterarumque virtutum conſecutionem quibuſcumque Ordinis noſtri Fratribus tot Scripturæ teſtimoniis demandatam fuiſſe; niſi DEUS, qui non vult perdere quemquam, a nobis efflagitaret ſanguinem illorum, qui culpa noſtra, (quod abſit) perituri eſſent. Hac enim lege munus ſuſcepimus, & Chriſto Duci ſacramentum diximus, ut exemplo ejus, qui Juſtus pro peccatoribus mortuus eſt, pro ſalute fratrum noſtrorum poneremus animas noſtras. Hæc tam aperta Scripturarum oracula non mundus reſcindet, non ſæculi mores infirmabunt, non hominum traditiones irrita facient; quippe Chriſtus, cujus verba non tranſibunt, quique divino

Digitized by Google

divino ore illa promulgavit, fuit heri & hodie; Nec major eſt ſervus Domino ſuo, qui, confuſione contempta, ſuſtinuit crucem, ut conſummaret opus, quod dederat illi Pater. Quoties ergo mihi ante oculos obverſatur onus Apoſtolici Miniſterii, quod apud Vos, Helvetiamque Catholicam, a quinque jam annis gero, toties timore perculſus horreo ac reformido diſtrictam divini judicii cenſuram, ne reus negligentiæ coarguar; quum non ignorem, judicium duriſſimum fore iis, qui præſunt. Permagnum ſiquidem negotium eſt, ita hoc munus præſtare, ut detrimenti nihil, plurimum autem utilitatis capiant Religio & Reſpublica, quarum ſalus præcipue ſita eſſe videtur in optima Cleri diſciplina, quæ in luce omnium poſita, ſingulis ad beate morateque vivendum prælucere, & veluti ſpeculum quoddam, ſinceram illam & non fucatam Chriſtianæ pietatis imaginem exhibere debet. Nam quo altius Sacerdotes dignitate reliquis præſtant, eo magis neceſſe habent aliis præcellere vitæ ſanctitate; cui tanta vis ineſt, ut hac vel parùm neglecta, Prophetæ non dubitaverint eoſdem vocare in cauſſam omnium malorum. Ipſis quippe dictum eſt: Erit ſicut populus, ſic Sacerdos. Hæc igitur memoria repetens, omnia mihi tentanda eſſe arbitror, ut Vos, F. C., in regimine animarum, quas Dominus curæ veſtræ concredidit, perpetuam aliquam atque conſtantem meæ erga Vos voluntatis ſignificationem habeatis. Quumque in tanto onere ferendo nihil aut parum præſidii pro ingenii mei paupertate Vobis, in hoc ſtudio omnium maximo diu noctuque verſatis, conferre poſſim, operæ pretium duxi

Digitized by Google

duxi in medium afferre alienos labores, quibus veſtrorum Sacerdotum labia nullo plane negotio ſcientiam Domini cuſtodire, & in aliorum utilitatem, ubi opus erit, illam valeant reſerare. Decebat quidem, aureo illo opere nuper in lucem revocato, quo Cleri monita continentur, alteri manum admovere, quod ad convellenda ex populorum animis vitia maxime conducat: & Myſteriorum DEI diſpenſatoribus tutam expeditamque ſanandis eorum vulneribus viam aperiat, præbeatque remedia, quibus infirmum conſolident, ægrotum ſanent, confractum alligent, abjectum reducant, & perditum requirant. Hoc præſtabit Opus illuſtre, quod nomini veſtro inſcriptum prodire volo; cujus apud æquos rerum æſtimatores unica laus erit ſanctiſſimi illius viri, cum antiquis omnibus comparandi, Caroli Cardinalis Borromæi, maxima auctoritas. Quot ille Apoſtolicis laboribus in Cleri diſciplina & moribus inſtaurandis deſudaverit, rerum ab eo geſtarum ſingularis hiſtoria, & incomparabilis Actorum Eccleſiæ Mediolanenſis theſaurus, abunde teſtantur. Divino plane conſilio factum fuit, ut ejus lucubrationes ſpiritu DEI refertæ, non uni Mediolanenſi, ſed toti Catholicæ Eccleſiæ inſervirent; inque illas animum & omnem curam intenderent, quotquot paſtoralis officii partes cognoſcere volunt, & adimplere ſatagunt; quoniam ſcripta hæc præclariſſima ea omnia complectuntur, quæ ad fidelium inſtitutionem Summi Pontifices, Concilia, & Eccleſiæ Patres nobis tradiderunt. Quæ autem præ ceteris beatiſſimi Præſulis Inſtructionibus majorem utilitatem iſtis regionibus

veſtris

veſtris afferre poſſent, illæ mihi procul dubio videri ſolent, quæ Confeſſarii munus ad certam regulæ normam ita dirigunt, ut tanti officii momenta diligentiſſime perpendant, magnumque Pœnitentiæ Sacramentum eo cum fructu adminiſtrent, qui maximus eſſe poſſit. Ne vero ſine graviſſimis cauſis hoc conſilium a me ſuſceptum videatur, dicam, quid primùm ad id me moverit. Movit auctoritas Summorum Pontificum, qui pro ſuo judicio in tanta re falli neſcio ſtatuerunt, nihil magis expedire ovibus, quas ex Chriſti mandato paſcere debent, quàm ſępenumero has ipſas Inſtructiones Romæ publicis typis committendas curare. Adeo enim ipſis probata eſt earum doctrina, ut univerſis Romanæ Eccleſiæ Confeſſariis juſſu Eminentiſſimi Cardinalis illius, qui munere Vicarii Summi Pontificis in Urbe fungitur, tamquam adminiſtrandæ Pœnitentiæ norma conſtitueretur. Accedit Joannis Franciſci Bonomii, celeberrimi quondam Vercellarum Epiſcopi, exemplum imitatione digniſſimum. Fuit is Sancto Carolo familiaris intimus, & ex illorum præſtantium virorum numero, quibus floruit ejus domus, ex qua tamquam e ſchola vere Apoſtolica plurimos exiiſſe diſcipulos tanto Inſtitutore dignos, memoriæ proditum eſt. Qualis quantuſque fuerit Bonomius, ex graviſſima illa epiſtola, quam Carolus a Baſilica Petri ad Patrem Ludovicum Granatenſem de obitu Borromæi dedit, agnoſcere licet: ubi quum Ludovicus mentionem injeciſſet de Caroli Teſtamento: *Scripta ſua*, inquit, *ad conciones pertinentia, legavit Epiſcopo Vercellenſi, quo neminem arbitror Epiſcopum illi fuiſſe chariorem, neque etiam magis probatum*.

tum . Optime ergo ſacris diſciplinis inſtitutus Bonomius, & ad omnia clericalis officii munera egregie inſtructus, Vercellenſi Ecçleſiæ præficitur, quam tamen præſens diu moderari non potuit ; nam mirum hominis ingenium, mira prudentia, atque illa præcipue veteris diſciplinæ ratio, quam acceperat ab ore Caroli, qui dùm vixit, ſemper ab ipſo habitus eſt loco amantiſſimi Patris, in cauſſa fuerunt, cur ſummi Pontificis imperio plures Legationes obierit : qui quidem honor in ea temporum acerbitate, quando tot hæreſes graſſabantur, nonniſi viris Sacerdotali quadam animi magnitudine, morum itidem ſanctitate, & ſacrarum Litterarum doctrina probe munitis, demandabatur. Bonomius hic cis Alpes primus extulit librum Actorum Eccleſiæ Mediolanenſis, nondum in lucem prolatum; magnoque revera, æternùmque laudando, non tam ſuo, quam piorum aliquot & literatorum virorum, quibus eum legendi copiam fecerat, conſilio, egit, ut inde quædam utiliora opuſcula ſeligerentur, ex quibus guſtum aliquem eorum, quæ toto illo volumine comprehendebantur, capere unuſquiſque facile poſſet. In his principem locum obtinent Tractatus inſignes tres: De Munere eorum, quibus prædicandi verbum DEI: confeſſiones audiendi: & ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum miniſtrandi, onus incumbit. Quumque uberem fructum Catholicæ Eccleſiæ inde acceſſurum facile perſpexiſſet, Enchiridii cujuſdam formà, Antuerpiæ & Coloniæ typis eos dari permiſit, quò commodius in Eccleſiarum regimine Conſtituto præſto eſſe poſſent. Hujus conſilium, dum ego mihi proponerem, animum mentemque

meam

meam confirmavit perſpicax Borromæi judicium, qui, quum hanc ipſam Urbem vicinaque loca perluſtrans, miſere ubique Clerum populum & Religionem jacere animadverteret, tot malorum dolore tactus, ad Helvetiæ præſidium adoleſcentum Collegium Mediolani magnificentiſſime extruxit, atque ita poſtmodum Vir pientiſſimus apud Summum Chriſti Vicarium conſilio valuit, ut perpetua ad Vos ceteroſque catholicos Pagos, negotiorum Religionis cauſſa, Legatio a S. Sede Apoſtolica, aliquando intermiſſa, iterum impoſterum decerneretur: cujus præcipuas partes eſſe voluit, diligentiſſime collapſam Cleri diſciplinam reſtituendi. Hæc omnia Joannes Petrus Gluſianus, qui juſſu magni Cardinalis Baronii res geſtas ſancti Viri ſcripſit, & poſterorum memoriæ conſignavit. Quum ergo diſcipuli mores, animumque ſibi optime perſpectos Borromæus haberet, hanc ei provinciam delegandam curavit; & licèt Bonomius, veteris diſciplinæ memor, ab Eccleſia Vercellenſi, ſponſa ſua, ægre ſe divelli ſit paſſus; attamen Magiſtro, &, quod caput eſt, Pontifici morem geſſit. Mirum eſt, quanta dignitate hanc Legationem obierit, quot labores curaſque exceperit, ut iiſdem illis diſſitis ac præruptis locis, quibus ampliſſimi hujus muneris ſpatium circumſcriptum eſt, ſacras ſuas cogitationes terminaret, de Catholicæ Religionis indemnitate, de populorum ſalute, de Apoſtolicæ Sedis gloria ſemper ſolicitus. Utinam, F. C., his luculentis tantarum virtutum veſtigiis, ante oculos meos poſitis, ego hoc duce conſtanter inſiſterem; tamque illuſtri excitatus exemplo, quas Vobis, quas Religioni, quas Apoſtolicæ Sedi,

partes debeo, diligentisſime explerem! Sed tanto oneri impar, miſer ego & indignus peccator, vix poſſum cogitatione complecti, nedum imitari, quæ fortiter eximius ille Bonomius confecit. Ne tamen animum deſpondeam, quæ regimini poſterorum magis conducere ille ſapienter pro more putavit, eadem ego hic vobis denuo offerre conſtitui. Nec diu mihi hærendum fuit, an exordium caperem a Confeſſariorum Inſtructionibus; quum ſummopere ipſis, & pœnitentibus neceſſe ſit eas apprime cognoſcere: prioribus quidem, quia ſanctum Pœnitentiæ Sacramentum eo diligentius adminiſtrandum eſt, quo ejus frequentior eſt uſus, & quo plura requiruntur ad illud recte digneque tractandum: alteris vero, quia eorum ſaluti male conſuleretur, ſi excideret illud Sancti Ambroſii, aperte declarantis, *Facilius ſe inveniſſe, qui innocentiam ſervaverit, quàm qui congrue egerint pœnitentiam*. Inſtar omnium, quæ hoc loco a me commemorari poſſent, erit Cardinalis Carpinei parænetica Epiſtola ſane graviſſima, Innocentii XII. Pont. Max. juſſu ad Urbis Confeſſarios præſcripta. Hanc ex Italico ſermone in latinum converſam adjungimus, quia rem totam exaurit; illique egregie concinunt, quæ ex Tridentino Concilio afferuntur ad calcem editionis IV. Romanæ. Reliquum eſt, Venerabiles Fratres, ut animis omnium, quos curæ Veſtræ DEUS commiſit, penitus inſigi curetis illa S. Gregorii verba: *Quid prodeſt confiteri flagitia, ſi Confeſſionis vocem non ſequitur afflictio Pœnitentiæ? --- Tunc namque bene converſum peccatorem cernimus, cum digna afflictionis auſteritate delere nititur, quod loquendo confitetur.* Cete-

Digitized by Google

Ceterum beatiſſimi Caroli monita, etiam me tacente, cauſam ſuam agunt. Opto Vos in Domino ſemper benevalere, & mei meminiſſe in orationibus veſtris. Datum Altorffii Helvetiorum Fer. III. hebdomadis II. Jejunii Quadrageſimalis, Anni MDCCXXVI. Sedente Sanctiſſimo Domino Noſtro Benedicto XIII. Pont. Max.

CAS-

Digitized by Google

CASPAR DE CARPINEO

S. R. E. EPISCOPUS

CARDINALIS SABINUS,

URBIS ET EJUS DISTRICTUS

pro Sanctiſſimo Domino Noſtro

INNOCENTIO XII. PONT. MAX.

VICARIUS GENERALIS,

Reverendis ejuſdem Urbis, & Diſtrictus Confeſſariis, ſalutem in Domino.

GRaviſſima diſpenſatores probos ac fideles divinorum Myſteriorum habendi, ſolicitudo, quum ab Apoſtolo Paulo fuerit his verbis animadverſa: (*a*) *Sic nos exiſtimet homo, ut miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum DEI*: dubio procul in Pœnitentiæ Sacramenti adminiſtratione debet ſummopere augeri: cujus uſus, ut fidelibus omnibus ſaluberrimus, qui ad illud rectè diſpoſiti & parati accedunt; ita ejus miniſtris periculoſus deprehenditur, ſi in debito adminiſtrandi modo deficere comperiantur. Timor, ne id eveniat, has a nobis cum eodem Apoſtolo voces exprimit: (*b*) *Hic jam quæritur inter diſpenſatores, ut fidelis quis inveniatur*: Talis videlicet, qui non propriam voluntatem, non privatum commodum, nec futilem laudem, nec emolumentum; ſed DEI gloriam,

---

(*a*) *1. Cor. 4. 1.* (*b*) *Ibidem.*

Digitized by Google

riam, & ſpiritualem animarum ſalutem conſectetur: quique tantam poteſtatem exerceat non pro voluntate, ùt Dominus, ſed tamquam Miniſter pretioſiſſimi Chriſti Sanguinis, abluendis peccatorum maculis deſtinati, rationem ſupremo judici redditurus. Monuit jam nos Salvator Jeſus: (*a*) Cæcus ſi cæco ducem ſe præbeat, ambos in foveam, in æternam ſcilicet damnationem, eſſe ruituros; exprobavit quoque Phariſeis, ſectatorum & coronæ cupidis, (*b*) quòd: Mare & aridam circuirent, ut facerent proſelitos, factos vero ductu ſuo in graviora traherent peccàta; ſicut & alibi: (*c*) quod: Clauderent doctrinà peſſimà & exemplo regnum cœlorum ante homines, in quod nec ipſi ut perditi intrarent, neque alios intrare permitterent, eos a recto virtutis tramite avertentes, quos fideliter ducere debuiſſent. Iſtud profecto eveniret, quoties ſacri Pœnitentiæ Miniſtri illaudabilem vitam agerent, eaque altius in ſe foverent vitia, quæ e pœnitentium cordibus ſe evellere profitentur; ſi ſapientia deſtituti, zèlo non ſecundum ſcientiam abundarent, aut culparum vulnera, non tamquam innocui Samaritani, vino chriſtianæ juſtitiæ, & manſuetudinis oleo curarent, ſed iis potius blandirentur: ſi non negligerent tantùm, ſed aliena peccata mulcerent deteſtabili ſane facilitate, humanis dimenſa rationibus, potentia, nobilitate, vel etiam commodo, quod ab his, qui eis ſuos reatus confitentur, expectant; *Conſuendo*, juxta Propheticum dictum, (*d*) *pulvinos ſub omni cubito manus, & cervicalia ſub capite univerſæ*

(*a*) *Matth.* 15. 14. (*b*) *Matth.* 23. 16. (*c*) *Matth.* 23. 13. (*d*) *Ezech.* 13. 18

ſæ ætatis, eò tandem progreſſi, ut ſinant, illas vel æterno perire animas, vel in vitiis obdormire, vel falſæ acquieſcere confidentiæ, pro quibus in ſacro confeſſionis munere ſuas illi animas obligarunt. Debent igitur, vera tanti ponderis cognitione moti, ſecundum Sapientis oraculum (*a*) *Diſcurrere*, *feſtinare*, *agere*, *loqui*, *monere*, *corripere*, *excitare*; nec antea ſomnum dare oculis ſuis, quàm eas e diaboli faucibus retraxerint & liberaverint. Potiſſima hæc fuit ratio, cur ſanctiſſimi Eccleſiæ Catholicæ Antiſtites adeo ſoliciti fuerint, ut Sacerdotes Miniſterio tam ſublimi adſcripti, quemadmodum ſacræ Synodi teſtantur, eo diligentiſſime fungerentur; & cur ſuum indeſinenter paſtoralem zelum excitarint, iiſdem, ut conſcientiarum arbitris atque judicibus, Regis Joſaphat ad veteres Sacerdotes, quibus populorum regimen concrediderat, verba graviſſima memorando: (*b*) *Sit timor Domini vobiſcum*: *cum diligentia cuncta facite*; *ſic agetis in timore Domine fideliter*, *& corde perfecto*: *omnem cauſam*, *quæ venerit ad vos*; *fratrum veſtrorum*, *oſtendite eis*, *ut non peccent in Dominum*: Allata prius ratione illa validiſſima, quæ pro mille eſt in Pœnitentiæ tribunali: (*c*) *Quia non hominis exercetis judicium*, *ſed DEI*; *& quodcumque judicaveritis*, *in vos redundabit*. Ad hoc vos excitet hodie, venerabiles Confeſſarii, ſummi univerſalis Eccleſiæ Paſtoris viva vox, vox eadem peculiaris Paſtoris veſtri in hac alma Urbe, ubi ſacrorum Miniſtrorum pietas, doctrina, prudentia, zelus, præ ceteris orbis

(*a*) *Proverb*. 6. 3. (*b*) *Paralip*. 19. 7. (*c*) *Ibidem* 6.

Digitized by Google

orbis regionibus, debet prælucere. Obverſatur ipſi ante oculos periculum veſtrum, ſi muneri, quod exercetis, aliqua ex parte defueritis; & appendit in ſtatera Sanctuarii cruentam ſtragem, quam de grege ei concredito timere poſſet, ſi malos vos ipſi duces forte fortuna præberetis. Terribile reputat quoque judicium, quod de infidelibus ſervis in mortis diſcrimine exercebitur, in quo rei ſanguinis poſtulabuntur tot animarum, quas veluti judices in divino Pœnitentiæ tribunali aſſidentes injuſte judicarunt, non ſecundum merita, ſed pro lubidine, modò abſolvendo, modò damnando: vel tamquam medici, quales revera ſunt, aut imperitia aut incuria remediis ſubtractis, perire miſere coegerunt. Formidandam expendit ſententiam de novis Sacerdotibus ſeverius, quàm de veteribus, in Lege Gratiæ prolatam: (*a*) ut ſit non dens ſolùm pro dente, nec oculus pro oculo; ſed Confeſſarii anima pro anima confitentis, ſi quando iſtam qualicumque ſua culpa ſive omiſſionis ſive commiſſionis periclitari contigerit. Hinc Summus idem Paſtor, provido zelo commotus, vos omnes ad ſedulam officii veſtri conſiderationem invitat, & propheticum vobis occinit oraculum: (*b*) *State ſuper vias, & videte & interrogate de ſemitis antiquis, quæ ſit bona, & ambulate in ea*. Ob id vobis imperat, ſicuti Edicto noſtro propoſito vos interpellavimus, ut aliquot cujuslibet anni diebus ſolitudini & orationi vacetis, rationem ab animis veſtris repoſcentes iſtius, quam vobis commiſit,

(*a*) *Levit.* 24. 20. (*b*) *Jerem.* 6, 16.

miſit, adminiſtrationis tam eximiæ, in qua Chriſti Sanguinis nobile pretium erogatur. Novas vobis leges proponit, quas in munere veſtro ſequamini, conceptas jam olim a clariſſimo Eccleſiæ lumine, & vera animarum Paſtorum idea, ſancto Carolo, cui recte aptari poteſt Baſilii Magni elogium, nimirum quòd ſicut ille *per Cæſarienſem*, ita hic *per Mediolanenſem Eccleſiam toti præluxerit orbi*: modo tamen novæ dici mereantur eæ leges, quas optimus ille deprompſit Antiſtes ex viſceribus antiquioris Eccleſiæ diſciplinæ, ex ſanctioris doctrinæ penetralibus, immo ex ipſamet Sacramenti Pœnitentiæ natura: quod quum per modum emendantis judicii fuerit inſtitutum, neceſſario exigit, ut & patrata crimina puniantur, & removeantur futura, quatenus divina juvante gratia id præſtare licet. Sacras has leges & ſapientiſſima monita, in hunc libellum conjecta, hortatur vos Pater Sanctiſſimus, ut ſemel atque iterum attente legatis & perlegatis; neque illum e veſtris manibus unquam excidere patiamini, aurei inſtar Canonis habendum, quo haud difficile vobis erit, lapſos populorum mores reſtituere & emendare. Hoc fuit, quod ut vobis omnibus annuntiaremus, nobis præcepit, tamquam obedientiæ filiis, & Comminiſtris ac Cooperatoribus ſuis in opere longe diviniſſimo, animabus cœleſte iter complanandi; Ne Euangelicis Sacerdotibus unquam illud exprobretur: (a) *Sinite illos: cæci ſunt, & cæcorum duces*. Immo vero veſtrum quilibet commendabili vitæ pietate, prudenti conſi-

(a) *Matth.* 15. 14.

filiorum directione, vera ſolidaque doctrina, ex SS. Patrum aſſidua lectione comparata, non recentibus nutantibuſque opinionibus imbuta, ita ſe gerat, ut in die rationum coram ſummo Judice & animarum Parente, grandi animo procedens, hoc dicat: (a) *Cum eſſem cum eis, ſervabam eos in nomine tuo; & nemo ex eis periit, niſi filius perditionis*, qui deſpexit ſemitas rectas ipſi commonſtratas; &: (b) *quos dediſti mihi, cuſtodivi, & non perdidi ex eis quemquam.*

(a) Joan. 17. 12. (b) Joan. 18. 9.

Digitized by Google

EPISTOLA IV.

AD VISITATORES
CONGREGATIONIS HELVETO-BENEDICTINÆ;
DE NOVA EDITIONE PSALTERII
VENERABILIS SERVI DEI

JOSEPHI MARIÆ
CARDINALIS THOMASII.

Prodiit Pſalterium Typis Monaſterii Einſildenſis prævia hac Epiſtola.

Accedit Indiculus Inſtitutionum Theologicarum Veterum Patrum.

DOMINICUS
ARCHI-EPISCOPUS EPHESINUS
Chariſſimis in Chriſto Filiis Abbatibus & Viſitatoribus Congregationis Helveto-

BENEDICTINÆ
SALUTEM ÆTERNAM.

ETSI ubicumque nobis, licèt immeritis, in gerendis S. Apoſtolicæ Sedis negotiis verſari contingit, omnibus plane teſtatam fecerimus egregiam noſtram de præclariſſimæ Familiæ veſtræ commodis atque rationibus benemerendi voluntatem, neque ullum unquam erga vos amoris ac benevolentiæ indicium a nobis deſiderari paſſi ſimus; attamen ut nullo non officiorum genere nedum vos complecti, verùm etiam

res

res veſtras augere & cofirmare videamur, nonnulla vobis ſignificare decrevimus, quæ maxime conducere putamus ad Congregationis veſtræ incrementum, cujus Inſtitutum a Majoribus veſtris poſt illam temporum acerbitatem, quæ tot Helvetiæ partes a ſinu catholicæ Communionis avulſit, fortiter ſuſceptum, & auctoritate Apoſtolica confirmatum, veſtris diuturnis curis & laboribus in magnum Religionis præſidium mirifice in dies propagatur; & quum nulla ſane res ſit, quæ majoribus egeat conſiliis, jure poſtulare videtur fautorem & ſocium cogitationum veſtrarum Apoſtolicæ Sedis Legatum. Sui enim muneris eſſe quis ambiget, ea præcipue loca ſumma, qua pollet, auctoritate fovere, in quibus tamquam in munitiſſimis Chriſtianæ militiæ caſtris homines, fidei loricam induti, bellum gerunt adverſus ſatanæ, mundi, atque carnis inſidias & incitamenta?

Hæc diu multùmque animo revolventes, eò nos curas omnes intendere debere arbitrati ſumus, ut qui Monaſticam vitam amplectuntur, & in Regulæ tyrocinio ſeſe exercent, habeant, unde rite inſtituantur in obeundo opere DEI, & rectam præcipue pſallendi doctrinam addiſcant; quum divinum hoc munus præ ceteris, quibus in arctiſſimæ vitæ curriculo diu noctuque vacare tenentur, intimo cordis affectu ac jugi debeat meditatione perſolvi. Hinc Magiſtri Regula nihil eorum prætermittens, quæ ad altiſſimum perfectionis gradum aſſequendum conducere poſſunt, jure & merito illos adhortatur: *Ita ad pſallendum ſtare, ut mens voci concordet:* (a) Cujus Regulæ graviſſi-

(a) *Cap. 9.*

viſſima verba, veteris novique Teſtamenti oraculis comprobata, adeo Majorum veſtrorum animos inflammarunt, ut nihil in hac vita reliquum ſibi facerent, quàm hymnis & canticis Dei potentiam ac gloriam extollere. Hac divinarum laudum modulatione humanum iſtud & longe miſerrimum mulcebant exilium, & poſiti extra hominum lucem in ſylvis & latebris, quò tamquam ad aras e ſæculi fluctibus erepti confugiebant, mirum, quantis perfundebantur deliciis. Creatoris enim majeſtatem laudando, timore corripiebantur: maxima ejus beneficia recenſendo, amore deflagrabant: animæ vulneribus medebantur, miſericordiam expoſcendo: & hoſtium inſidiis occurrebant, annuntiando juſtitiam. Orientem ſolem Pſalmis excipiebant, recedentem proſequebantur, æternæ illius, quæ interitum neſcit, ortum ſolicite deprecantes, & alternantibus choris vices cœleſtis Jeruſalem, in qua perpetuum eſt canticum, referebant in terris. Nihil hic dicimus, quod non illuſtria omnium ſæculorum monumenta nos antea docuerint. Ad inſtar omnium apud vos erunt, quæ in celeberrimo Luxovienſi Cœnobio de laude perenni a Beato Columbano profecta referuntur, qui e Britannicis finibus, Chriſto duce cum ſociis egreſſus, primus in has oras Monaſticam vivendi formam invexit, eaſque Euangelicæ veritatis luce undequaque perfudit.

Si cui vero ratio reddenda eſſet, undenam tantum antiquorum ſtudium erga Pſalterium: unde tot vigiliæ in hac ſtatione excubantium: unde talis tantuſque labor, ut illud totum mente perciperent, & memoria cuſtodirent? Hoc nimirum ex eo peti debet, quod pſallebant ſapienter, ideſt *intelligenter*, & *eru-*

& *erudite*, ut legunt S. Auguſtinus, & S. Hieronymus. Optime ſiquidem noverant, in libro Pſalmorum velut in locupletiſſimo ſacrarum Scripturarum theſauro contineri ſummum & excellentiſſimum Religionis noſtræ opus, nempe DEI laudem, orationem, Chriſti myſteria, gratiæ divitias, Eccleſiæ natalia, iniquorum pœnas, & omnibus bonis affluentes, æternùmque manſuras, Sanctorum delicias. Etenim quis noſtrum, tam DEO vacuus, uſque adeo res divinas faſtidiret, & terrenas amaret, ut Pſalmorum ſuavitate curarum æſtus non ſedaret, & cordis duritiem non deliniret? Quis tam ferreus, tot tantiſque Spiritus Sancti gemitibus invitatus ad veniam, compunctionis lacrymas cohiberet?

Vobis ergo nihil omnino mirum videbitur, (*a*) *Antiquos Patres ſtrenuè una die hoc munus impleviſſe, quod nos tepidi utinam ſeptimana integra perſolveremus*. Quæ Regulæ verba de totius Pſalterii recitatione non tam vobis, quam nobis, ac Clericis omnibus animo penitus infigi vehementiſſime optaremus; facili enim negotio tunc in divinis laudibus perſolvendis incenderemur amore, ſi monente Apoſtolo (*b*) loquentes nobis metipſis in pſalmis, hymnis, & canticis, pſalleremus Domino ſpiritu & mente. Sed veremur maxime, *ne plerique noſtrum cantent veluti merulæ, pſitaci, corvi, picę, & hujuſmodi volucres*; ut non minus feſtivè quàm verè, & pro more ſapienter, plebem ſuam Hipponenſem Auguſtinus arguebat; (*c*) cujus ſaluti, & rectæ inſtitutioni ſolicitus excubans amantiſſimus Pater, totus de-

(*a*) *cap.* 18. (*b*) *in Epiſt. ad Ephesios c.* 5. *v.* 19. (*c*) *in Pſal.* 58.

deſudabat in Pſalmorum explanatione: *Ne conventus* (inquit) (*a*) *Eccleſiaſtici, in quibus recitabantur, eorum intelligentia fraudarentur*; illud addens: *Scienter cantare naturæ hominum divina voluntate conceſſum eſſe*. Unde, ut canentium mentes permoveret, & ipſorum animis pios erga DEUM excitaret affectus, qui Pſalmorum verbis reſponderent, & intimam eorum vim aſſequerentur, ita paterne eos admonebat: (*b*) *Si orat pſalmus, orate: ſi gemit, gemite: & ſi gratulatur, gaudete: & ſi ſperat, ſperate: & ſi timet, timete; qui enim non attendit, quid in ipſis verbis intelligi debeat, aures ejus accipiunt tranſitorium cibum, ſed ad animam ejus non pervenit verbum DEI.* Quam effectuum veritatem virtutes Pſalmorum appellabat. Neque aptius potuiſſe eorum naturam definiri, ii omnes uno ore conſentient, qui ejus ſanctiſſimi Patris Enarrationes ad populum habitas perluſtrabunt; in quibus hanc ipſi rationem propoſitam fuiſſe animadvertent, ut omnia ibi referret, quæ in alendo Chriſti grege, & ad vitam ſanctè pieque formandam opportuniora videbantur, nunc temporum vitia exagitando, modò diſciplinam morum ad æternam Scripturæ regulam retrahendo.

Minime tamen ignoramus, recentioribus nonnullis uni literæ ſemper addictis, minus probari ſenſus morales & allegoricos: eoſque, tamquam piorum hominum excogitationes in concionis argumentum effictas, ab iis repudiari. Sed hujuſmodi interpretandi modum minus fortaſſe inſectarentur, ſi diligentius

(*a*) *In proemio enarrationis Pſal 118. in Pſalm. 18.* (*b*) *In Pſalm. 30. in ſermone de quadam pſallendi conſuetudine in die Epiphaniæ.*

tius attenderent, veteres Eccleſiæ Patres, & quidem illos Epiſcopali præditos dignitate, quibus ſcilicet erudiendæ plebis onus incumbebat, omnem curam & operam maxime contuliſſe ad explicandam morum doctrinam Pſalmis comprehenſam; & eo ſæpius illos in hoc argumento verſatos fuiſſe, quo frequentior erat Pſalmorum uſus, ſive publicus ſive privatus. Nemo enim neſcit, qui antiquos Eccleſiæ ritus callet, plebem Chriſtianam in ſolemni divini Sacrificii celebratione, præeunte in ambone Lectore, totos olim Pſalmos recitaſſe, qui quum inde facilius præ ceteris Scripturæ libris memoriæ mandarentur, ne nuda tantùm verba, quæ ad medenda animæ vulnera parum profuiſſent, pſallentium mentibus inhærerent, modò ſenſus morales, modò allegorici ab eccleſiaſticis tractatoribus expromebantur; ut Chriſti fideles ea recolendo, quæ ſub veteri Lege in nube contigerant, aperte colligerent in Nova, omnia jam pridem ſumma DEI bonitate ad ſuam ipſorum doctrinam ſcripta fuiſſe.

Quantam verò vim haberent in Pſalmis enucleandis hujuſmodi ad populum enarrationes, cujus ſaluti unice conſulebatur, etſi innumera, dum vobis hæc ſcribimus, occurrant exempla, minime prætereundum eſt illud S. Fulgentii Ruſpenſis Epiſcopi, adeo rei noſtræ conſonum: qui, teſte Ferrando Diacono in ejus vita, beati Auguſtini, exponentis triceſimum ſextum Pſalmum, lectione commonitus, edere ſuum ſtatuit votum; & monaſticum inſtitutum amplexus, ſæculo renuntiavit.

Hæc tamen non ita accipi volumus, ut illa explanandi ratione rejecta, quam veteres Theologi

R hi-

hiſtoricam appellabant, & nos vulgo literalem vocamus, moralem alteram & allegoricam, medendis animarum vulneribus maxime accomodatam, tantùm adhibeamus; immo vero illud intelligendi genus prius aſſequi debemus, quod ab apertiore orationis argumento non recedit, & ſimplicem ac uſitatam verborum ſignificationem & vim nobis exhibet; nam quî fieri poſſet, ut ad abditam in verbis ſapientiam penetraremus, niſi nobis vulgaris intelligendi ratio pateret? Ob hanc maxime cauſſam, ut rudioribus facilis aperiretur via ad Pſalmos intelligendos, eoſque pie ſanctèque recitandos, breviſſimam explanationem, & quodammodo grammaticam exaravit immortalis memoriæ Vir Joſephus Maria Thomaſius, doctrinæ præſtantia, morum ſanctimonia, & auſteriſſima vivendi norma clariſſimus & ſpectatiſſimus, qui ſummo genere natus, adoleſcens adhuc, jure prioris ætatis abdicato, humaniſque rebus valere juſſis, Clericorum Regularium Inſtitutum ſuſcepit, & totum ſe in veteres chartas, ſacraſque Literas abdens, ex uberrimis Patrum fontibus, & ex venerandæ antiquitatis manuſcriptis codicibus, ſtudia, vigilias elucubrationeſque ſuas in proximi utilitatem, & in Eccleſiæ præſidium derivavit, donec tandem ob profundam Chriſtianamque animi demiſſionem ſibi uni inviſus, omnibus vero propter admirabilem incredibilium virtutum famam undequaque probatus, ſecundi Ordinis poſt Pontificem in Romana Eccleſia a Clemente XI. Presbyter renuntiatus, dignitatem, quam nonniſi indicta contumaciæ poena, invitus ſuſcepit, brevi menſium ſpatio in perniciem ſæculi noſtri cum bea-

beatiſſima morte commutavit;quam nos mortem,omnibus bonis acerbam, & univerſæ Eccleſiæ luctuoſiſſimam, quoties conſideramus(id autem fit fere quotidie) toties iram in nos DEI Optimi Maximi perhorreſcimus.

Hæc breviter perſtrinximus, ne cui veſtrum mirum videatur, poſt tot egregios ſummorum Virorum in Pſalterium labores, hanc nos vobis explanationem de meliori nota commendare. Thomaſius quippe in ſcientia Sanctorum optime verſatus, idemque græcè & hebraicè doctiſſimus, ne pſallentium mentibus, quas Spiritu Sancto impleri vehementer optabat, negotium faceſſerent tropi atque figuræ tum orationis tum verborum, in eo totus incubuit, ut idiotiſmi ſive proprietates peculiares linguæ græcæ vel hebraicæ apertis uſitatiſque vocabulis & locutionibus latinis redderentur, & vis ſub ſchemate vel idiotiſmo latens, remotis involucris ac integumentis, illico conſpiceretur. In quo ſane, quum nullus ipſi brevis explanator occurreret, qui votis ſuis reſponderet, hoc ſolus abunde præſtitit ſtylo ſimplici, & vel hebetioribus ingeniis accommodato: additis, ubi opus erat, hiſtoricis Veteris Teſtamenti narrationibus, ad quas ſæpe refertur intentio Pſalmiſtæ.

Hanc igitur vobis editionem, tamquam pignus amoris noſtri, mittere decrevimus, non alia plane ratione, quam quod nobis vix quidquam magis conducere videatur optimæ Monachorum Inſtitutioni, qui nullo labore pſallendi intelligentiam ex hoc opere ſibi comparabunt; & præſto illis erit, unde difficultates, quibus impediri poſſunt, facile ex-

Digitized by Google

expediant, quo demum flagrantius orent, & in opere DEI alacrius perſeverent. Hæc literalis explanatio attente percepta, & memoriæ diligenter commendata, inanes ſonos & vacuas voces præterfluere non ſinet; ſed ipſorum cordibus illabens Spiritus, qui habet omnem vocis ſcientiam, mira ſuavitate eos afficiet, ampliſſimos variorum ſenſuum ſinus aperiet, & abditos myſteriorum fontes reſerabit. Nam parum prodeſſet, Filii cariſſimi, extorris populi juxta flumina Babylonis duriſſimas vices deflere, & antiquas ſedes repetentis lætitiam hymnis excipere, niſi tunc nobis imago ſuccurreret vitæ hujus longe amariſſimæ, in qua a patria cœleſti exulamus, & animo non perciperemus ingens illud æternumque gaudium nobis propoſitum, quum ad ejus feliciſſimos fines perveniemus: Parum, Davidis patientiam, calamitates, pericula, gemitus, angores, & metus commemorare, ſi minus vulnera noſtra ſanare poſſent, quæ ille adhibuit remedia; & ſi, quod ipſe lacrymis, jejuniis, & precibus iter ad DEUM tam late nobis aperuit, aliò converteremus: Fruſtra ejus Regnum, licèt hoſtium multitudine ac potentia oppugnatum, perpetuum fore profiteremur, niſi hanc Imperii æternitatem extenderemus ad Chriſtum, contra quem Reges terræ irrito fremuerunt conatu, ne in illos dominaretur; & ſi excidium Templi, Divinæ Legis violatio, bonorum calamitates, & impiorum pax ac proſperitas terrent, & (quod maxime debent) nos commovent, quo tandem animo hæc tam occultiſſima DEI judicia excipiemus? Hærebimuſne tantùm Prophetæ dictis, qui populares ſuos, inſolen-

lentia inimicorum laſſatos ac metu fractos, ad præſidium divinæ Providentiæ, quæ vindictam retribuit in tempore, nutantes erexit; nec oculos convertemus ad omnium ætatum peccatores & impios, quorum ſuperbia licèt ſemper aſcendat, ſemper etiam, ita ipſorum exigentibus meritis malis, æternæ mortis pœna mulctabitur? Quum ergo tot tantiſque doctrinis liber Pſalmorum redundet, danda opera eſt, ut qui aſſidui in diurnis laudibus verſantur, habeant, unde tantam affectuum ubertatem affluentius hauriant. Quod ipſis bene feliciterque eveniet, ſi communibus Congregationis veſtræ ſumptibus, & maxima qua poterit diligentia iterum typis hæc nunquam ſatis laudata editio, & Pontificiis oraculis comprobata, committatur; caveatiſque impoſterum auctoritate veſtra, ut hujus exemplar ſingulis, qui militiæ veſtræ dant nomen, ſuppeditetur, nec facile ab eorum manibus illud excidere patiamini. Pluribus rem agere ſupervacaneum eſt; quum ad procurandam eorum utilitatem ardentes erectoſque minime hortatione noſtra vos indigere cognoſcamus, & ſponte veſtra alacrius effectum iri brevì confidimus, quod modò, ne ut muneris noſtri Apoſtolici minus memores aliquando apud Deum poſtulemur, paternè vobis ſuademus.

Ceterum, ut egregiæ venerabilis Thomaſii voluntati, nobis pro benevolo, quo ſemper fuit in nos animo, jampridem bene perſpectæ, morem geramus, in lucem iterum producendam exiſtimavimus inſignem commendationem, & inventu difficillimam, quam de recte inſtituendis Theologicis ſtudiis publico bono conſcripſit: & quam Vir doctiſ-

ctiſſimus jam pene intermortuam in quorumdam animis, & ab antiquorum ſemitis inclinatam, veram hujuſmodi ſtudiorum rationem excitare curavit, graviſſimo Joſephi veſtri Cardinalis de Aguirre teſtimonio confirmatus: quem, quum manibus pedibuſque in eamdem ire ſententiam lætus non ſemel audiſſet, & alio ſe prorſus modo, ſit repueraſceret, ſtudia inſtituturum, in animum induxit ſuum, literis mandare, quæ in evolvendis diurna nocturnaque manu veterum Patrum ſcriptis diù animo agitaverat, & aſſidua meditatione complexus erat: & qua erat præditus, humilitate, quum ipſe præ ceteris tanto operi, quod deſignaverat, plane ſufficeret, alterum Ordinis veſtri lumen Joannem Mabillonium, quo cum arcta ipſi intercedebat morum atque ſtudiorum conjunctio, obſecravit, ut illud abſolveret: quod tamen Mabillonius, in conſcribendis Annalibus tunc temporis occupatiſſimus, præſtare non potuit; quamquam nos, Pariſiis per eam tempeſtatem agentes, magnos ipſi ſtimulos addere non prætermiſimus. Thomaſius tamen animum non abjecit, ſed dies noctesque Eccleſiæ commodis excubans, manum ipſe operi admovit; at vix tertio volumine vulgato, eum Dignitatis, ad quam fuerat evectus, publica munera illud intermittere coegerunt; cujus quidem nullum inde fructum capere potuiſſemus, niſi, edito prius hoc ſpecimine, quod vobis dono mittimus, ad aſſequendum totius operis propoſitum facilem nobis viam patefeciſſet; immò ne hoc loco reticeamus, quæ ipſi in hujuſmodi ſtudiis recte inchoandis mens erat, Cardinalis Hadriani opuſculum de vera Philoſophia, ex quatuor Eccleſiæ Docto-

Doctoribus conſcriptum, impenſè laudabat; quod ſi a pulvere ſituque multo, ubi temporum iniquitate modò jacet, aliquando (quod maxime optabat) in lucem revocaretur, ſperabat fore, ut eſſet tutus quidam veluti aditus ad Theologiæ ſacrarium, fonteſque ceteros Divinarum Literarum penitiſſimos recludendos; id, quod omnes facile intelligent, qui Thomaſii conſilio adducti, hunc libellum plane egregium ad uſus ſuos adjungent. In eo quippe Auctor ex puriſſimis illis ſummorum Virorum commentariis, mira quadam ſolertia depromptis & connexis inter ſe, aptatiſque ſententiis nobis perſpicue conſtituit, quænam ſit vera & princeps Philoſophia, quinam humanæ rationis fines, quæ leges, & qui tandem Chriſtianorum diſcendi & ſtudendi modus; quod iter utinam aggrederentur ii omnes, qui effictis ad ingenii libidinem quæſtionibus, *Eccleſiaſticam ſimplicitatem*, (ut S. Hieronymi verbis utamur) *inter Philoſophorum ſpineta concludunt*.

Date interim operam, Filii chariſſimi, ut qui, ſæculo abdicato, curæ veſtræ informandos ſe tradunt, optimis inſtituantur diſciplinis, quarum ſummam fruſtra alibi quærent, quam in addiſcenda divinæ Legis ſcientia, ad quàm toti ſe debent referre. Tunc obſtruentur ora loquentium iniqua, & palam traducentium eos, quos per ſummam injuriam ideo putant mundo valedixiſſe, ut ab omnium oculis remoti, & in Monaſteriorum angulis deliteſcentes, facilius indulgeant otio & torpori. Satis exemplorum vobis præbuerunt præclariſſima a Majoribus veſtris rerum geſtarum monumenta, quorum memoria tunc nobis repetenda foret, quum laudatiſſimi

mi mores veſtri eorum ſanctimoniam minus exprimerent. Sed de veſtra pietate confidimus,ut quidquid magnum, quidquid amplum ad Monaſticæ diſciplinæ incrementum conferre poterit, id a vobis pari animi magnitudine repræſentabitur. Scitis Eccleſiam DEI, ſibi ſemper viros fortes & metu vacuos popoſciſſe, quorum ope magis indigere in hoc indulgentiſſimo ſæculo, nemo non videt; quum univerſum terrarum orbem adeo publica iniquitas pervaſerit, ut Chriſti oraculis moniti, multorum charitate refrigeſcente, ex omnibus mundi plagis jam ſpectare poſſimus adventantem diem iræ, quæ nimium diu patiens DEUS in ſinu miſericordiæ continuit. Levate ergo capita veſtra, intendite oculos in Legem, digito DEI vobis præſcriptam, & liceat vobis, dum epiſtolam abſolvimus, commemorare noviſſima verba ſanctiſſimi Patris veſtri, qui in antiquorum exemplis tota mente defixus, aliquid de veteris diſciplinæ rigore ſibi remiſiſſe videbatur, quum ſuis, poſteriſque eorum, (a) *nihil aſperum, & nihil grave* conſtituebat; nam Patrum collationes, vitam, & inſtituta animo repetens, ita, conſcribendæ Regulæ finem faciens, teſtatus eſt: *Nobis deſidioſis, & male viventibus, atque negligentibus, rubor confuſionis eſt.*

Hæc ſi pro pietate veſtra, quam dignis laudibus nunquam ſatis commendabimus, accuratius conſideraveritis, id evincetis, ut quemadmodum ſapientiſſimum Legislatorem ad convellendam diſcipulorum deſidiam, & acuendos inflammandoſque eorum animos, impulit admirabilis antiquorum auſteri-

(a) *In Prolog. Regulæ.*

Digitized by Google

ſteritas, ſic vos moveat ad aſſerenda Regulæ jura nimia recentiorum quorumdam indulgentia. Quod facilius etiam præſtabitis, ſi in eam ſtatim cogitationem vos adduxeritis, mirum nempe & incredibile videri, deſidiæ notam illis eo tempore inuſtam fuiſſe, qui, ne a recto tramite deflecterent, pro virili contendentes, arcta jejunia, longa ſilentia, & noctes pene inſomnes ducebant; quum ætate noſtra tot ſimulationum involucris humanæ naturæ imbecillitatem prætexendo, id unum fortaſſe a multis efficitur (quod dictu horrendum eſt) ut, Majorum exemplis æterna nocte ſepultis, *minimæ inchoationis* (a) *Regula* abſque ullo confuſionis rubore negligatur.

Opto Vos, Filii chariſſimi, ſemper in Domino proficere, benevalere, & noſtri meminiſſe in orationibus veſtris. Datum Altorffii Helvetiorum, Idibus Auguſti MDCCXXVII.

S INDI.

(a) Regul. Cap. ult.

Digitized by Google

INDICULUS

INSTITUTIONUM THEOLOGICALIUM

VETERUM PATRUM

VEN. JOSEPHI MARIÆ THOMASII,

CLERICI REGULARIS, POSTEA S. R. E. CARDINALIS.

Cariſſimo, & ſinceriſſimo, ac obſequendo Fratri

JOANNI MABILLONIO

ORDINIS S. BENEDICTI E CONGREG. S. MAURI,

Joſephus Maria Thomaſius Presbyter Congr. Clericorum Regular. ſalutem in Domino.

AMicorum munera non ex pretio rerum, ſed ex animi voluntate ſunt æſtimanda; quare non vereor, ne munuſculum hoc meum, rudem ſcilicet delineationem Inſtitutionum Theologicarum veterum Patrum, aſperneris, & reſpuas: cum id ex magna benevolentia, quam habeo erga te, proficiſcatur. Amicè amicum muneror; ſed quia tenuiſſimus in re literaria locupletiſſimum, idcirco jure amicitiæ munus hoc a te repoſco cum fœnore, quod tum mihi reddes, cum id ipſum ruditate deterſa expoliveris, auxeris, perfeceris. Quod ſi judicium quoque meum probaveris de novi Operis utilitate, quod hoc Indiculo tantummodo indicavi; quam tibi gratiam habebit Eccleſia, nedum egò, ſi opera tua id effeceris, ut per tuæ Congregationis Monachos doctiſſimos, Patrumque amantiſ-

ſimos

Digitized by Google

ſimos id operis efficiatur! Certè niſi via aliqua excogitetur, qua a prima juventute Eccleſiaſtici inſtituantur in lingua & doctrina Patrum per magiſtrorum prælectiones & explicationes, propriumque laborem & ſtudium; difficillimum erit (ut experientia non ſine proborum dolore demonſtrat) poſt exactam bonam ætatem in ſolis Recentiorum commentariis, tum primùm adire Patres, cum exhauriri cœperint vires ingenii: cum variis jam curis & occupationibus ab illis divellantur ac diſtrahantur: & nulla pene ſpes remaneat conciliationis animorum cum Patribus præter nudam reverentiam exhibitam e longinquo. Memini me dicere Emo Cardinali de Aguirre piæ memor ſi repueraſcerem, alio me prorſus modo mea ſtudia inſtituturum; mihique optimum Cardinalem candidè reſpondere, ſe quoque rem menti meæ conſimilem facturum. Hæc ſunt, quæ commemoranda duxi prudentiæ tuæ. Reliquum eſt, ut opus, quod ego paucis verbis adumbravi, tu facias atque efficias, ut inſtituatur & conficiatur. Vale, meque Chriſtiano amore dilige, mei memor in orationibus tuis ad DEUM. Anno MDCCI. ante XIV. Kalend. Decembris. Romæ.

NON immerito quiſquam admirabitur, cur poſt complura edita Theologiæ ſummaria, quibus in ſacra doctrina vel inſtituantur juvenes, vel provectiores ætate in memoriam revocent compendio temporis, quæ longo olim tempore didicerunt; nemo hactenus curavit ſeligere & in unum veluti corpus redigere præclara hujus generis opuſcula veterum Patrum; quæ ſummatim comprehendunt præcipua ſacræ Doctrinæ capita, quibus profecto opuſculis nihil

magnificentius de rebus altiſſimis, quantùm poteſt captus hominum divina irradiante luce: nihil pro chriſtiana modeſtia temperatius de ineffabilibus myſteriis, quæ vix licet homini loqui: nihilque accommodatius ad inflammandam pietatem & amorem in DEUM, in poſterioris ævi ſcriptis nunc uſque comparuit. Sed tametſi illa recentiora exacuendis armandiſque ingeniis ad diſceptationes conflictationeſque ſcholarum ſint idonea: ſuamque utilitatem habeant, ſi ſobrie & pie ex locis Theologicis materias tractent, ac bona methodo digerant, ut plerique ex Scholaſticis fecerunt eruditiſſimi viri; antiqua tamen opuſcula Patrum ad gravitatem ſanctimoniamque divinarum rerum, quibus imbuendus eſt animus Chriſtianus, longe ſunt aptiora. Hæc non perſtrepentis torrentis inſtar, grandi impetu arentes agros non tam fœcundantis; quàm ſternentis, ſed velut (*a*) *aquæ Siloe, quæ vadunt cum ſilentio*, quò lenius decurrunt, eò profundius perfundunt, uberiuſque fœcundant hominum mentes. Eam enim dicendi rationem modumque tenent, qualis cœleſtem decet Sapientiam: (*b*) *Quæ autem deſursùm eſt ſapientia, primum quidem pudica eſt, deinde pacifica, modeſta, ſuadibilis, bonis conſentiens, plena miſericordià & fructibus bonis, non judicans, ſine ſimulatione.*

Et certe modum dicendi ſi ſpectes planum, & ut ita dicam, narrativum, quem Patres in ſuis adhibuere libris, ſine ratiunculis, pugniſque verborum, ſine contortulis & minutis concluſiunculis, & (ut cum Tullio loquar) ſine ſpinis diſſerendi, partiendi,

at-

(*a*) *Iſaiæ VIII. verſ.* 6. (*b*) *Jacobi* III. *verſ.* 17.

atque definiendi juxta præcepta diſſerendi, quæ & Ariſtoteles plurima tradidit, & poſtea, qui Dialectici dicuntur, ſpinoſiora multa pepererunt; is ſane modus æque facillimus atque utiliſſimus eſt in tradendis diſciplinis, quem neque noſtrates tantummodo, ſed ipſi etiam exteræ ſapientiæ homines, magiſtrique dialecticæ artis in ſuis quoque ſcriptis ſervavere; ſic Plato, ſic Ariſtoteles, ſic Cicero totuſque Philoſophorum cœtus tum Græcorum tum Latinorum ſcripſerunt. Ut enim vera ſapientia non tam in verbis, quàm in rerum intelligentia & contemplatione ſita eſt, ita ſedatum ſerenumque animum, ceu purgatum oculum, nec contentionum fumo obtenebratum, poſtulat. Hoc namque modo blandius ſeſe ingerit veritas, tenaciuſque adhæreſcit, ad intimas uſque medullas pervadit, totamque ad ſe vocat aciem mentis; ſecus ac accidit in litigioſis diſputationibus & tricis, ubi divulſis animi viribus, dum pugiles acrius arma conſiderant, quibus pugnant vel impugnantur, ſuaque exacuunt & aliena propulſant; rem ipſam, quam propugnant, turbida jam mente tantùm non obliviſcuntur. Sic etiam, qui in vepribus & dumetis flores legunt & roſas, cum ſpinas, ne pungantur, cavent attentius, ſuavitatem odorum, qui afflantur e floribus, qua ſeſe oblectent & recreent, minus ſoliciti curant.

Præter hunc antiquum diſſerendi ſtylum, præterea ſi tibi obverſetur ante oculos Auctorum dignitas & auctoritas, qui hæc Opuſcula condiderunt, tantùm illi recentioribus ſcriptoribus præſtant, quantùm Patres filiis, Magiſtri diſcipulis: (a) *Non eſt enim*

(a) *Matth.* X. *verſ.* 24.

enim diſcipulus ſuper Magiſtrum. Ut propterea ſummis ſit votis optandum, (*a*) *Ut convertatur cor Patrum ad filios, & cor filiorum ad Patres eorum*, per quos veluti per intermedios canales Apoſtolicarum ad nos Traditionum fluenta manant, eorumque unanimi conſenſu divina dogmata diſcimus, quæ, Apoſtoli ore docuerunt (*b*) *Conteſtante DEO ſignis, & portentis, & variis virtutibus, & Spiritus Sancti diſtributionibus ſecundum ſuam voluntatem*.

Itaque ſi qui viri pii doctique collecta undique iſtiuſmodi opuſcula Patrum ſimul ederent, & ad informanda legentium judicia brevibus in inferiore margine libri notationibus paulo abſtruſiora explicarent, quemadmodum SS. Thomas & Bonaventura brevibus explanationibus illuſtrarunt Textum Magiſtri Sententiarum: indicatis quoque poſteribus Eccleſiæ definitionibus, ubi id fieri poſtulat regula Fidei: ac copioſo demum indice, non ordine alphabetico, ſed filo doctrinæ, per varia ſed connexa quæſtionum genera ducto, ad methodum Summæ S. Thomæ, quò promptius in quavis propoſita quæſtione inveniatur, quod quæritur: hi certe operam darent egregiam publicæ ſtudioſorum doctrinarum Theologicarum utilitati, ſive in Seminariis & Collegiis, ſive in privatis domibus Clericorum, ut haberent ſenes cum junioribus, quod diurna nocturnaque manu maximo totius Eccleſiæ bono verſarent ad extremam uſque ſenectam.

Interim ut primoribus labris aliquid guſtent ſtudioſi ex hoc genere doctrinæ, expono Indiculum hunc ante

(*a*) *Malach.* IV. *verſ.* 5. (*b*) *Hebr.* 11. *verſ.* 4.

ante complures annos privato uſui meo confectum, nunc vero expolitum, Opuſculorum veterum Patrum, quæ univerſam ferme complectuntur Theologiam theoreticam & practicam. Qua in re imitatus Theodoretum Epiſcopum Cyri, qui ſimul junxit hæreticarum fabularum compendium, & epitomen divinorum Decretorum, libellos utriuſque generis ſelegi, & qui ſacra noſtræ Religionis dogmata docent, & qui adverſos pugnanteſque hæreticorum errores detegunt; ſic enim fiet, ut moſtroſis figmentis hominum viſis, divinæ pulchritudo Veritatis refulgeat magis: vitatiſque ab hac parte gurgitibus & voraginibus, illinc rupibus & præcipitiis, Spiritu nos Sancto ducente manu Eccleſiæ matris noſtræ, rectè ducamur in omnem veritatem.

Cæterum, quò utilior lecturis ſcripta veterum Patrum noſter hic prodeat Indiculus, non alienum duxi, aliquas ex multis, quæ afferri poſſent hoc loco, præmittere monitiones, quæ maxime conducunt rectæ intelligentiæ Patrum, ut paratior ſit animus legendis.

I. Solent Patres uſurpare vocabula modoſque loquendi in ea ſæpiſſime ſignificatione verborum, quæ in divinis Literis habetur. Exempli cauſa, *Eutrapeliam* Ariſtoteles quidem inter virtutes collocat; ſed Apoſtolus inter vitia; (*a*) quod enim latinus Interpres dixit *Scurrilitatem*, Græcus ſermo, quo ſcribebat Apoſtolus, habet *Eutrapeliam*. Horum utrum ſequerentur Patres in hujus vocis uſu, Philoſophum ne, an Apoſtolum? Certe qui in Scripturis ſanctis inſtituti erant, quum ad populum verba facerent

(*a*) *Epheſ. VI.*

cerent, aſſuetum non ſcholæ Athenienſi Philoſophorum, ſed Hieroſolymitanæ ſcholæ Apoſtolorum, aliter non intellexerunt hoc vocabulum, quam quomodo intellexit Apoſtolus; nec velut ambiguum explanaverunt, ſed abſolute damnarunt. Lege S. Joan. Chryſoſtomum homil. 6. in Matthæum in parte morali, & in Epiſtolam ad Epheſios: & Theodoretum, in eamdem Epiſtolam, grecè, prout ipſi ſcripſerunt.

II. Cum ſcirent Patres, cum Apoſtolo ſeſe debitores eſſe Sapientibus & inſipientibus, ſcriberentque non ad inanis gloriolæ auras aucupandas, eo de Religione ſtylo diſſerebant, ut a doctis pariter & ab indoctis intelligerentur. Quare vocabula modoſque loquendi ex communi uſu, popularique ſermone, deſumebant; popularibuſque patinis divini verbi cibum dabant tempore opportuno: Id quod valde notandum eſt in lectione Patrum; in qua fortaſſis non nemo hodie offenditur iis, quæ antiquitus inoffenſis auribus a Chriſtiana plebe audiebantur; tunc nimirum, quando vocabula Patrum ad Ariſtotelis officinam non deferebantur ponderanda, quanti valerent. Exempli gratia, utuntur aliquando Patres vocabulo *Neceſſitatis* in rebus, quæ ex libero fiunt arbitrio: hac adhibita regula, nihil offenſionis accidit; cum vulgus populariſque ſermo dicat, damnans ſimul, & aliquo pacto excuſans: Pauper hic neceſſitate compulſus furatus eſt, quia fame laborabat. Ad hunc modum loquitur S. Iſidorus Hiſpalenſis Epiſcopus lib. II. Sententiarum cap. 22. ſub hoc titulo: *De peccandi neceſſitate*. Præterea SS. Baſilius, & Joannes Chryſoſtomus, Liturgiæ, & Eccleſiaſtica officia Græcorum & Orientalium, diſcrimen

men ponunt inter voluntaria peccata, atque involuntaria: id quod nemo mirabitur, quaſi homo non ſua ſponte & voluntate, ſed vera & quaſi fatali neceſſitate culpam aliquando committat. Loquuntur ſiquidem Patres, & Eccleſiaſticorum officiorum authores, abſolutè conſuetudine vulgi; ſed ex contextu pluribuſque locis collatis apparet, ab illis peccata involuntaria appellari, quæ a Scholaſticis, abhibitis paucis voculis, dicuntur *Voluntaria ſimpliciter & involuntaria ſecundum quid*: ſive nitidius, *aliqua ratione involuntaria*; nimirum quæ, vel dolore vel terrore premente, ab homine fiunt. Sic S. Joan. Chryſoſtomus hom. *6.* in Matthæum, negationem Chriſti peccatum appellat involuntarium, quia terrore vel dolore cruciatuum extorqueri ſolet ab hoſtibus fidei Chriſtianæ. Qua in re bene conveniunt cum filiis Patres, Magiſtri cum diſcipulis. Hæc & alia complura locutionum terricula nemo non dicet, niſi qui puer eſt, qui ſapientiam Antiquorum non exquiſivit, qui linguam Patrum non didicit; qui ſi in eorum congreſſionem, & longam familiaritatem ſeſe dederit, & eorumdem linguam intelliget, & vera ſenſa tenebit. Ex hac animadverſione ultro ſe offert ratio, quamobrem theologica ſcripta Patrum in omnium olim manibus haberentur, & haud magna difficultate intelligerentur a quovis, dummodo inferiora rudimenta liberalium artium didiciſſet, & ſano prudentique judicio præditus eſſet; quum recentiora e contra ſcripta Scholaſticorum viri cæteroqui ſani judicii, prudentes, doctique in Eccleſiaſtica hiſtoria, ſanctiſque Conciliis, & Canonici Juris Profeſſores, nec primoribus labris guſtent, nec ex-

Digitized by Google

extremis digitis attingant ; ſed ſoli Scholaſtici legant , ſolique Scholaſtici , ſi tamen omnes , intelligant ; immo ſi ipſimet acutarum quæſtionum authores , quæ argutiſſime tractant , intelligant , ut feſtive dicebat Theologus eximius Melchior Canus. (*a*) Certe hic non aliam video rationem , quam quod aliuſmodi ſit ſtylus Patrum ac Scholaſticorum: ille planus aptatus ad omnes : hic ſubtilitatibus acuminibus & tricis refertus , reſervatus ad paucos.

III. Quoniam popularis uſus aliquando caret vocibus ac locutionibus , quæ alioquì neceſſariæ ſunt ad tractationem ſcientiarum & diſciplinarum; hinc quum neceſſe haberent Patres iſtiuſmodi locutiones uſurpare , quas ex vulgi conſuetudine expromere non poſſent , tum utebantur formulis dicendi , quæ Platonicis maxime uſu veniebant . Quæ enim illi a juventute in diſciplina Platonica , quæ tunc temporis florebat , imbiberant , haud ægre , quum opus eſſet, erumpebant in ætate matura . Porro cum impræſentiarum jaceant inſtituta Platonica , & Ariſtotelem cuncta reſonent gymnaſia , quid mirum,ſi minus intelligantur quandoque Patres , ſi quæ illi didicerunt , plerumque omnes ignorant? Animadvertit hoc alicubi S. Thomas , cum locum quemdam S. Auguſtini explicans , illum dicit locutum fuiſſe more Platonicorum . Certe phraſis illa , quam beatus Auguſtinus , & non nemo græcorum Patrum uſurpant , creaturam ſcilicet rationalem eſſe , v. g. ſapientem , juſtam , ſanctam &c. *participatione* , hæc, in-

(*a*) *De locis Theolog. l. IX. Cap. 7*

inquam, phraſis tota Platonica eſt. Qua quid Plato intelligeret, vide apud Proclum lib. 2. comment. in illius Timæum. Ex quo diſcimus, Patres ex uſu Platonis dixiſſe creaturam eſſe *participatione* ſapientem, juſtam, ſanctam &c. quia non ex propria ſubſtantia, vel ex ſe ipſa habet ſapientiam, juſtitiam, ſanctitatem &c. ſed a Deo, qui per ſe ſapiens eſt, juſtus, & ſanctus: ſive qui eſt ipſamet primaria ſapientia, juſtitia, & ſanctitas, & fons omnis ſapientiæ, juſtitiæ, atque ſanctitatis. Ob eam cauſam multo præſtaret adoleſcentibus aggreſſuris ſuo tempore ſolidæ Theologiæ ſtudia, primis lineamentis ac rudimentis Philoſophiæ Platonicæ informare animos ex Alcinoi ſaltem ad Platonis doctrinam Inſtitutione, vel alio quopiam Platonico; ut ne imparati inveniantur, quum aliquid occurrerit Platonicum in libris veterum Patrum.

IV. Ante pleniorem alicujus dogmatis diſcuſſionem & judicium Eccleſiæ, ad quam tamquam ad Judicem pertinet definire controverſias de Fide, & moribus chriſtianis, aliter quandoque aliqui ex Patribus ſenſerunt, quàm veritas poſtulat. Ad quam rem demonſtrandam vel unicus ſufficit Auguſtinus, glorioſiſſimus triumphator inimicorum gratiæ Chriſti, qui ad exordium uſque ſui Epiſcopatus in ea fuit ſententia, quam, re poſtea diligentiùs perpenſa, in Semipelagianis ſummà vi & ſapientia damnavit.

V. Quum locum aliquem vel Scripturæ vel Dogmatum Patres verſant, ſæpe illum tantò apparatu tantaque copia dicendi premunt atque urgent, ut aliquantulum deflectere videantur de aliis

Dogmatibus & Virtutibus. Agnoverunt & hoc ipſimet Patres, qui propterea apologias pro ſe ipſis ſcripſerunt. Sed & iſtud non eſt negotium magnum, ſi plura ſimul conferantur loca ejuſdem Patris, ex quibus plane conſtabit, ſic unum adſtrui, ut aliud non deſtruatur. Ita quoque uſu venit in dies. Si Concionatorem hodie audieris de miſericordia Dei verba habentem ad populum, fortaſſe illum diceres oblitum terribilis juſtitiæ DEI; cujus juſtitiæ ſeveritatem ſi craſtino die idem ille pertractaverit, rurſum illum putares immemorem pridiani ſermonis. Quid igitur? Utrumque junge ſermonem, & ex duobus uno conflato, cum Pſalmiſta dices ad DEUM. (a) *Miſericordiam & Judicium cantabo tibi Domine.*

Ex pluribus amplioribuſque obſervationibus haſce tantulas excerpſiſſe ſufficiat, quas mihi nunc memoria ſuggerit ex quantulacumque lectione Patrum. Digitum tantùm intendi ad id genus animadverſionum, relinquens viris doctis in regno cœlorum, ut proferant de theſauro ſuo novas de veteribus ſcriptis monitiones ſuas. Unum reſtat, de quo moneatur, qui lecturus eſt Patres, ut ſcilicet id faciat depoſitis præjudicatis opinionibus privatarum Scholarum atque factionum; idque ſolùm attentiſſime quærat, ut vera ſenſa Patrum aſſequatur, eo modo, quo Scyta, Perſa, vel Indus, qui Scholarum noſtrarum privata diſſidia non noverunt, Patres legerent animó ſimplici, nulli partium ſtudio addicti. Itaque nullius ſit partis, cui ad ponderanda dicta Patrum non minimam partem tenet ſententia ipſa Patrum. In

(a) *Pſalm.* 100

INDICULUS

INSTITUTIONUM THEOLOGICARUM VETERUM PATRUM,

Quæ aperte & breviter exponunt Theologiam ſive theoricam, vulgo ſpeculativam, ſive Practicam.

S. Cæcilii Cypriani Epiſcopi Carthaginenſis, qui martyrio coronatus eſt anno 258.

TEſtimoniorum ad Quirinum Liber Tertius. *Pertinet ad mores. Exſtat inter Opera ejuſdem Sancti in antiquis, & recentioribus editionibus.*

S. Baſilii Magni Epiſcopi Cæſareæ in Cappadocia, qui obiit anno 378.

I. Ethica, *hoc eſt*, Moralia. *Sunt in Tomo II. Græco-Latino ejuſdem Sancti editionis Pariſienſis* 1618.

II. Regulæ breviores expoſitæ per interrogationem, & reſponſionem. *Pertinent etiam ad mores, & exſtant ibid. Has unà cum Regulis fuſius diſputatis in Gallicam linguam vertit, & eruditis notis locupletavit vir cl. Godefridus Hermannus Doctor Sorbonicus.*

S. Gre-

S. Gregorii Nazianzeni, cognomento Theologi, Epiſcopi primùm Saſimorum in Cappadocia, tum Conſtantinopolis, qui obiit anno 389.

I. Oratio XXVI. de Moderatione in diſputationibus ſervanda; & quod non ſit cujuſvis hominis, nec cujuſvis temporis, de DEO diſputare. *Hæc Oratio ob eximiam pietatem, ſapientiam, atque prudentiam, lectione & conſideratione ac tanto Doctore digniſſima eſt: ubi etiam de Ethnicis Philoſophis & Dialecticis agit:* qui velut Ægyptiacæ quædam plagæ [*ſunt S. Doctoris verba ex græcis latina*] male irrepſerunt in Eccleſiam noſtram. *Quæ Oratio merito & jure ad Prolegomena Theologica referenda eſt.*

II. Orationes quinque de Theologia, *hoc eſt*, XXXIII. XXXIV. XXXV. XXXVI. & XXXVII. *Quarum prima, qualem eſſe Theologicæ rei profeſſorem oporteat, docet; reliquæ quatuor ſolùm tractant de ineffabili myſterio SS. Trinitatis.*

Continentur hæ Orationes Tomo I. Operum ejuſdem S. Gregorii, græcè, & latinè editorum Pariſiis anno 1609.

S. Epiphanii Epiſcopi Salaminæ, ſeu Conſtantiæ in Cypro, qui obiit anno 403.

I. Expoſitio Fidei Catholicæ, *quæ incipit*: At ſingularis illa columba, ſanctaque Virgo DEUM confitetur. *Eſt in fine Panarii pag.* 1095. *tomi I. Operum ejuſdem, editorum græcè & latinè Pa-*
riſiis

riſiis anno 1622. a Dionyſio Petavio, viro doctiſſimo, qui optimè de Patrum eſt Theologia meritus grandi illo opere Dogmatum Theologicorum.

II. Anacephalæoſis: Sive eorum, quæ in Panario adverſus LXXX. hæreſes dicta ſunt, ſumma comprehenſio. *In tomo II. ſuperioris editionis.*

S. Aurelii Auguſtini Epiſcopi Hipponenſis, qui obiit anno 430.

I. Liber de catechizandis rudibus. *A capite* XVI. *ad finem uſque, ubi duæ formulæ orationis catechiſtæ ponuntur: altera prolixior: brevior altera. In tomo VI. Operum ejuſdem Sancti poſtremæ editionis Pariſienſis Monachorum Benedictinorum Congregationis S. Mauri.*

II. ENCHIRIDIUM ad Laurentium: *quod eſt totius fermè Theologiæ Breviarium. In eodem tomo VI. & in tomo I. Opuſculorum S. Auguſtini, editorum Venetiis 1547. a M. Auguſtino Soſteneo Fregoſo, cum utilibus citationibus marginalibus conſimilium dictorum ejuſdem ſancti Doctoris, quæ diſperſè aliis in libris dicit.*

III. Libri de Civitate DEI, *nimirum* XI. XII. XIII. XIV. XIX. XX. XXI. *&* XXII. *in tomo* VII. *ut ſupra, & in tomo* V. *editionis Autuerpienſis anno* 1577. *cum commentariis Joannis Ludovici Vives, caſtigatis ex cenſura Facultatis Theologicæ Lovanienſis.*

IV. Liber de Agone Chriſtiano, fratribus, in eloquio latino; ineruditis humili ſermone conſcriptus, Fidei Regulam continens, & præcepta vivendi. *Ita de hoc ſuo libro loquitur S. Auguſtinus lib. II. Retract. cap. 3. in tomo VI. noviſſimæ editionis: &*

I. Opu-

I. *opuſculorum Venetorum* 1547. *cum citationibus marginalibus aliorum locorum ejuſdem S. Doctoris.*

V. Liber de Hæreſibus ad Quodvultdeum. *In tomo VIII. Operum, & I. Opuſculorum Venetorum* 1547. *quum marginalibus notationibus, & citationibus aliorum locorum ejuſdem S. Doctoris.*

S. Vincentii Presbyteri, & Monachi Lirinenſis, qui obiit Theodoſio & Valentiniano regnantibus, quorum prior mortuus eſt anno 450.

Commonitorium adverſus hæreticos. *Opuſculum aureum, quod tamquam generale prolegomenon poteſt haberi a Studioſis ſacræ Theologiæ. In tomo VII. Bibliothecæ noviſſimæ Lugdunenſis, & alibi ſæpe recuſum.*

Theodoreti Epiſcopi Cyri in Syria, qui interfuit Concilio Chalcedonenſi, & obiit ſub Leone Seniore Auguſto: qui Leo mortuus eſt anno 473.

I. Hæreticarum fabularum libri quatuor.

II. Epitome divinorum Decretorum, qui eſt liber quintus. *Hi libri continentur tomo IV. Operum Theodoreti, & græcè & latinè editorum Pariſiis* 1642. *curante Jacobo Sirmondo.*

Gennadii Presbyteri Maſſilienſis, qui vixit ſub S. Gelaſio Papa: qui Gelaſius mortuus eſt anno 496.

De Eccleſiaſticis Dogmatibus: *Sive*, De Definitionibus Ortodoxæ Fidei. *Exſtat cum neceſſaria ad-*

diti o

Digitized by Google

ditione complurium Capitulorum in Appendice tomi II. Operum S. Auguſtini editionis Antuerpienſis 1577. & in tomo I. Opuſculorum. S. Auguſtini editionis Venetæ 1547. cum citationibus marginalibus plurium locorum S. Auguſtini; & in Appendice tomi VIII. S. Auguſtini, Monachorum Benedictinorum Congregationis S. Mauri ſine additionibus, ſed cum eruditiſſima admonitione.

S. Fulgentii Epiſcopi Ruſpæ in Africa, qui obiit anno 529.

Liber de Fide ad Petrum: *ſive*, De Regula veræ Fidei. *Exſtat in appendice tomi VI. Operum Sancti Auguſtini, & in I. tomo Opuſculorum S. Auguſtini Venetæ editionis 1547. cum citationibus marginalibus complurium locorum S. Doctoris.*

S. Iſidori Epiſcopi Hiſpalenſis, qui obiit anno 636.

I. Libri Sententiarum: *ſive*, De ſummo Bono. *Pertinet ad utramque Theologiam, maximeque ad practicam; qui bona ex parte excerpti ſunt ex libris moralibus S. Gregorii Papæ. Exſtant inter Opera ejuſdem S. Iſidori, & ſeparatim editi a Gaſpare Loayſa.*

II. *Ejuſdem Sancti Iſidori* Originum Libri VI. VII. & VIII.

S. Johannis Damaſceni Presbyteri, & Monachi, qui obiit circa annum 780.

I. DE FIDE ORTHODOXA Libri quatuor. *Exſtant græcè editi Veronæ 1531. & latinè cum commentariis Jodoci Clichtovei Pariſienſis*

Theologi inter Opera ejuſdem Sancti Johannis, edita Pariſiis 1619.

II. Parallelorum libri tres. *Ad utramque Theologiam ſpectant. Exſtant latine tantum inter citata Opera editionis Pariſienſis.*

III. Liber de Hæreſibus. *Præſertim pars illa, quæ incipit a Neſtorianis, quæ propria eſt S. Johannis Damaſceni. Exſtant inter Opera ejuſdem, & græcè in tomo I. Monumentorum Eccleſiæ Græcæ viri doctiſſimi Cotelerii, & in nova editione P. Michaelis Loquienii.*

B. Rabani Mauri Archiep. Moguntini, qui obiit A. D. 856.

De Univerſo, libri II. IV. & V. *Exſtant in tomo I. Operum ejuſdem Coloniæ 1626.*

In primo Tomo harum Inſtitutionum Theologicarum, tamquam earumdem apparatus prævius, poni debent, liber de Præſcriptionibus *Tertulliani*: Orationes græcè & latinè XXVI. & XXXIII. *S. Gregorii Nazianzeni*: & Commonitorium *Vincentii Lyrinenſis*.

DECRE-

DECRETUM,

NE SACERDOTES

Pulvere cyprio aſperſi accedant ad Altare.

QUUM nobis non ſine graviſſimo animi noſtri ſenſu innotuerit, Sacerdotes aliquos adeo ab iis, quibus ſacramento tenentur, legibus aberrare, ut ad Altare Domini ſacratiſſima Myſteria celebraturi, capillis pulvere cyprio indecentiſſime albicantibus accedere non erubeſcant: quod & eccleſiaſtico Ordini dedecori, & ſecularibus ſcandalo, &, quod imprimis lugendum, Chriſto Domino nefariiſſimæ eſt injuriæ; Hinc ea, qua Apoſtolicæ Sedis auctoritate, ad compeſcendos in Provincia nobis commiſſa eccleſiaſticorum abuſus ſolicita poteſtate pollemus, cunctis R. R. Superioribus Monaſteriorum quorumlibet, ſpecialiter etiam exprimendorum, tum Virorum cum Mulierum, in prædictis Regionibus Helvetiæ, Rhetiæ, & Valeſiæ, eorumque ſubditorum exiſtentium, aliiſque &c. ſtricte mandamus, pœnis quoque propoſitis arbitrio noſtro infligendis, ne ad ſacra in eorum Eccleſiis ſive privatis Oratoriis impoſterum peragenda Presbyteros pulvere cyprio reſperſos, cincinnatos, & muliebri potuius cltu quàm Sacerdotali modeſtia indutos, quocumque colore, prætextu, occaſione, & cujuſcumque demum ſint dignitatis & conditionis, admittant. Neminem enim latere arbitramur, quid Eccleſiæ Spiritus,

ritus, quid Sacri Canones, quid Oecumenicæ Synodi a Sacerdotibus Chriſti requirant: quorum non ſolùm animus & externi mores, ſed habitus quoque corporis, veſtes, & inceſſus ipſe, ceteros debent de eorum præſtantia & de angelica propemodum dignitate monere; quam & ſi ubicumque non ſervare ſcelus ſit, in ipſa tamen verenda Chriſti Corporis Oblatione polluere nefarium eſt, impium, ſacrilegum, deteſtabile. Datum Lucernæ VIII. Kalendas Aprilis M. DCC. XXIV. Apoſtolica Sede Vacante.

DE

DECRETUM
DE NOVA

Regulæ S. Patris Auguſtini, & Antiquarum Conſtitutionum Hoſpitalis Monaſterii SS. Nicolai & Bernardi in Monte Jovis, editione facienda.

SUPER penninas Alpes indevii ſane ac prærupti itineris faſtigio, Jovis Monte ad hæc uſque tempora nuncupato, Sanctus Bernardus o Menthone Canonicus Regularis, Sancti Nicolai Myrenſis ope & præſidio uſus, decimo medio ferme ſæculo Hoſpitale Cœnobium excitavit, ad hoc præcipue, ut illac ægre quidem, nec ſine diſcrimine tranſeuntium periculis ac difficultatibus occurreretur, victu, hoſpitio, veſtitu quoque neceſſario, juvando ſingulos: viatoribuſque, poſt horridum emenſum iter in deſertiſſimo impeditoque loco, ad requiem atque tutamen, quæ uſui forent, apparando. Quod a ſanctiſſimis Viris pietate plenum excogitatum Opus benigne adeo reſpexit DEUS in miſericordia ſua, ut & ſummorum Pontificum, quibus Monaſterium immediate ſubjacet, & Sereniſſimorum Sabaudiæ Ducum, qui pluries illud in ſuis Literis *Divitum pauperumque refrigerium, & ſummi Regis palatium* prædicarunt, favore ac liberalitate, auctum privilegiis, bonis, indultis, beneficiis quoque pluribus egregie dona-

donatum, hodie totius Ordinis ſeu Præpoſituræ & Congregationis Princeps & Caput habeatur.

Anno 1434. jubente ſummo Pontifice Eugenio IV. Joannes Tit. S. Petri ad Vincula Presbyter Cardinalis, Apoſtolica auctoritate Legatum agens, Cœnobium iſtud reformavit, ſaluberrimiſque ſancitis Conſtitutionibus ejus impoſterum decori ſimul & perpetuitati contulit; quibus Conſtitutionibus, verbotenus ipſi relatis, doctiſſimus graviſſimuſque Pontifex Pius II. ſpecialiter obſervantiæ robur & auctoritatis attribuit.

Fuit deinceps Apoſtolici ad Helvetios Nuntii tutelæ fiduciæque traditum, atque adeo commendatum, ut ex iis aliquis, itinerum tempeſtatumque difficultate poſthabita, illud aliquando præſens inviſerit, quos inter Patracenſis Archi-Epiſcopus Hieronymus Farneſius anno MDCXLII. Jacobus vero Caracciolus Archi-Epiſcopus Epheſinus, quum illuc Auditorem ſuum legaviſſet, Conſtitutiones, quarum meminimus, anno MDCCX. typis mandari juſſit, præloque ut cuderentur, curavit.

De iſtarum Conſtitutionum obſervantia fuit aliquando inter Canonicos diſceptatum, & ad ſacram Epiſcoporum & Regularium Congregationem controverſià delatà, multa ab ipſa fuere decreta, atque inter cetera, ut Apoſtolicus pro tempore ad Helvetios Nuntius Regulæ S. Patris Auguſtini, earumdemque Conſtitutionum, ſuorum denique decretorum, penes iſtius Præpoſituræ Canonicos Cuſtos Executor, ac in regione quo ad omnes privativus Judex impoſterum haberetur.

Tali præclarum iſtud Monaſterium regimine mo-

moderabatur, quum nos immeriti Apoſtolicæ Legationis munus obeuntes, Lucernæ primo conſedimus: deinde per Valleſiam ad Agaunenſe Cœnobium reſtituendum properantes, VIII. Idus Auguſtas in Jovis Montem aſcendimus, & Hoſpitale Monaſterium libentiſſimis oculis, nec ſine voluptate luſtravimus. Quid enim nobis poterat eſſe jucundius, quàm perpulchram omnimodæ chriſtianæ charitatis veluti imaginem in ipſo opere contemplari? Requiſivimus omnia, de ſingulis fuimus edocti; pietatem in pauperes, in exteros humanitatem, cuilibet patens hoſpitium, officia in omnes deprehendimus ſingularia. Regularis præterea nos ſanctimonia moreſque, tali inſtituto digni, & Conſtitutionum præcipua obſervantia mirifice delectarunt. Quæ omnia, etſi Religioſorum hominum animis altius quàm literis tradita, conſiderabamus impreſſa; humana tamen imbecillitas, rerumque viciſſitudo, ſuopte curſu in pejus ruere conſueta, ſolicitos nos habebat. Quamobrem, quum pauca admodum ipſarum, Regulæ & Conſtitutionum exempla penes vix unum vel alterum ex ipſis Canonicis inveniſſemus; ne, quæ tot tantiſque ſummorum ac principum Virorum curis fuerunt hucuſque ſervata, dies interciperet: neve ſacræ Congregationis, & Conventùs, auctoritatate ipſius anno MDCCXVI. ſub Apoſtolico Præſide habiti, acta, mendis adhuc ſcatentia, oblivione delerentur, noviſſima ſingulorum editione, prælo laboratà, eorum perpetuitati conſulere viſum eſt.

Ea igitur Apſtolicæ Legationis, qua fungimur & pollemus, auctoritate præcipimus venerabi-

bilibus viris Canonicis, Præpoſitis, Superioribus, quos ea cura præcipue reſpicit, ac literis hiſce noſtris decretoque ſtricte mandamus, ut, quod ipſis, Monaſterio, & Catholicæ Religioni bono cedat, Regulam S. P. Auguſtini, peculiares ejuſdem ſuæ Congregationis Conſtitutiones, jam antea S. Sedis Apoſtolicæ juſſu editas & comprobatas, Sacræ Congregationis Epiſcoporum & Regularium Decreta, Acta item integra nuperi Conventus celebrati, unà & Literas Apoſtolicas ad Congregationem, vel ejuſdem favore datas, rite dilucide ac emendate ſecundis typis imprimi recudique ſtudeant, jubeantque. Quibus omnibus Decretum hocce noſtrum, præponi volumus, ut in antiquiſſimum celeberrimumque Cœnobium ſolicitudo, ſtudium, ſedulitas, quæ impendimus, nuſquam non appareant.

Datum Lucernæ. VIII. Kal. Decembris. MDCCXXII.

JOAN.

Digitized by Google

JOANNIS GEORGII
AB ECKHART
EPISTOLA
DE SUA CONVERSIONE
AD CATHOLICAM FIDEM,
CUM AUTHORIS RESPONSO

Juxta exemplar editum Romæ MDCCXXIV. ex Typographia Hieronymi Mainardi.

PRÆFATIO.

JOANNES GeorgiusEcchardus, ſcriptis editis celeberrimus, qui olim Hanoveræ in ſtudiis hiſtoricis & chronologicis auxiliatrices manus Godefrido Guillelmo Leibnitio porrexit, atque ei poſtea in eodem labore ſucceſſit, nuperrime ineunte hoc anno MDCCXXIV. ex hæreſi luterana in ſinum Sanctæ Matris Eccleſiæ Catholicæ, Leibnitio felicior & glorioſior,

omnium bonorum gaudio confugit. Hoc ubertim docent Ecchardi literæ, raptim quidem & breviter, ſed ex animo ſcriptæ ad Illuſtriſſimum, & Reverendiſſimum Dominum DOMINICUM PASSIONEUM, Archi-Epiſcopum Epheſinum, & apud Helvetios Sanctæ Sedis Apoſtolicæ Apocriſarium. Has unà cum Archi-Epiſcopi reſponſo ad Ecchardum, huc Romam die XVII. Februarii ad utriuſque amicum perlatas, tecum, Lector optime, communicare ſtatuimus. Eas perlege, & DEUM roga, ut alios quoque ex tetro erroris carcere ad lucem catholicæ Veritatis propiùs agnoſcendam edúcat. Vale.

JOAN-

Digitized by Google

JOANNIS GEORGII ECCHARDI EPISTOLA AD DOMINUM ARCHI-EPISCOPUM PASSIONEUM.

Reverendiſſime atque Illuſtriſſime Domine.

ITerum diuturnum meum ſilentium ſubmiſſè excuſo. Cauſſa ejus ſine dubio legitima tibi videbitur. Diu & a multis jam annis colluctatus ſum cum conſcientia mea. Agnovi me a via veræ ſalutis devium; ſed temporalia me commoda hucuſque detinuerunt. Animæ tamen cura tandem omnibus prævaluit. Vici obſtacula, rupi vincula, etiam tenerrima & cariſſima mihi; & quum aliter per temporis circumſtantias non liceret, nudus aufugi. Reliqui omnia mundi bona, etiam ingenii fulcimenta, Codices veteres, Bibliothecam, Muſeum rebus curioſiſſimis repletum, ſalarium annuum 1500. Imperialium, uxorem ſuaviſſimam cum liberis tribus optimæ ſpei. Hæc pignora ſola mecum eſſe deſidero; reliqua lubens contemno, & maxima mea cum voluptate nudus nudum ſequar Chriſtum. Hæc tibi, Reverendiſsime atque Illuſtriſſime Domine, ante alios indicanda eſſe credidi. Dignatus me es favore tuo

 cum

cum hæreſi infectus eſſem; recipe jam in te patrocinium ad catholicam Fidem converſi. Maxime Reverendi Patres Societatis JESU jam amantiſsime, & ſpiritualibus ſolaminibus, & temporalibus etiam me erigunt. Nolim tamen iis diutius gravis eſſe; &, quum plura didicerim & ex veteribus monumentis & ex uſu rerum diuturno, quibus magno cuidam Principi, aut ſi fata velint, Eccleſiæ etiam, inſervire quodammodo poſſim. Te quoque ſubmiſsè rogo, ut data occaſione, me Romæ, & apud alios amicos, ubi commoditas ſe offert, commendatione tua dignari velis. Schannatus Fuldenſis hiſtoricus mihi miſerat Vindemiarum ſuarum exemplar; ſed in iſta animi perturbatione Hanoveræ ejus oblitus ſum. Scribam tamen ei, ut aliud mittat. Eſt vir eruditus, candidus, & indefeſſus in deligendis veteribus monumentis. De meis ſtudiis jam actum erit, niſi DEUS viam oſtendat reſtituendi damna perpeſſa.

Iterum iterumque me patrocinio tuo ſubmiſſa prece commendo. Coloniæ rapſim, die 18. Januarii 1724.

Literæ ad me dirigendæ, erunt huc ad Collegium Societatis Jesu mittendæ. Utinam ab Illuſtriſſima Reverentia tua commendatiunculam ad Reverendiſſimum Nuncium hic loci expetere mihi liceret.

Reverendiſſimi atque Illuſtriſſimi Nominis tui

Devotiſſimus Servus
JOANNES GEORGIUS
AB ECKHART.

DOMI-

DOMINI ARCHI-EPISCOPI PASSIONEI RESPONSUM AD ACCHARDUM.

JOANNI GEORGIO AB ECCHARD
Dominicus Archi-Epiſcopus
S. P. D.

EO momento, quo tabellarius diſcedere erat paratus, redditæ ſunt mihi amantiſſimæ literæ tuæ, quas ſum præ gaudio oſculatus. Ad eas, quum morbo moleſtiſſimo correptus in lectulo decumbam, paucis reſcribo, mittoque unà epiſtolam Illuſtriſſimo Nuncio Colonienſi, tui commendatitiam. Per proximum curſorem plura, & commodiùs. Benedictus interim DEUS, qui operatus eſt in te mirabilia ſua. Si qua mea opera, ſtudio, commendatione juvari potes, univerſa ab homine amiciſſimo, præſertim in nova hac tua vocatione, fidenter expecta, ac vale plurimum.

Lucernæ IV. Kal. Februarii 1724.

Vix præ morbo manum calamo admovere poſſum; ſed gratiſſimus tuus de te nuncius ſtatim fere me incolumen reddidit. Interim dextera Domini magnificetur, quæ tibi, ſicut olim Piſtorio, Beſoldo, Holſtenio, Lambecio, conterraneis tuis & tot

MONITUM.

QUUM viduatæ Eccleſiæ Curienſis cura potiſſima incumbat Legato Apoſtolico Helvetiorum; huic idibus decembribus anni proxime elapſi, maxime cupido, ut ſacri Electores, qui in eamdem Eccleſiam novum Epiſcopum in Domino renuntiaturi convenerant, prævium aliquod commonitorium contrectarent, quo pro ſui muneris magnitudine ad conferenda ſuffragia optime parati accederent, doque officio ſuo ex alieno periculo aptius edocerentur; peropportuna viſa eſt nova editio aureæ Admonitionis, quam Robertus Bellarminus S. R. E. Cardinalis, ſcientia Sanctorum ac DEO plenus, ad nepotem ſuum Epiſcopum Theanenſem, de ejus ſalute vehementer ſolicitus exaravit. Licet enim de more ſermo ante Curienſis Præſulis electionem ad Altare intercesserit; attamen, quum nulla res ſit, quæ majoribus conſiliis egeat, ac electio Paſtoris (ſummo nautis perinde ac navigio vectis diſcrimine imminente) hoc etiam ſcripto, quod præcipuas Paſtoris partes apta oratione complectitur, novam graviſſimæ rei mentionem injicere placuit. Maximum quippe Electorum periculum ex dignitate electionis, exercendique tanti muneris difficultate cognoſcitur: nequaquam enim impune delinquitur in Spiritum Sanctum, qui tamquam cœleſtis numinis auctor, rectique conſilii fons, piis, ut decet, effuſiſque precibus in omni ſacra electione invocatur.

RO-

ROBERTI BELLARMINI
EX SOCIETATE JESU
S. R. E. CARDINALIS
ADMONITIO
AD EPISCOPUM
THEANENSEM
NEPOTEM SUUM.

Quæ neceſſaria ſint Epiſcopo, qui vere ſalutem ſuam æternam in tuto ponere velit.

AUCTOR AD LECTOREM.

Opuſculum hoc non eo animo ſcripſi, ut typis mandaretur; ſed ut nepos meus, creatus Epiſcopus, haberet a me quaſi Commonitorium breve, unde in officio illo valde pericoloſo aliquantulum juvaretur.

Quis autem libellum illum meum prælo dignum cenſuerit, & re ipſa Lutetiæ excudendum curaverit, neſcio. Nemo enim ad me de ea re aliquid ſcripſit; neque conſenſum aut conſilium meum ullus quæſivit. Sed in bonam partem omnia accepi; exiſtimo enim, quicumque is fuerit, bono animo id eum feciſſe. Quia vero libellus meus nimis omnino brevis eſt, operæpretium eſſe duxi, hic adnotare auctores nonnullos, qui de hoc argumento ſcripſerunt, ut ex iis lector accipiat, quæ in opuſculo meo deſunt. Igitur Primus, quem legi, S. Ambroſius eſt, qui li-

brum

brum ſcripſit de Dignitate ſacerdotali. Secundus, S. Joannes Chryſoſtomus, qui ſcripſit libros ſex de Sacerdotio, ubi Epiſcopos futuros ſimul abſterret & inſtruit. Tertius, S. Auguſtinus, qui librum unum ſcripſit de Paſtoribus & alterum de Ovibus. Quartus, S. Gregorius, qui librum ſcripſit de Cura paſtorali, in quatuor partes diviſum. Quintus, S. Bernardus, qui epiſtolam unam, ſed valde prolixam, ad inſtar libri ſcripſit de Officio Epiſcopi ad Henricum Archiepiſcopum Senonenſem. Idem Auctor de hoc argumento multa præclare ſcripſit in libris de Conſideratione. Sextus, S. Thomas, qui ſcripſit in Summa ſua Theologica integram Quæſtionem de iis, quæ pertinent ad Statum Epiſcoporum. Septimus, S. Bernardinus, qui ſcripſit ſermonem ad Synodum de Rectoribus & Prælatis. Octavus, S. Laurentius Juſtinianus, qui ſcripſit librum de Inſtitutione & regimine Prælatorum. Nonus, *Dominicus a Soto*, qui ſcripſit de ſtatu Epiſcoporum in toto libro decimo de Juſtitia & jure. Decimus, *Claudius Lajus*, unus ex primis decem Sociis Beati Ignatii Lojolæ, qui ſcripſit Speculum Præſulum ex verbis Scripturæ, Canonum, & Doctorum, quod typis mandatum fuit Ingolſtadii anno Domini MDCXV. Acceſſit ad hoc ſpeculum Commentarius de Officio Præſulum, eodem tempore & loco excuſus. Undecimus, *Bartholomæus Bracharenſis* Archiepiſcopus, qui ſcripſit Stimulum Paſtorum. Duodecimus, *Aloyſius Granatenſis*, qui ſcripſit Concionem ſatis plenam, & prolixam de Officio Paſtorali, quæ duo poſtrema opera ſtudio & diligentia Sancti Caroli Borromæi prodierunt Romæ anno Domini MDLXXII.

ROBERTI BELLARMINI
EX SOCIETATE JESU,
S. R. E. CARDINALIS,
ADMONITIO
AD EPISCOPUM
THEANENSEM, NEPOTEM SUUM.

Quæ neceſſaria ſint Epiſcopo, qui vere ſalutem ſuam æternam in tuto ponere velit.

QUOD Salvator noſter ait, multos eſſe vocatos, & paucos electos; &, multos eſſe, qui ingrediuntur viam latam, quæ ducit ad perditionem; paucos autem, qui viam anguſtam, quæ ducit ad vitam, inveniunt; id in Epiſcopis etiam locum habere videtur, quum Sanctus Joannes Chryſoſtomus, *Homil. 3. in Acta Apoſtolorum*, dicat, paucos eſſe ex ordine Epiſcoporum, qui

Digitized by Google

qui ſalventur. *Etenim*, inquit, *ſi noviſſes, quod Epiſcopus debet omnium onera geſtare: quod aliis iraſcentibus dabetur venia, ipſi vero nequaquam: quod aliis peccantibus ſupereſt excuſatio, ipſi vero minime, haudquaquam feſtinaſſes ad Primatum, haudquaquam accurriſſes. Hic enim omnium linguis expoſitus eſt: omnium judiciis objectus, & ſapientium & inſipientium: curis perpetuis obtunditur, tum diurnis tum nocturnis: multos habet, quibus eſt inviſus, multos habet invidentes*, &c. Poſtea ſubjungit: *Dic mihi, ſi quis decem habet filios ſubditos, aſſidue cum ipſo viventes, cogitur ſine intermiſſione curam illorum agere; quid non patietur hic, qui tot habet, non domeſticos, ſed obedientiam habentes in ſua ipſorum poteſtate?* &c. Et rurſus. *Quàm multos cogitur offendere volens nolens! quàm multos objurgare, velit nolit! Non temere dico, ſed ut affectus ſum ac ſentio. Non arbitror inter Sacerdotes, multos eſſe, qui ſalvi fiant; ſed multos eſſe, qui pereant. In cauſa eſt, quoniam res excelſum requirit animum; multas enim habet cauſas, quæ depellant ipſum a ſuis moribus, & innumeris oculis illi opus undique. Non vides, quàm multas oportet res adeſſe Epiſcopo, ut ſit appoſitus ad docendum, ut tolerans malorum, ut tenax ſit ac fidelis in doctrina ſermonis? Quantæ hoc difficultatis, & quod alii peccant, illi imputatur! Nihil dico præterea, ſi vel unus tantùm deċedat non initiatus: nonne totam ipſius ſubvertit ſalutem? Unius enim animæ perditio tantam habet jacturam, ut nulla ratione poſſit æſtimari; etenim ſi unius animæ ſalus tanti eſt, ut ob hanc Filius Dei fieret homo,*

 tan-

tantaque pateretur ; perditio , cogita , quantam conciliabit pœnam ? Quod ſi quis ob hominem in hac vita perditum morte dignus eſt , quanto magis ille &c. Et paulo poſt : *Proinde ſi quis ad ſummum Sacerdotium acceſſerit velut ad ſolicitudinem & curam, nullum illud facile ſuſceperit . Nunc autem non aliter quam prophanos magiſtratus , & hanc affectamus dignitatem ; nimirum ut honorificemur & glorificemur apud homines , perdimur apud DEUM .*

Et ratio idem cofirmat ; quia nullum eſt officium periculoſius , & quod majorem vitæ perfectionem requirat , quàm officium Pontificale ; ut ſcribit Sanctus Auguſtinus ; *Perfectio enim paucorum eſt , & imperfectorum infinitus eſt numerus .* Propterea ajebat ipſe *epiſt.* 148. quæ eſt ad Valerium :*Ante omnia peto , ut cogitet religioſa prudentia tua , nihil eſſe in hac vita , & maxime hoc tempore , facilius & lætius , & hominibus acceptabilius , Epiſcopi aut Preſbyteri aut Diaconi officio , ſi perfunctoriè atque adulatoriè res agatur ; ſed nihil apud Deum miſerius & triſtius , & damnabilius . Item nihil eſſe in hac vita , & maxime hoc tempore ,difficilius laborioſius periculoſius Epiſcopi Presbyteri aut Diaconi officio ; ſed apud Deum nihil beatius , ſi eo modo militetur , quo noſter Imperator jubet . Quis autem iſte ſit modus , nec a pueritia nec ab adoleſcentia mea didici ; & eo tempore, quo diſcere cœperam , vis mihi facta eſt merito peccatorum meorum . Nam quid aliud exiſtimem , neſcio , ut ſecundus locus gubernaculorum mihi traderetur , qui remum tenere non noveram &c. Et hinc erant lacrymæ illæ , quas me fundere in civitate Ordinationis meæ*

meæ tempore nonnulli fratres animadverterunt; & neſcientes cauſas doloris mei, quibus potuerunt ſermonibus, qui omnino ad vulnus meum non pertinerent, tamen bono animo conſolati ſunt. Sed multo amplius expertus ſum, quàm putabam, non quia novos aliquos fluctus aut tempeſtates vidi, quas ante non noveram, vel non audieram, vel non legeram, vel non cogitaveram; ſed ad eas vitandas aut perferendas ſolertiam & vires meas omnino non noveram, & alicujus momenti arbitrabar, &c. Et poſtea addit: *Quid enim reſponſurus ſum Domino Judici, &c. Si ergo mihi dicat: Serve nequam, ſi villa Eccleſiæ calumnioſum aliquem pateretur, cujus fructibus colligendis magna opera impenditur, neglecto agro, quem rigavi ſanguine meo; ſi quid agere pro ea poſſes apud judicem terræ, nonne omnibus conſentientibus, nonnullis etiam jubentibus & cogentibus, pergeres; & ſi contra te judicaretur, etiam trans mare proficiſcereris, atque ne hoc modo vel annuam vel amplius abſentiam tuam nulla querela revocaret, ne alius poſſideret terram, non animæ ſed corpori pauperum neceſſariam, quorum tamen famem vivæ arbores meæ, multo facilius mihique gratius, ſi diligenter colerentur, explerent? Cur ergo ad diſcendam agriculturam meam, vocationem temporis tibi defuiſſe cauſaris? Dic mihi, quid reſpondeam? rogo te, &c.*

Quare ſi quis velit in tuto ſalutem ſuam collocare, & ſimul oporteat eum Epiſcopali officio fungi, is omnino debet de novem controverſiis certam veritatem inquirere, & non reſpicere, quid multi hoc tempore dicant aut faciant; & ſi rei certitudo non poſſit ad liquidum apparere, debet om-

omnino tutiorem partem ſequi; & nulla ratione, nullius imperio, nulla utilitate temporali propoſita, ad minùs tutam partem declinare. Agitur enim de ſumma rei, quum de ſalute æterna tractatur, & facillimum eſt conſcientiam erroneam exemplo aliorum induere: & eo modo, conſcientia non remordente, ad eum locum deſcendere, ubi vermis non moritur, & ignis non extinguitur.

PRIMA CONTROVERSIA.

An liceat appetere, vel ſaltem optare Epiſcopatum?

HAnc controverſiam non poſui in admonitione ad Nepotem meum, quia, quum eam ſcriberem, jam ille Epiſcopus erat. Viſum eſt autem in recuſione illam addere, quia non deſunt hoc tempore, qui Epiſcopatum non ſolùm appetant, ſed etiam petant. Quibus veriſſime dici poteſt: (a) *Neſcitis, quid petatis*. Occaſio hujus quæſtionis nata eſt ex illa ſententia B. Pauli: (b) *Qui Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat*. Videtur enim Apoſtolus ponere Epiſcopatum inter ea, quæ laudabiliter appeti poſſunt. Et quidem Sanctus Gregorius in prima parte Paſtoralis ſcribit, tempore Apoſtolorum fuiſſe laudabile Epiſcopatum appetere, quoniam idem erat atque appetere martyrium. Tunc enim primi, qui quærebantur ad necem, Epiſcopi erant,

(a) *Marc. X. 38.* (b) *I. Tim. 3. 1.*

erant : (*a*) *Notandum*, inquit, *quod illo tempore hoc dicitur, quo quiſquis plebibus præerat, primus ad martyrii tormenta ducebatur. Tunc ergo laudatum fuit, Epiſcopatum quærere, quando per hunc, quemque, dubium non erat, ad ſupplicia graviora pervenire*. Hæc ille . Sed communis expoſitio, quam etiam S. Gregorius in eodem loco ſequitur, eſt, quòd qui Epiſcopatum deſiderat, bonum opus, id eſt rem perfectiſſimam & altiſſimam deſiderat. Quod explicat Apoſtolus dicens : (*b*) *Oportet ergo Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe*. Ex quo ſequitur, ut Epiſcopatus non deſiderandus, ſed admirandus; quippe qui Angelicam puritatem & perfectionem requirat. *Pavet*, inquit (*c*) S. Gregorius, *ex deſiderio, & terret ex præcepto; ac ſi aperte dicat: Laudabo, quòd quæritis; ſed prius diſcite, quid quæritis, ut dum voſmetipſos metiri negligitis, tanto fœdior veſtra reprehenſibilitas appareat, quanto & a cunctis conſpici in honoris arce feſtinatis*. Hæc ille. Eadem eſt ſententia aliorum Doctorum. Sed hoc loco ſatis mihi eſſe videtur, ſi adducam verba S. Auguſtini, & S. Thomæ, quorum alter Patrum, alter Scholaſticorum Princeps habetur. S. Auguſtinus in libris de Civitate Dei apertiſſime ſcribit : (*d*) *Locus ſuperior, ſine quo regi populus non poteſt, etſi ita teneatur atque adminiſtretur, ut decet; tamen indecenter appetitur*. S. Thomas, in explicatione verborum Apoſtoli : *Qui Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat. Aut*, inquit, *appetit aliquis cir-*

cum-

(*a*) *Paſtoral. Part. I. cap. 8.* (*b*) *I. Tim. III. 2.* (*d*) *Paſtoral. Part. I. cap. 8.* (*d*) *Lib. 19. cap. 19.*

cumſtantias; *tunc neſcit, quid appetat*: *aut appetit ipſum opus*, *& hoc ſuperbiæ*. Declarat iſte Auctor,(*a*) quid vocaverit circumſtantias, & quid vocaverit opus; & dicit, circumſtantias eſſe altitudinem gradus, honorem illi debitum, & ſufficientiam temporalium facultatum; opus autem eſſe, dicit ipſum officium Epiſcopale. Et quidem deſiderare Epiſcopatum ratione circumſtantiarum, dicit manifeſtiſſime eſſe illicitum, quia pertinet ad cupiditatem vel ambitionem. Appetere officium Epiſcopale, ex ſe bonum eſſe dicit, & laudabile; ſed quia Epiſcopale officium habet annexam celſitudinem gradus, quæ ab officio ſeparari non poteſt, præſumtuoſum videri dicit, quod aliquis appetat præeſſe. Et revera, quum Epiſcopus debeat inter illos homines lucere, ut ſol inter ſtellas, ſicut S. Joannes Chryſoſtomus (*b*) affirmat ſcribens in priorem ad Timotheum, & ex ſententia S. Gregorii, (*c*) debeat Epiſcopus ſupereminere ſuper homines ſibi ſubjectos, quantum præſtat homo pecudibus, & ex doctrina Concilii Tridentini, (*d*) Epiſcopi officium ſit angelicis humeris formidandum: mirum eſt, ſi quis nimis prorſus amens audet Epiſcopi officium appetere. At S. Thomas in loco ſupra notato ſcribit, imminente manifeſta neceſſitate poſſe Epiſcopatum appeti. Reſpondeo, admonendos eſſe ambitioſos, ut manifeſtam illam neceſſitatem expectent: quæ ſi tempore ſuo non advenerit, ut temporibus noſtris, & temporibus Patrum noſtrorum non advenit, quieſcant; nec ſolùm petere non audeant, ſed nec ullo modo appetere; alioqui cum S. Bernardo in libro

(*a*) *Secunda ſecundæ* (*b*) *Homil. 10*; (*c*) *Paſtor. Par. 2.* (*d*) *Seſſ. 6. cap. 1.*

bro de Conſideratione (a) illis dicimus: *Alius pro alio, alius forte & pro ſe rogat; pro quo rogaris, ſit ſuſpectus; qui ipſe rogat pro ſe, jam judicatus eſt.* Et quidem ego veterum exempla deſiderans, invenio plurimos ſanctos Viros omnibus ætatibus Epiſcopatum vel recuſaſſe, vel non niſi invitos & coactos ſuſcepiſſe; qui petierint vel appetierint, nullos omnino ſanctos Viros reperire potui. De S. Cornelio Papa & martyre ſic ſcribit S. Cyprianus ad Antonianum: (b) *Epiſcopatum*, inquit, *nec poſtulavit, nec voluit, nec, ut ceteri, quos arrogantiæ & ſuperbiæ ſuæ tumor inflat, invaſit; ſed quietus & modeſtus, & quales eſſe conſueverunt, qui ad hunc locum divinitus eliguntur, pro pudore virginali conſcientiæ ſuæ, & pro humilitate ingenita ſibi, & cuſtoditæ verecundiæ, non, ùt quidam, vim fecit, ut Epiſcopus fieret; ſed vim paſſus eſt, ut Epiſcopatum coactus exciperet.* De ſancto Ambroſio ſcribit Paulinus in ejus vita, eum, Epiſcopum electum, non ſolùm fugam attentaſſe, ſed etiam impudicas mulieres ad ſe vocaſſe, ut indignus Epiſcopatu judicaretur; & tandem omnino invitum coactum ad Epiſcopatum evectum fuiſſe. De ſancto Joanne Chryſoſtomo ex libris ejus de Sacerdotio perſpicue intelligi poteſt, quantum ab Epiſcopatu ſuſcipiendo abhorruerit. De ſancto Auguſtino ab ejus ſermone de communi vita Clericorum manifeſte colligitur, eum totis viribus & omni animi proviſione contendiſſe, ne Epiſcopus fieret. Hoc idem de ſancto Gregorio intelligi poteſt ex Joanne Diacono, in vi-

Z ta

(a) *Lib. 4. Cap. 6.* (b) *Lib. 4. Epiſt. 2.*

ta ſancti Gregorii, (*a*) ubi de fuga ejus ſic loquitur: *Quia palam egredi portas civitatis non poterat, a negotiatoribus exponendum ſe diſſimulato habitu callidus impetravit. Sylvarum ſaltus expetivit, cavernarum latibula requiſivit; in quibus, dum ab omnibus ſumma ſollicitudine quæreretur, indicio columnæ fulgidæ, ſuper ſe jugiter è cælo dependentis, agnoſcitur. Capitur, trahitur, & apud beati Petri Apoſtolorum Principis templum ſummus Pontifex conſecratur.* De ſancto Fulgentio ſic loquitur auctor vitæ ejus: *Tunc beatus Fulgentius, eligentium vota velociori præveniens fuga, latebris incertis abſconditur; nec quæſitus, ullatenus invenitur.* Et infra: *Tunc, aggregata violentæ multitudinis manu, repente beatus Fulgentius in propria cellula repertus, invaditur, tenetur, ducitur, & Pontifex eſſe non rogatur, ſed cogitur.* De ſancto Anſelmo ſic ſcribit Edinerus in vita ejus: (*b*) *Audit hoc ille*, [Anſelmus videlicet electionem ſuam] *& fere uſque ad examinationem ſui contradicit, reluctatur, & obſiſtit. Prævalet tamen Eccleſiæ Dei conventus. Rapitur ergo, & violenter in vicinam Eccleſiam cum hymnis & laudibus portatur magis quàm ducitur.* Denique, ut omittam alia multa, beatus Andreas Epiſcopus Feſulanus, ut in ejus vita fideliter conſcripta legitur, electus Epiſcopus, timens, ne ſub tanto onere premeretur, tertio milliario ab urbe apud Carthuſienſes latitavit; nec niſi per cœleſtem revelationem certior factus electionem ſuam eſſe a Deo, unquam aſſentiri voluit. Hæc pauca exempla recen-
ſe-

(*a*) *Lib.* I. *cap.* 44. (*b*) *Lib.* 2.

ſere volui a prima, media, & ultima ætate Eccleſiæ repetita, ut intelligamus ſemper Deo placuiſſe, ut Epiſcopale officium non ambiretur, ſed formidaretur; & non ſine multa ratione etiam in Jure civili ſcriptum inveniri: (*a*) *Tantum ab ambitu debet* (Antiſtes) *eſſe ſepoſitus, ut quæratur cogendus, rogatus recedat, invitatus effugiat; ſola illi ſuffragetur neceſſitas excuſandi. Profecto enim indignus eſt Sacerdotio, niſi fuerit ordinatus invitus.* Cum qua lege concordat ſanctus Bernardus in libris de Conſideratione, admonens Eugenium Papam, ac dicens: (*b*) *Non volentes neque currentes aſſumite; ſed cunctantes, ſed renuentes, etiam coge illos, & compelle intrare.* Ex his perſpicuum eſſe opinor, quam longe aberrent a via veritatis & ſalutis ſuæ, & aliorum, qui, quum nulla ratione comparandi ſint cum ſanctis illis Viris, qui Epiſcopatum inviti & coacti ſuſceperunt, vel etiam, ut eum ſuſciperent, nulla ratione adduci potuerunt, ùt ſanctus Bernardus, ſanctus Thomas, & alii non pauci; & tamen anhelant & currunt ad regimen animarum, quaſi ad bravìum; & vere neſciunt, quid ſit, quod quærunt. Sed ſcient, quando ſcire non proderit, & quando cum reprobis dicent: (*c*) *Ergo erravimus a via veritatis & juſtitiæ: lumen non luxit nobis, & ſol intelligentiæ non eſt ortus nobis: quid nobis profuit ſuperbia, aut divitiarum jactantia quid contulit nobis? Tranſierunt omnia illa tamquam umbra.*

(*a*) *C. de Epiſc. & Cler. l. 29.* (*b*) *Lib. 4.* (*c*) *Sap. 5.*

SECUNDA CONTROVERSIA.

An Epiſcopus teneatur in Eccleſia ſua reſidere, & non inde diſcedere, niſi ad tempus, ob cauſas non in Concilio Tridentino (a) explicatas.

CONcilium ſic habet: *Cum chriſtiana charitas, urgens neceſſitas, debita obedientia, ac evidens Eccleſiæ vel Reipublicæ utilitas, aliquos nonnunquam abeſſe poſtulent & exigant; decernit eadem ſacroſancta Synodus, has legitimæ abſentiæ cauſas a beatiſſimo Romano Pontifice, aut Metropolitano, vel eo abſente, ſuffraganeo Epiſcopo antiquiori reſidente, qui idem Metropolitani abſentiam probare debebit, in ſcriptis eſſe approbandas; niſi cum abſentia inciderit propter aliquod munus, & Reipublicæ officium, Epiſcopatibus adjunctum: cujus quoniam cauſæ ſunt notoriæ, & interdum repentinæ, nec eas quidem ſignificari Metropolitano neceſſe erit. Ad eumdem tamen cum Concilio provinciali ſpectabit judicare de licentiis a ſe & a Suffraganeo datis; & videre, ne quis eo jure abutatur, & pœnis canonicis errantes puniantur &c.*

Jam, qui veritatem aut partem tutiorem quærit, perpendat, quid de ea re ſentiant S. Thomas, Cajetanus, & alii. Sane S. Thomas ſic reſpondet. (a) *Dicendum, quod in qualibet obligatione præcipue attendi debet obligationis finis. Obligant autem ſe Epiſcopi ad exequendum paſtorale officium propter ſubditorum ſalutem; & ideo ubi, ſubditorum ſalus exi-* git

(a) Seſſ. 24. Cap. I. (b) Quæſt. 185. art. 5.

git perſonæ Paſtoris præſentiam, non debet Paſtor perſonaliter ſuum gregem deſerere, neque propter aliquod perſonale periculum imminens, cum bonus Paſtor animam ſuam ponere teneatur pro ovibus ſuis. Si vero ſubditorum ſaluti ſufficienter in abſentia Paſtoris per alium provideri poſſit, tunc licet Paſtori vel propter aliquod commodum Eccleſiæ, vel perſonæ periculum, corporaliter gregem deſerere. Unde Auguſtinus dicit in epiſtola ad Honoratum: Fugiant de civitate in civitatem Chriſti, quando eorum quiſque a perſecutoribus quæritur, ut ab aliis, qui non quæruntur, non deſeratur Eccleſia. Cum autem omnium eſt commune periculum, hi, qui aliis indigent, non deſerantur ab his, quibus indigent. Si enim pernicioſum eſt nautæ in tranquillitate navem deſerere, quanto magis in fluctibus? ut dicit Nicolaus Papa, & habetur 7. *quæſt.* 1. *&c.* His addit Cajetanus in Commentario ad hunc locum ſancti Thomæ: *Paſtor nec nomen Paſtoris meretur, ſi non perſonaliter attendat ſuo gregi*. Non enim quilibet ovium dominus, ſed ille tantum, qui paſcit ſuas, vocatur Paſtor. Alioquin Principes habentes multos ovium greges, quos per alios paſcunt, paſtores ovium eſſent, quod falſum eſt. Epiſcopus autem eſt vere Paſtor juxta verbum Domini ad Petrum: Paſce oves meas. Ad hoc dicitur, quòd Epiſcopus tenetur ex præcepto divini juris ad reſidendum perſonaliter in ſuo Epiſcopatu. Ad cujus evidentiam tria agenda ſunt: Primò monſtrabitur, quòd hoc cadit ſub præcepto divino: Secundò ex qualitate præcepti redditur ratio contingentium: Tertiò ſatisfiet objectis. Quoad primum: Ad illud tenetur Epiſcopus ſub præcepto di-

divino, quod neceſſarium eſt ad finem Epiſcopi, cui eſt cura animarum; ſed reſidentia Epiſcopi eſt neceſſaria ad curam animarum; ergo Epiſcopus tenetur ad perſonaliter reſidendum in ſuo Epiſcopatu. Major propoſitio eſt per ſe nota, & patet inductive; conſtat namque, quod omnis, qui ſimpliciter tenetur ad aliquid agendum, tenetur ad medium neceſſarium ad illam actionem. Dixi autem ſimpliciter, ad diſtinctionem eorum, qui tenentur ex ſuppoſitione; v. gr. famulus tenetur ad ſequendum dominum, ſi providetur ei de equo & expenſis: milites aliqui tenentur ad pugnandum, ſi providetur eis de armis, &c. Epiſcopus autem non ex ſuppoſitione, ſed abſolute & ſimpliciter tenetur ad curam animarum, & propterea tenetur ad medium, ſibi poſſibile, neceſſarium ad curam animarum. Nec ſolùm tenetur, ſed eadem neceſſitate, qua tenetur ad finem, tenetur ad medium, ex quo medium eſt ita neceſſarium, quòd ſine illo non poteſt finem conſequi; & quia conſtat, quod de neceſſitate præcepti divini juris tenetur Epiſcopus ad curam animarum, conſequens eſt, quod etiam de neceſſitate ejuſdem præcepti teneatur ad medium neceſſarium ad curam animarum; & ſic patet Major. Minor autem, ſcilicet quod Reſidentia perſonalis Epiſcopi eſt neceſſaria ad curam animarum, probatur: Epiſcopus tenetur ad curam animarum mediantibus his actibus perſonalibus, ſcilicet doctrina, miniſtratione Sacramentorum, conſecrationibus, viſitatione, cuſtodia, ac diligentia; ergo reſidentia perſonalis Epiſcopi eſt neceſſaria ad curam animarum. Conſequentia iſta eſt clariſſima. Antecedens quoad ſingu-

gu-

gulas ejus partes probatur. Quoad doctrinam patet ex auctoritate Apoſtoli: (*a*) *Oportet Epiſcopum eſſe doctorem*: Et non dicit: Oportet Epiſcopum habere doctorem; Et in ordinatione Epiſcopi dicitur: *Vade, prædica populo DEI*; & non dicitur: Mitte ad prædicandum, &c. Quoad viſitationem, cuſtodiam, ac vigilantiam patet ex eo, quod niſi ad hæc perſonaliter teneretur, non eſſet ipſe paſtor cuſtodiens gregem, & vigilans ſuper eo, ac viſitans ſingulas oves, ut cuique tribuat, quod convenit; ſed, ut dictum eſt, eſſet dominus ovium, habens paſtorem ovium, illum ſcilicet mercenarium, cui committit, quòd vigilet, cuſtodiat, & viſitet. Et tamen liquido conſtat, Epiſcopos ipſos eſſe paſtores ovium Chriſti; & ad illos ſpectant actus ſex (*b*) a Domino expreſſi, ſcilicet conſolidare infirmum, ſanare ægrotum, alligare confractum, reducere abjectum, requirere perditum, cuſtodire pingue ac forte; ad illos denique in Petro dictum eſt: *Paſce*, non, *Paſcere fac oves meas*, *&c.* Quibus ſubſcribit *Dominicus Soto* his verbis: (*c*) *Indubie tenenda eſt pars affirmativa, quam hìc expreſſe S. Thomas in priore concluſione affirmat, quando quidem ait, propter nullum imminens periculum perſonale licere Epiſcopo Eccleſiam ſuam tempore neceſſitatis deſerere*; Idque confirmat teſtimonio Chriſti, quod ideo in ſenſu præceptorio intelligit, ſic ſcilicet, quòd nemo ſit bonus Paſtor bonitate, quæ ad gratiam amicitiamque Dei retinendam neceſſaria eſt, niſi ubicumque neceſſitatis caſus occurrerit, cum periculo vi-

(*a*) I. *Timoth. cap. 3. v. 2.* (*b*) *Ezech.* 34. (*c*) *De Juſt. & jur. lib. 10. quaeſt. 3.*

vitæ gregi ſuo favore & auxilio præſens uſque ad mortem adfuerit: Idque Auguſtinus, ſupra ad Honoratum citatus, aſſeveranter enuntiat, dicens, quòd inſtante perſecutione Epiſcopus non poteſt fugere, ſed exemplo Chriſti debet animam pro ovibus ſuis ponere; verbum namque, *non poteſt*, neceſſitatem præcepti ſignificat. Unde S. Thomas, ubi (*a*) ait, non ſemper charitatis neceſſitatem obligare hominem ad offerendam vitam pro amico, cauſam excipit, qua tenetur ejus ſaluti providere, ad officium potentiſſime Epiſcopi alludens. Ab hac ergo veritate, de qua nemo unquam ambigare quivit, peregregium argumentum ſumitur, reſidentiam eſſe de jure divino. Nam ſi non eſſet niſi de de jure poſitivo, quum Pontificia præcepta, ut quadrageſimale jejunium, & feſti obſervatio, ut *lib.* 1. ſcriptum reliquimus, non conſueverint uſque ad mortis periculum obligare, non facile perſuaderet teneri Epiſcopum in periculo mortis reſidere, eo potiſſimum, quòd, ut ſupra viſum eſt, prædicti auctores verbum Chriſti de ſe proprie aſſertum arbitrantur; & tamen ſi illud verbum neges vim habere præcepti, nihil relinquis, unde inferatur teneri Epiſcopum tempore neceſſitatis vitam pro ſuo grege ponere, quæ tamen omnium eſt generalis confeſſio, &c.

Quare, etſi Cajetanus impræſentiarum eaſdem cauſas ſub tribus generibus complectatur, quæ ſunt; neceſſitas impedimenti: qualitas negotii: & conditio perſonæ; ad commodum tamen Eccleſiæ ſunt om-

(*a*) 2. 2. *Quæſt.* 26. *art.* 5. *ad* 3.

omnes referendæ. Propter ignaviam & pernicioſiſſimam Epiſcoporum, aliorumque Paſtorum incuriam cuncta ſunt hæreticis plena, qui Sacramenta omnia execrantur, blaſphemiiſque conſpurcant. Unde ſequitur: (*a*) *Et ecce projiciam a vobis brachium, ſeu armum, quod eſt robur dignitatis veſtræ, & reginimis baculum. Ac demum diſpergam ſuper vultum veſtrum ventriculum ſolemnitatum veſtrarum.*

Simile eſt apud alium Prophetam: (*b*) *O Paſtor, & idolum derelinquens gregem.* Ad vivum profecto exprimit naturam ingeniumque Paſtoris derelinquentis gregem; eſt enim nil aliud quàm Paſtoris idolum, nempe imaginem tantùm præ ſe foris gerens, & perſonam Paſtoris, ut ſculptus lapis, re tamen ipſa carens. *Gladius ſuper brachium ejus*, hoc eſt ſuper regiminis poteſtatem; *& ſuper dextrum oculum ejus*, puta ſuper rectum ſenſum & judicium. Nam poſtquam ſua libido eos coegit Eccleſiæ gubernaculum deſerere, illico eis ſuadere incipit, non ea obligatione teneri, quam Sapiens docet, quod eſt oculum dextrum eruere. Utinam ille, qui Lux venit in mundum, quotquot ſuper candelabrum Eccleſiæ ſuæ erexit, ſic illuminet & inflammet, ut jura ſui muneris tum clare cognoſcant, tum & charitatis ardore moribus exhibeant.

Ex quibus omnibus facile quivis intelliget, hoc tempore plurimos Epiſcopos in maximo periculo ſalutis amittendæ verſari; ut enim auctores citati evidenter probant, Epicſopus non poteſt deſerere gregem, niſi ad tempus ob urgentiſſimas cauſas, quia

A a debet

(*a*) *Malach.* 23. (*b*) *Zach.* 11.

debet per ſe paſcere & cuſtodire gregem, & ſuper ipſum invigilare, & rationem reddere Deo de ſingulis ſuis ſubditis, qui pereunt. Vide & attentiſſime lege Concilium Tridentinum; (*a*) nec ſolùm attentiſſime lege, quæ Spiritus ſanctus per Concilium docuit, ſed cogita & recogita ſingula verba, cauſas ibi redditas, pœnas appoſitas; & niſi penitus excecatum cor habeas, intelliges, Reſidentiam omnino eſſe neceſſariam. Concilium ſic habet: *Sacroſancta Synodus, eiſdem præſidentibus Apoſtolicæ Sedis Legatis, ad reſtituendam collapſam admodum eccleſiaſticam diſciplinam, depravatoſque in Clero & Populo Chriſtiano mores emendandos ſe accingere volens; ab iis, qui majoribus Eccleſiis præſunt, initium cenſuit eſſe ſumendum; Integritas enim Præſidentium ſalus eſt ſubditorum. Confidens itaque per Domini & DEI noſtri miſericordiam, providamque ipſius Dei in terris Vicarii ſolertiam, omnino futurum, ut ad Eccleſiarum regimen, onus quippe Angelicis humeris formidandum, qui maxime digni fuerint, quorumque prior vita ac omnis ætas, a puerilibus exordiis uſque ad perfectiores annos per diſciplinæ ſtipendia Eccleſiaſticæ laudabiliter acta, teſtimonium præbeant, ſecundum venerabiles beatorum Patrum ſanctiones, aſſumantur. Omnes Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, & Cathedralibus Eccleſiis quibuſcumque quovis nomine ac titulo præfectos monet, ac monitos eſſe vult, ut attendentes ſibi & univerſo gregi, in quo Spiritus ſanctus poſuit eos regere Eccleſiam DEI, quam acquiſivit ſanguine ſuo, vigilent, ſicut Apoſtolus præcipit, in omnibus laborent, & miniſterium*

(*a*) *Seſſ. 5. cap. 1. de Reform.*

rium ſuum impleant. Implere autem illud ſe nequaquam poſſe ſciant, ſi greges ſibi commiſſos mercenariorum more deſerant, atque ovium ſuarum, quarum ſanguis de eorum manibus a ſupremo Judice requirendus, cuſtodiæ minime incumbant; cum certiſſimum ſit non admitti Paſtoris excuſationem, ſi lupus oves comedit, & Paſtor neſcit. Ac nihilominus, quia nonnulli, quod vehementer dolendum eſt, hoc tempore reperiuntur, qui propriæ ſalutis immemores, terrenaque cœleſtibus, ac divinis humana præferentes, in diverſis Curiis vagantur, aut in negotiorum temporalium ſollicitudine, ovili derelicto, atque ovium ſibi commiſſarum curâ neglectâ, ſe detinent occupatos, placuit ſacroſanctæ Synodo, antiquos Canones, qui temporum atque hominum incuriâ pene in deſuetudinem abierunt, adverſus non reſidentes promulgatos innovare, quemadmodum virtute præſentis decreti innovat; ac ulterius pro firmiori eorum reſidentia, & reformandis in Eccleſia moribus, in hunc, qui ſequitur, modum ſtatuere atque ſancire. Si quis à Patriarchali, Primatiali, Metropolitana, ſeu Cathedrali Eccleſia, ſibi quocumque titulo cauſâ nomine ſeu jure commiſſa, quâcumque ille dignitate gradu & præeminentiâ præfulgeat, legitimo impedimento, ſeu juſtis & rationabilibus cauſis ceſſantibus, ſex menſibus continuis extra ſuam diœceſim morando abfuerit, quartæ partis fructuum unius anni, fabricæ Eccleſiæ, & pauperibus loci, per Superiorem eccleſiaſticum applicandorum, pœnam ipſo jure incurrat. Quod ſi per alios ſex menſes in hujuſmodi abſentia perſeveraverit, aliam partem quartam fructuum ſimiliter applicandam eo ipſo amittat. Creſcente verò contumaciâ, ut ſeveriori ſacrorum Canonum cen-

ſuræ ſubjiciatur, Metropolitanus ſuffraganeos Epiſcopos abſentes, Metropolitanum vero abſentem ſuffraganeus Epiſcopus antiquior reſidens, pœnâ interdicti ingreſſùs Eccleſiæ eo ipſo incurrenda, infra tres menſes per literas ſeu nuncium Romano Pontifici denunciare teneatur, qui in ipſo abſentes, prout cujuſque major aut minor contumacia exegerit, ſupremæ Sedis auctoritate animadvertere, & Eccleſiis ipſis de Paſtoribus utilioribus providere poterit, ſicut in Domino noverit ſalubriter expedire. Idem Concilium (*a*) ſic loquitur. *Cum præcepto divino mandatum ſit omnibus, quibus animarum cura commiſſa eſt, oves ſuas agnoſcere, pro his ſacrificium offerre, verbique divini prædicatione, Sacramentorum adminiſtratione, ac bonorum operum exemplo paſcere, pauperum, aliarumque miſerabilium perſonarum curam paternam gerere, & in cœtera munera paſtoralia incumbere: quæ omnia nequaquam ab iis præſtari & impleri poſſunt, qui gregi ſuo non invigilant, neque aſſiſtunt, ſed mercenariorum more deſerunt; ſacroſancta Synodus eos admonet & hortatur, ut divinorum præceptorum memores, factique forma gregis, in judicio & veritate paſcant & regant.*

TER

(*a*) *Seſſ. 23. Cap. I. de Reform.*

TERTIA CONTROVERSIA

DE OFFICIO EPISCOPI.

An videlicet teneatur per ſe prædicare.

ET quidem conſuetudo communis invaluit, ut per alios prædicetur. Sed veritas, aut certe ſecurior ſententia eſt, quod per ſe prædicare teneatur. Id enim etiam nunc docet epiſcopalis Conſecratio, in qua dicitur: *Accipe Euangelium, vade, prædica populo tibi commiſſo*. Idem docet Concilium Tridentinum noſtro tempore celebratum, (*a*) cujus hæc verba ſunt: *Quia vero chriſtianæ Reipublicæ non minus neceſſaria eſt prædicatio Euangelii quàm lectio, hoc eſt præcipuum Epiſcoporum munus; ſtatuit & decrevit eadem ſancta Synodus omnes Epiſcopos, Archiepiſcopos, Primates, & omnes alios Eccleſiarum Prælatos, teneri per ſe ipſos, ſi legitime impediti non fuerint, ad prædicandum ſanctum JESU Chriſti Euangelium. Si vero contigerit, Epiſcopos & alios prędictos legitimo detineri impedimento, juxta formam generalis Concilii, viros idoneos aſſumere teneantur ad hujuſmodi prædicationis officium ſalubriter exequendum. Si quis autem hoc adimplere contempſerit, diſtrictæ ſubjaceat ultioni. Archipresbyteri quoque, Plebani, &c.*

Idem docet nomen Paſtoris; dixit enim Dominus Petro, & in eo omnibus Epiſcopis: *Paſce oves meas*; & non dixit: Cura, ut ſint, qui paſcant oves; &

(*a*) Seſſion. 5. cap. 24.

& idem Dominus explicans officium Paſtoris (*a*) dixit: *Oves Paſtorem ſequuntur, & vocem ejus audiunt.* Sed illa ſancti Pauli (*b*) præcipue notanda ſunt: *Conteſtor vos hodiernâ die, quia mundus ſum à ſanguine omnium; non enim ſubterfugi, quominus annunciarem omne conſilium DEI vobis*. Et paulo poſt: *Vos ſcitis, quoniam nihil ſubtraxerim vobis utilium, quominus annuntiarem vobis, & docerem publice & per domos.* Quibus Apoſtoli verbis conſonant verba Ezechielis Prophetæ: (*c*) *Et tu, fili hominis, ſpeculatorem dedi te domui Iſrael: ſi me dicente ad impium, morte morieris impie; non fueris locutus, ut ſe cuſtodiat impius à via ſua; ipſe impium in iniquitate ſua morietur, ſanguinem autem ejus de manu tua requiram*.

Adde, quod Apoſtoli, & eorum ſucceſſores legatione funguntur pro Chriſto, ut Apoſtolus loquitur in epiſtola poſteriori ad Corinthios; (*d*) Chriſtus autem ad prædicandum Euangelium ſe miſſum fuiſſe dicit: (*e*) *Spiritus Domini ſuper me*, inquit per Iſaiam, *propter quod unxit me, euangelizare pauperibus miſit me*. Atque hunc locum ipſe de ſe expoſuit in Euangelio apud Lucam; & Apoſtolis idem ipſe dixit: (*f*) *Sicut miſit me Pater, & ego mitto vos.* Et alibi: (*g*) *Euntes in mundum univerſum, prædicate Euangelium omni creaturæ*. Et Apoſtolus Paulus, qui de ſe dixerat: (*h*) *Si euangelizavero, non eſt mihi gloria; neceſſitas enim mihi incumbit: væ enim mihi, ſi non euangelizavero*. Idem ipſe admonet Timotheum Epiſcopum, & in eo Epiſcopos ceteros,

qui

(*a*) *Joann.* 10. (*b*) *Actor.* 20. (*c*) *Cap.* 33. (*d*) *II. Corinth.* 5.
(*e*) *Iſaiæ* 61. (*f*) *Lucæ* 4. *Joan.* 20. (*g*) *Marci* 16.
(*h*) *I. Corinth.* 9.

qui in hoc officio Apoſtolis ſucceſſerunt: (*a*) *Prædica verbum, inſta opportune importune, argue, obſecra, increpa in omni patientia & doctrina*. Hoc ipſum declarat Concilium Carthaginienſe quartum, quod officium Epiſcopi deſcribens dicit, Epiſcopum debere tantummodo vacare lectioni, orationi, & prædicationi verbi DEI, cetera par alios facere. Nunc vero plerique Epiſcopi prædicationem aliis committunt, temporalia negotia, quaſi propria, ſibi vendicant. Utri rectius faciant, ſanctus Gregorius judex eſto. Ille certe ſic loquitur (*b*) ad Dominicum Epiſcopum Carthaginienſem: *Epiſcopi eſt de prædicationis miniſterio ſemper cogitare*. Sed ante ſanctum Gregorium Apoſtolos diſſertis verbis dixiſſe legitur: (*c*) *Non eſt æquum nos derelinquere verbum DEI, & miniſtrare menſis: conſiderate ergo, fratres, viros ex vobis boni teſtimonii ſeptem, plenos Spiritu ſancto, & ſapientiâ, quos conſtituamus ſuper hoc opus; nos vero orationi, & miniſterio verbi inſtantes erimus*. Verum quidem eſt, hoc noſtro tempore, multos ex Ordinibus religioſis concionatores inveniri. Sed non ideo Epiſcopi ceſſare debent à miniſterio verbi, ad quod proprie ordinati ſunt, cum in Ordinatione ſeu Conſecratione hoc etiam tempore illis dicatur: *Accipe Euangelium, vade, prædica populo tibi commiſſo*. Itaque Regulares coadjutores ſunt Epiſcoporum, qui non facile poſſunt in tota ſua Diœceſi verbum Dei prædicare, & omnes oves ſuas paſcere. Hinc enim & Dominus noſter Apoſtolos duodecim, & Diſcipulos ſeptuaginta duos miſit ad prædicandum, & ip-

(*a*) *I. Timot. 4.* (*b*) *Lib. 2. Epiſt. 30.* (*c*) *Actorum 6.*

& ipſe tamen officium prædicationis nunquam dimiſit. Summa eſt, Epiſcopo Cathedram in Eccleſia ſublimem erigi, ut ex eo loco populum admoneat, doceat, arguat, increpet: quod niſi fecerit, rationem Domino reddet, cur multi perierint, qui, ſi vocem Paſtoris audiviſſent, ſalvari omnino potuiſſent.

QUARTA CONTROVERSIA

EST DE PERFECTIONE VITÆ CHRISTIANÆ.

An Epiſcopus teneatur eſſe perfectus.

ET quod teneatur, docent omnes Scriptores, ac præſertim ſ. Thomas, qui comparans Religioſos cum Epiſcopis dicit, majorem perfectionem requiri in Epiſcopis quàm in Religioſis. Ipſum audiamus, ſic enim reſpondet: (a) *Dicendum, quod ſicut Auguſtinus dicit lib.* 12. *cap.* 6. *ſuper Geneſim ad literam, ſemper agens præſtantius eſt patiente; in genere autem perfectionis ſecundum Dionyſium Epiſcopi ſe habent ut perfectiores, Religioſi autem ut perfecti; Quorum unum pertinet ad actionem, alterum autem ad paſſionem; unde manifeſtum eſt, quod ſtatus perfectionis potior eſt in Epiſcopis quàm in Religioſis.*

Quod confirmatur ex verbis Apoſtoli: (a) *In omnibus teipſum præbe exemplum bonorum*; Et ex verbis Domini: (b) *Vos eſtis ſal terræ, & lux mundi.* Hæc igitur eſt veritas; ſed non omnes capiunt verbum

(a) 2. 2. q. 284. art. 7. (b) *Timoth.* 2. (c) *Math.* 5.

bum iſtud. Religioſi ſunt in ſtatu perfectionis acquirendæ, quia faciunt tria vota, paupertatis contra affectum divitiarum, caſtitatis contra concupiſcentiam carnis, obedientiæ contra ſuperbiam vitæ. Epiſcopus igitur, qui eſt in ſtatu perfectionis adeptæ, tenetur eſſe perfectus, ideſt ardentiſſimâ charitate Dei & proximi præditus, ita ut divitias Eccleſiæ ſuæ non ſuas eſſe extiſtimet, & non habeat ad poſſidendum tamquam proprias, ſed ad diſpenſandum ut alienas: Item tenetur eſſe perfectus in charitate Dei & proximi circa caſtitatem, ut angelica puritate Deo miniſtret, & viros ac mulieres, quibus præeſt, vere diligat ut filios & filias, & nullam unquam ſuſpicionem incontinentiæ illis tribuat; proinde non habere domi perſonam ullam, vel ob adoleſcetiam, vel ob ornatum, ad quam carnali affectione propenſus credatur: foris autem cum nulla unquam muliere ſine teſtibus loquatur, atque id potiſſimum erga Sanctimoniales obſervet; incredibile enim eſt, quam contemptibilis reddatur Epiſcopus, ſi aut verbis aut factis ullum ſignum incontinentiæ dederit. Denique perfectus eſſe debet circa humilitatem & obedientiam DEI, & Superiorum mandata, ac præcipuè erga illud a ſancto Joanne Euangeliſta (*a*) promulgatum: *Debemus pro fratribus animas ponere, ac multo magis divitias, quietem, delicias, & commoda omnia*. Quemadmodum autem hæc perfectio acquiri poſſit, egregie docet ſanctus Gregorius in libro de cura Paſtorali parte ſecunda. Sed quamvis tota illa pars legenda ſit cupienti ad vitæ perfectionem per-

B b veni-

(*a*) *Epiſtola I.*

venire ; tamen imprimis duæ ſententiæ conſiderandæ eſſe videntur : una, quæ docet, quanta perfectio in Paſtore requiratur : altera, quæ paucis exponit, quibus in rebus illa perfectio poſita ſit. De priore ſententia ſic loquitur ſanctus Gregorius : *Tantum debet actionem populi actio tranſcendere Præſulis, quantum diſtare ſolet a grege vita Paſtoris*. Ex hac Gregorii ſententia aperte colligitur, tanto ſapientiorem & ſanctiorem eſſe debere Epiſcopum, ſi comparetur ad homines ſuæ curæ ſubjectos, quanto ſapientior & ſanctior eſt homo pecudibus. Pecudes certè, quum ratione careant, omnia ſenſibus metiuntur, ac per hoc ſapientiæ & ſanctitatis omnino expertes ſunt : homines, ad imaginem Dei creati, ſapientiæ & ſanctitatis capaces inveniuntur. Proinde diſcrimen inter homines & pecora, quod ad ſapientiam & ſanctitatem attinet, propemodum infinitum dici poteſt. Cogitet igitur Epiſcopus futurus, quanta in eo ſanctitatis & ſapientiæ eminentia eſſe debeat, quum ad ejus comparationem homines ſibi ſubjecti, non homines ratione præditi, ſed oves rationis expertes dici poſſe videantur. Hæc ſi apud ſe diligenter perpenderent, qui ad Epiſcopatum aſpirant, fortaſſe non ſolùm non quærerent ſedem illam honoris plenam ; ſed vix compulſi & coacti illam conſcenderent. Veniamus ad alteram s. Gregorii ſententiam, quæ non metaphorica, ſed propria : non obſcura, ſed clariſſima eſt. *Sit Præſul ſingulis compaſſione proximus, præ cunctis contemplatione ſuſpenſus*. Hæc ſententia id proprie ſignificare videtur, debere Epiſcopum perfectiones vitæ activæ & contemplativæ ſimul conjunctas veriſſime poſſidere ; quum tamen conſtet, perfectionem vitæ

vitæ activæ, quæ in charitate perfecta erga proximum poſita eſt, paucorum eſſe; perfectionem vitæ contemplativæ, quæ poſita eſt in charitate perfecta erga Deum, adhuc pauciorum. Cogitet igitur, & recogitet diligenter futurus Epiſcopus, quanta res ſit ea perfectio vitæ, quæ neceſſaria Epiſcopis eſt, quum ad apicem perfectionis activæ ſimul & contemplativæ pervenire debeat. Hanc vitæ ſublimitatem exemplo ſuo Chriſtus docuit, (*a*) quum totos dies conſumeret in charitate proximorum, docendo, exhortando, excitando, increpando; & noctes totas conſumeret in charitate Dei, orando, contemplando, laudando, magnificando Deum. Hanc eamdem Apoſtoli exemplo ſuo docuerunt, (*b*) quum aſſidue prædicationi, & orationi intenti eſſent. Hanc denique Epiſcopi Apoſtolorum ſucceſſores imitari & aſſequi totis viribus debent, ſi, quibus ſuccedunt in officio paſtorali, eorum conſortes inveniri cupiunt in æterna felicitate. Hæc perfectio excludit ludos, venationes, lectionem librorum vanorum, & occupationes temporales, & alia id genus omnia. Proinde munus Epiſcopi eſt vita laborioſiſſima; ſed magnam habet remunerationem.

(*a*) *Luc.* 21. 11. 37. (*b*) *Actorum* 6.

QUINTA CONTROVERSIA

EST DE ORDINATIONE CLERICORUM.

An liceat vel expediat multos ordinare.

IN hac re multi falluntur, qui exiſtimant multiplicandum eſſe Clerum, & ideo ſine magno delectu manus imponunt. Optandum quidem eſt, ut multi clericatu digni inveniantur; ſed indignos promovere eſt Eccleſiam evertere. Ideo beatus Apoſtolus clamat: (*a*) *Nemini cito manus impoſueris*. Et Concilium Tridentinum (*b*) jubet, ut nullus ordinetur ad titulum patrimonii, niſi pro neceſſitate vel utilitate Eccleſiæ. Sic enim habet: *Cum nullus debeat ordinari, qui judicio ſui Epiſcopi non ſit utilis, aut neceſſarius ſuis Eccleſiis, ſancta Synodus, veſtigiis ſexti Canonis Concilii Chalcedonenſis inhærendo, ſtatuit, ut nullus impoſterum ordinetur, qui illi Eccleſiæ aut pio loco, pro cujus neceſſitate aſſumitur, aut utilitate, non adſcribatur, ubi ſuis ſungatur muneribus, &c.* Proinde maximus eſt abuſus ordinare quoslibet ad titulum patrimonii. Plurimi enim ordinari cupiunt pro utilitate ſua, non Eccleſiæ: & de celebratione Miſſæ faciunt artem de pane lucrando; unde Sacerdotium contemptibile redditur, & Eccleſia ſcandalis patet.

Imitari deberent Epiſcopi ſanctos Pontifices Romanos, qui in primordiis Eccleſiæ parciſſimi erant in

(*a*) *I. Timoth. 5.* (*b*) *Seſſ. 23. Cap. 16. de Reform.*

in Presbyteris ordinandis. Quos autem Presbyteros ſinguli Pontifices ordinaverint, cognoſci poteſt ex Anaſtaſio Bibliothecario, qui vitas Pontificum fideliter deſcripſit, & ad finem ſemper addit, quot Epiſcopos, Presbyteros, & Diaconos unuſquiſque Pontifex ordinaverit. Fuiſſe autem Romanam Eccleſiam etiam inter perſecutores ampliſſimam & numeroſiſſimam, teſtantur auctores duo graviſſimi & antiquiſſimi, ſanctus Cornelius Papa & martyr, & ſanctus Irenæus Epiſcopus & martyr. Sanctus Cornelius epiſtolam ſcripſit ad Fabium Epiſcopum Antiochenum, quæ extat apud Euſebium Cæſarienſem in Hiſtoria Eccleſiaſtica. In ea epiſtola ſcribit, in urbe Roma fuiſſe tunc innumerabilem Chriſtiani populi frequentiam, & ex reditibus Eccleſiæ ſubſtentari ſolitos ſupra mille quingentos pauperes & ægrotos: & Clerum fuiſſe numeroſiſſimum, videlicet Presbyteros quadraginta ſex, Diaconos ſeptem, Subdiaconos ſeptem, Acolythos quadraginta duos. Sanctus Irenæus, centum fere annis ſancto Cornelio antiquior, (*a*) Romanam Eccleſiam dicit tempore ſuo fuiſſe maximam & antiquiſſimam, & omnibus notam. Videamus ergo in hac maxima & numeroſiſſima Eccleſia quàm parci fuerint Pontifices in Presbyteris ordinandis. Sanctus Linus, ſancti Petri ſucceſſor, ordinavit Presbyteros decem & octo toto ſui Pontificatus tempore, quod fuit annorum quindecim. Sanctus Clemens ſedit annos novem, ordinavit Presbyteros decem, Diaconos undecim. Sanctus Anacletus ſedit annos novem, ordinavit Presbyteros

teros

(*a*) *Lib. tertio contra hæreſes.*

teros quinque, Diaconos tres. Sanctus Evariſtus ſedit annos tredecim & amplius, ordinavit Presbyteros ſex, Diaconos duos. Sanctus Alexander ſedit annos octo, menſes quinque, ordinavit Presbyteros ſex, Diaconos duos. Sanctus Sixtus ſedit annos decem & amplius, ordinavit Presbyteros undecim, Diaconos quatuor. Sanctus Teleſphorus ſedit annos undecim & amplius, ordinavit Presbyteros duodecim, Diaconos octo. S. Hyginus ſedit annos quatuor, ordinavit Presbyteros quindecim, Diaconos quinque. Sanctus Anicetus ſedit annos novem & amplius, ordinavit Presbyteros ſeptemdecim, Diaconos quatuor. Sanctus Pius ſedit annos novemdecim, ordinavit Presbyteros decem & octo, Diaconos viginti. Sanctus Soter ſedit annos novem & amplius, ordinavit Presbyteros octo, Diaconos novem. Sanctus Eleutherius ſedit annos quindecim, ordinavit Presbyteros duodecim, Diaconos octo. Sanctus Victor ſedit annos decem, ordinavit Presbyteros quatuor, Diaconos ſeptem. Sanctus Zephirinus ſedit annos ſeptemdecim, ordinavit Presbyteros novem, Diaconos ſeptem. Nolo ulterius progredi, deſcripſi enim ordinationes Presbyterorum & Diaconorum Romæ factas per annos circiter ducentos a Pontificibus quindecim, quorum nullus exceſſit numerum Presbyterorum decem & octo, etiamſi diu vixerit, & multas ordinationes celebraverit. Hac certe parte parcitas tantorum Pontificum deberet omnes Epiſcopos ſerio admonere, ut non niſi viros doctores & probos, & eo gradu dignos, eligerent; quod omnino facient, ſi decorem Domus Domini ex animo diligant.

TER-

SEXTA CONTROVERSIA

E S T

De multiplicatione Beneficiorum.

ET quidem ſacri Canones horrent multiplicitatem Beneficiorum, ut patet *Diſt.* 86. *Can. Singula*. Ait Canon: *Singula Eccleſiaſtici juris officia ſingulis quibuſque perſonis ſingulatim committi jubemus*. Sicut enim in uno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eumdem actum habent; ita in Eccleſiæ corpore, ſecundum veridicam Pauli ſententiam, in uno eodemque Spiritu alii conferendum eſt hoc officium, alii committendum eſt illud; neque uni, quantumlibet exercitatæ perſonæ, uno tempore duarum rerum officia committenda ſunt; quia ſi totum corpus eſt oculus, ubi auditus? Sicut enim varietas membrorum per diverſa officia, & robur corporis ſervat, & pulchritudinem repræſentat: ita varietas perſonarum, per diverſa nihilominus officia diſtributa, & fortitudinem & venuſtatem ſanctæ Dei Eccleſiæ manifeſtat. Et ſicut indecorum eſt, ut in corpore humano alterum membrorum alterius fungatur officio; ita nimirum noxium ſimulque turpiſſimum, ſi ſingula rerum miniſteria perſonis totidem non fuerint diſtributa.

Et Canon, *Clericus* 21. *quæſt.* 1. hanc adfert rationem: *Aut enim unum odio habebit, & alterum diliget: aut unum ſuſtinebit, & alterum contemnet.* Noviſ-

Noviſſime vero Concilium Tridentinum (*a*) diſtrictiſſime id præcipit: *Nemo, inquit, quâcumque etiam dignitate gradu aut præeminentiâ præfulgens, plures Metropolitanas ſeu Cathedrales Eccleſias in titulum ſive commendam, aut alio quovis nomine, contra ſacrorum Canonum inſtituta recipere, & ſimul retinere præſumat; cum valdè felix ſit ille cenſendus, cui unam Eccleſiam bene ac fructuosè, & cum animarum ſibi commiſſarum ſalute, regere contigerit. Qui autem plures Eccleſias contra præſentis decreti tenorem nunc detinent, unâ, quam maluerint, retentâ, reliquas infra ſex menſes, ſi ad liberam Sedis Apoſtolicæ diſpoſitionem pertineant, aliàs infra annum dimittere teneantur; alioquin Eccleſiæ ipſæ, ultimò obtentâ dumtaxat exceptâ, eo ipſo vacare cenſeantur*. Quod & idem poſteà repetit. (*b*)

Sed quia multi multa Beneficia ex diſpenſatione Pontificia poſſident, ſciendum eſt, Pontificiam diſpenſationem, quando non adeſt juſta cauſa diſpenſandi, valere in foro fori, ſed non in foro poli, ut aperte docet ſanctus Thomas, (*c*) qui poſtquam retuliſſet illa verba ſancti Bernardi: *Qui non unus, ſed plures eſt in Beneficiis, non unus, ſed plures erit in ſuppliciis*. Poſtea hæc addit: *Habere plures Præbendas, plurimas in ſe inordinationes continet.* Ut quia non eſt poſſibile, aliquem in pluribus Eccleſiis deſervire, in quibus eſt præbendatus; cum præbendæ videantur eſſe ordinatæ, quaſi quædam ſtipendia DEO ibidem miniſtrantium: ſequitur etiam diminutio cultus divini, dum unus loco plurium

(*a*) *Seſſ. 7. cap. 2.* (*b*) *Seſſ. 24. Cap. 13. & 17.* (*c*) *Quodlibeto 9. Art. 15.*

rium inſtituitur: ſequitur etiam in aliquibus defraudatio voluntatum teſtatorum, qui ad hoc aliqua bona contulerunt, ut certus numerus DEO deſervientium ibi eſſet: ſequitur etiam inæqualitas, dum unus pluribus Beneficiis abundat, & alius nec unum habere poteſt; & multa alia, quæ de facili patent &c.

Aliæ tamen circumſtantiæ poſſunt ſupervenire ita honeſtantes actum, quòd prædictæ inordinationes totaliter evacuentur, ut puta, ſi ſit neceſſitas in pluribus Eccleſiis ejus obſequio, & poſſit plus ſervire Eccleſiæ, vel tantundem abſens, quàm alius præſens, & ſi quæ alia ſunt hujuſmodi; & tunc iſtis conditionibus ſupervenientibus cum recta intentione, non erit peccatum etiam nulla diſpenſatione interveniente, ſi conſideretur tantùm jus naturale, quia diſpenſatio ad jus naturale non pertinet, ſed ſolùm ad poſitivum, &c.

Si autem antiqua jura ſunt per conſuetudinem abrogata, tunc, prædictis circumſtantiis ſupervenientibus etiam ſine diſpenſatione licitum eſt plures Præbendas habere, ſine quibus circumſtantiis licitum non eſt, quantùmcumque diſpenſatio interveniat, eò quod diſpenſatio humana non aufert ligamen juris poſitivi, quod per hominem ſtatuitur, & per hominem diſpenſari poteſt.

Idem docet Dominicus a Soto, (*a*) cujus hæc verba ſunt: *Habere plures Præbendas, ſi nudè ſpectetur, ſtatim ſonat quaſdam ordinis perverſiones*. Primùm, quia ratio docet, ut unicuique miniſterio

(*a*) *Lib. 3. de juſt. & jur. Q. 6. art. 3.*

ſuus propriè deputetur miniſter; aliàs unus plurium perſonas induit. II. Cultus divinus detrimentum patitur. III. Cum bona hæc, ut diximus, ſtipendia ſint Eccleſiarum, ſuo defraudantur jure. IV. Inde ſequitur juſtitiæ diſtributivæ prævaricatio, videlicet, ut multi digni egeant, alii vero abundent. V. Eſca & fomentum ambitionis inde ſubminiſtratur; nam interdicta Præbendarum accumulatione, Sacerdotes non tam avidè ſitirent atque ambirent, bonis Eccleſiæ ditari &c. in id cauſa eſt, ut literarum ſtudia neglecta jaceant; utrinque etenim ſpes bonorum debilitatur, ſcilicet & quod meritorum ratio non habetur, & quod avida ditiorum avaritia impedimento eſt, ne inopes promoveantur. Quin verò VI. & tranſgreſſio quædam eſt illius Pauli præcepti. *Unuſquiſque in ea vocatione, qua vocatus eſt, maneat*. Atque illius præterea ad Roman. 12. *Sicut in uno corpore multa membra habemus*: quod Gregorius ad hoc citavit 86. *diſt. Can. Singula* &c.

Hujuſmodi Beneficiorum coacervationes, ſive per diſpenſationem fiant, ſive ſecus, carere non poſſunt culpâ, etiam quandoque mortali, atque ſcandalo, in Eccleſiarum detrimentum: idque potiſſime, ubi nimis accumulantur, & perſonis deputantur indignis. Concluſio hæc inter probandam concluſionem II. conſiſtit. Jam enim nulla ſpectantur aut deſiderantur merita; ſed perinde, quin etiam turpiùs atque impudentius quàm ſæcularia & prophana, ambiuntur, cambiuntur, veneunt, hæreditantur, regreſſantur, prophanantur, ac dilapidantur. VII. Concluſio. Parœciæ, & id genus Sacerdotia, quæ in animarum curam inſtituta ſunt, uſque adeo non

non poſſunt, abſque legitima diſpenſatione ab eadem obtineri perſona, ut, ſi legitima non fuerit, nequeant tutò in foro conſcientiæ apud Deum poſſideri.

Non ſolùm ſententia eſt s. Thomæ, *Quodlibet. citato*, atque Adriani de *pluralitate Beneſ.* verùm & ſacri Canones id inſinuant, eorunque Interpretes aperte pronuntiant; quin verò Doctores concluſionem non moderantur, ut de illis ſolis intelligatur, ſed de cunctis, (quod veriſſimum eſt) quæ diſpenſatione indigent, ut poſſideantur; eſt tamen enormitas turpior in his, quæ curam habent animarum. Itaque & Papa, ſine legitima cauſa diſpenſans, graviter delinquit, & ejus delictum non liberat ambientem, obtinentem, & retinentem a culpa &c. Nam etſi jura ſupracitata plenariam ei tribuant poteſtatem diſpenſandi; id tamen intelligunt, quia non habet ſuperiorem in terra, a quo poſſit judicari; (mittimus Concilium in cauſa hæreſis) attamen apud Deum exactiſſime reſpondere tenetur, ſi fidem in diſpenſatione defregerit. Ratio ergo concluſionis eſt hæc: Sacerdotia, quæ curam habent annexam, recte nequeunt adminiſtrari ſine præſentia; tanta eſt vigilantia, quæ animabus curandis ac proſpiciendis neceſſaria eſt; reſidere autem ſimul nemo poteſt in Eccleſiis pluribus; ergo ſine urgentiſſima cauſa, eademque Eccleſiæ neceſſaria, non poteſt citra atrocem culpam ſuper hoc diſpenſari. Sed ait fortè ille, cùm quo diſpenſatum eſt: Papa diſpenſavit: ipſe ſibi viderit; ego immunis ſum. Hic tamen cavillus ſecuros multos reddit, tutum verò neminem; quoniam Papa non eſt dominus, ut itentidem dictum

 eſt,

ctam Pariſiis anno 1239. a plurimis doctiſſimis Theologis: inter quos probabile eſt fuiſſe s. Thomam & s. Bonaventuram. Summa determinationis fuit: Damnabile eſſe plura Beneficia poſſidere.

SEPTIMA CONTROVERSIA

E S T

De modo agendi cum Principibus ſæculi in tuenda eccleſiaſtica Libertate.

HÆc enim videtur hoc tempore eſſe lapis offenſionis, & petra ſcandali; & valdè difficile eſt ſic eam defendere, ut indignationem eorum non incurramus: vel ſic eam negligere, ut non incurramus in offenſionem Dei, & ejus Vicarii. Duo in re tam ardua mihi occurrunt: Primum, ut nihil temere & ſine maturo conſilio agamus; & ſi nobis non adſint in præſentia viri periti, quorum conſilio fidere poſſimus, ſcribamus, ſi tempus patitur, ad abſentes: Alterum, ut ſic vivamus, ut intelligant Principes vel Principum adminiſtri, nos non quærere occaſiones cum illis rixandi, ſed ſolo Dei timore & honore duci, ut libertatem Eccleſiæ defendamus; & alioqui eorum amicitiam optare & magnificare; & revera conemur officiis & beneficiis amicitiam illorum diligenter conſervare & nutrire; multa enim Principes ſæculi amicis Epiſcopis concedunt, quæ non concederent iis, quos adverſarios ſibi eſſe ſciunt aut credunt.

OCTA-

OCTAVA CONTROVERSIA
E S T

De modo agendi cum conſanguineis & affinibus.

Videtur enim vitium eſſe commune viris eccleſiaſticis, ut nimio amore proſequantur affines & conſanguineos; quum ex divino judicio ſæpe accidat, ut conſanguinei & affines Eccleſiaſticorum, quò modò magis locupletati & impinguati relinquuntur, eò magis obliviſcuntur benefactorum, & eò citius profundant bona ipſorum. Servanda eſt igitur accuratiſſimè regula ſacri Concilii Tridentini, (a) cujus hæc ſunt verba. *Omninò eis (Epiſcopis) interdicit, ne ex reditibus Eccleſiæ conſanguineos familiareſve ſuos augere ſtudeant; quum Apoſtolorum Canones prohibeant, ne res eccleſiaſtias, quæ Dei ſunt, conſanguineis donent; ſed ſi pauperes ſint, iis ut pauperibus diſtribuant.* Quam regulam jam olim ſanctus Auguſtinus exemplo ſuo confirmavit; ſic enim ſcribit Poſſidius in ejus vita prope finem: *Nec ſuos conſanguineos in ſua vita & morte more vulgi tractavit; quibus dum adhuc ſupereſſet, id, ſi opus fuit, quod & ceteris, erogavit, non ut divitias haberent, ſed ut aut non egerent, aut minus egerent.* Idem ante ſanctum Auguſtinum docuit ſanctus Ambroſius: (b) *Eſt enim*, inquit, *illa probanda liberalitas, ut proximos ſeminis tui non deſpicias, ſi egere cognoſcas; non tamen ut aliis ditiores fieri velint ex eo, quod tu poſſes conferre pauperibus: neque enim prop-*

(a) *Seſſ. 25. Cap. 1. de Reform.* (b) *Lib. 1. de Officiis Cap. 10.*

propterea te Domino dicaſti, ut tuos divites facias, ſed ut vitam tibi perpetuam fructu boni operis acquiras.

NONA ET ULTIMA COTROVERSIA EST

De reditibus Eccleſiaſticis: in quos uſus expendi debeant.

NOn diſputo quæſtionem illam, an Prælati ſint verè domini redituum eccleſiaſticorum: & an teneantur reſtituere, quæ male expenderunt. Parum enim refert, utrum Prælatus damnetur ad infernos, quia peccavit contra juſtitiam, an quia peccavit contra charitatem, non bene diſtribuendo facultates ſuas. Solùm quæro, in quos uſus debeat expendere ſuas eccleſiaſticas facultates, ut non amittat vitam æternam. Et quidem veteres Patres valde rigidi erant; Sanctus enim Hieronymus (*a*) ſcribit, Clericum, qui habuerit partem in terra, non futuram partem Domini, nec Dominum partem ejus. Et sanctus Proſper (*b*) docet, Epiſcopum non poſſe vivere ex bonis Eccleſiæ, ſi habuerit patrimonium, niſi fortè patrimonium ſuum Eccleſiæ donaverit: *Expedit facultates Eccleſiæ poſſideri, & amore perfectionis proprias contemni; non enim propriæ ſunt, ſed communes Eccleſiæ facultates; & ideo quiſquis omnibus, quæ habuit, dimiſſis aut venditis, fit rei ſuæ contemptor, quum Præpoſitus fuerit factus Eccleſiæ, omnium, quæ habet Eccleſia, efficitur diſpenſator &c. Quod habet Eccleſia, cum omnibus nihil*

(*a*) *Epiſt. ad Nepotian.* (*b*) *Lib. 2. de Vita contempl. cap. 9. & ſeqq.*

nihil habentibus habet commune; nec aliquid inde eis, qui ſibi de ſuo ſufficiunt, debet erogare, quando nihil aliud ſit, habentibus dare, quàm perdere. Illis quoque, qui vel idonei nil quidem ſibi dari velut debitum poſcunt, ſed tamen Eccleſiæ vivunt ſumptibus, non eſt meum dicere, quali peccato cibos pauperum præſumendos ſuſcipiant, juvare de propriis facultatibus debuerunt qui Eccleſiam, quam ſuis expenſis inſuper gravant, &c. Et paulo poſt. *Dura ſunt, quæ dico, nec ego diffiteor: Dura ſunt; ſed obſervare nolentibus, &c. Nam quæro, quid eorum ſit, quæ dixi, difficile; ut homo id, quod opus non habet, ab Eccleſia non accipiat? an, ut quod habet, ſine cauſa contemnat? Si propter hoc non vult ſua relinquere, ut habeat unde vivat, ut quid accipit unde rationem reddat? ut quid de peccatis alienis ſua multiplicat?* Et Cap.2. *Itaque Sacerdos, cui diſpenſationis cura commiſſa eſt, non ſolùm ſine cupiditate, etiam cum laude pietatis, accipit populo diſpenſanda, & fideliter diſpenſat accepta, qui omnia ſua aut parentibus relinquit, aut parentibus diſtribuit; & ſe in numerum pauperum paupertatis amore conſtituit, itaut unde pauperibus ſubminiſtret, inde & ipſe tamquam pauper voluntarius vivat.*

Sanctus Bernardus in declamatione ſuper illa verba: *Ecce nos relinquimus omnia*, adhuc ſeverius & rigidius loquitur. Sed ſcholaſtici Doctores mitiorem ſententiam ſunt ſequuti, sanctus enim Thomas (*a*) diſtinguit de bonis eccleſiaſticis: alicubi enim ſunt diſtinctæ portiones Epiſcopi, Cleri, Eccleſiæ materialis

(*a*) 2. 2. Q. 18. art. 7.

rialis, & pauperum; alicubi non ſunt diſtinctæ, ſed fidei Epiſcopi permiſſum eſt, ut ex reditibus eccleſiaſticis partem diſtribuat Clericis, partem pauperibus, partem inſumat in reſtaurationem Eccleſiæ materialis, partem ſibi reſervet ad modicam ſubſtentationem ſuam. Certum eſt enim, ad hos omnes fines donata fuiſſe Deo bona eccleſiaſtica. Et ſi quidèm portiones diſtinctæ ſunt, nulla dubitatio eſſe poteſt, quin Epiſcopi ſola ſua portione contenti eſſe debeant; ſi vero diſtinctæ non ſint, ut in pleriſque locis accidit, certum eſt, peccare mortaliter eos Epiſcopos, qui non ſunt contenti frugali menſa, & tenui ſupellectili, & reliqua non inſumunt in reparationem Eccleſiæ, & uſum pauperum. Sed placet ipſum Sanctum audire; ſic ergo reſpondet: „ Dicendum, quod aliter eſt de propriis bo-
„ nis, quæ Epiſcopi poſſidere poſſunt, & de bonis ec-
„ cleſiaſticis: nam propriorum bonorum dominium
„ habent; unde ex ipſa rerum conditione non ob-
„ ligantur, ut ea aliis conferant; ſed poſſunt ea vel ſi-
„ bi retinere, vel pro libitu etiam aliis elargiri. Poſ-
„ ſunt tamen in earum diſpenſatione peccare vel
„ propter inordinationem affectus, per quàm contigit,
„ vel quòd ſibi plura conferant, quam oporteat, vel
„ aliis etiam non ſubveniant, ſecundum quod requi-
„ rit debitum charitatis; non tamen tenentur ad re-
„ ſtitutionem, quia hujuſmodi res ſunt eorum domi-
„ nio deputatæ. Sed eccleſiaſticorum bonorum ſunt
„ diſpenſatores vel procuratores; dicit enim Augu-
„ ſtinus ad Bonifacium: *Si privatum poſſidemus, quod*
„ *nobis ſufficiat, non ſunt illa noſtra, ſed pauperum,*
„ *quorum procurationem quodammodo gerimus, non*
„ *proprietatem nobis uſurpatione damnabili vendica-*

D d „ *mus*

„ *mus*. Ad diſpenſatorem autem requiritur bona fides
„ ſecundum illud: (*a*) *Hic jam quæritur inter diſpen-*
„ *ſatores, ut fidelis quis inveniatur*. Sunt autem bona
„ non ſolùm in uſus pauperum, ſed etiam ad cul-
„ tum divinum, & neceſſitates miniſtrorum expenden-
„ da; unde dicitur 12. *quæſt.* 2. de reditibus Eccle-
„ ſiæ vel oblatione fidelium: *Sola Epiſcopo ex his una*
„ *portio mittatur, duæ eccleſiaſticis fabricis, & eroga-*
„ *tioni pauperum profuturæ a Presbytero ſub periculo*
„ *ſui ordinis miniſtrentur, ultima Clericis pro ſingulo-*
„ *rum meritis dividatur*. Si ergo diſtincta ſint bona,
„ quæ debent in uſum Epiſcopi cedere, ab his, quæ
„ ſunt pauperibus & miniſtris & cultui Eccleſiæ ero-
„ ganda, & aliquid ſibi retinuerit Epiſcopus de his,
„ quæ ſunt pauperibus eroganda, vel etiam in uſum
„ miniſtrorum, aut in cultum divinum expendenda,
„ non eſt dubium, quòd contra fidem diſpenſationis
„ agit, & mortaliter peccat, & ad reſtitutionem te-
„ netur. De his autem, quæ ſunt ſpecialiter ſuo uſui
„ deputata, videtur eſſe eadem ratio, quæ eſt de pro-
„ priis bonis, ſcilicet propter immoderatum affectum
„ & uſum peccare quidem, ſi immoderate ſibi reti-
„ neat, & aliis non ſubveniat, ſicut requirit debi-
„ tum charitatis. Si verò non ſunt prædicta bona di-
„ ſtincta, eorum diſtributio fidei ejus committitur;
„ & ſi quidem in modico deficiat vel ſuperabundet,
„ poteſt hoc fieri abſque bonæ fidei detrimento; quia
„ non poteſt homo in talibus punctualiter accipere il-
„ lud, quod fieri oportet. Si vero ſit multus exceſſus,
„ non poteſt latere; unde videtur bonæ fidei repu-
„ gnare

(*a*) I. *Cor*. 4.

„ gnare, & ideo non eſt abſque peccato mortali; di-
„ citur enim *Matth.* 24. *Quod ſi dixerit malus ſervus in*
„ *corde ſuo, moram facit Dominus meus venire*, quod
„ pertinet ad divini judicii contemptum, *& cœperit*
„ *percutere conſervos ſuos*, quod pertinet ad ſuper-
„ biam, *manducet autem & bibat cum ebrioſis*, quod
„ pertinet ad luxuriam; *veniens Dominus ſervi illius,*
„ *in qua die non ſperat, & dividet eum* ſcilicet a ſocie-
„ tate bonorum, *& partem ejus ponet cum hypocritis,*
„ ſcilicet in inferno.

Ex his facilè colligi poteſt, utrum liceat Epiſcopis theſaurizare, vel multam familiam famulorum alere, vel in ludis & conviviis & venationibus pecuniam perdere, aut in exſtruendis vel ordinandis palatiis & hortis more Regum theſauros Eccleſiæ inſumere. In hanc rem Cajetanus his verbis: (a) Dixi alteram conditionem, quia altera jam dicta erat, ſcilicet quod non det de debitis aliis, ſed de deputatis uſui Epiſcopi. *Nam de debitis Eccleſiæ aut pauperibus non poteſt, niſi ſicut uni, alteri pauperi diſtribuenda, dare; ſed de ſuo deputatis uſui poteſt pro ſuo libitu dare.* (b) *Vide, quod Clericus ſeu Epiſcopus quantacumque habeat patrimonialia, poteſt de eccleſiaſtica præbenda vivere, niſi in articulo neceſſitatis, &c. In quo tamen etiam ſi peccaret vivendo de ſua præbenda, non tenetur tamen ad reſtitutionem, quia peccatum conſiſteret in abuſu, quo non ſubveniret aliis, quando ſubveniendum eſt. Libertas autem a reſtitutione conſurgeret ex eo, quod præbenda ſe habet ut proprium Clerici vel Epiſcopi bonum.* (c) *Videte qui augendis Eccleſiarum proventibus tam laudabiliter cre-*

(a) *In* 2. 2. *D. Thomæ, Q.* 185. *art.* 7. (b) *Ibid. Reſp. ad* 3. (c) *Ibid. Reſp. ad* 4.

ditis vos vacare, tabeſcentibus pauperibus, & utinam non areſcentibus! quoniam peccatis, juxta authoris ſententiam, tot pauperes cives, pupillos, orphanos, viduaſque poſthabendo.

Et Dominicus Soto ſic habet: (*a*) *Epiſcopi exuere non debent antiquam illam Eccleſiæ pulchritudinem, quæ in ſubſidio pauperum elucebat, nimirum quando Apoſtoli Diaconorum miniſterio tam impenſe viduarum, orphanorum, indigientiumque curam gerebant. Neque vero debent prorſus de memoria delere, eccleſiaſticos fructus ſpirituales eſſe, in gratiam divini cultus, & peculiariter in honorem Chriſti expenſos, cui tam cordi fuit pauperes ſuæ familiæ commendare, ac potiſſimum Paſtoribus, quibus illam fidenter commiſit.* Tertio accedit huc, quod caput ipſum præcepti miſericordiæ, nempe rerum redundantia & ſuperfluitas, cæteris paribus, multo major eſt aut eſſe debet in Epiſcopis quàm in ſæcularibus. Primùm enim frugalius vivere debent, multoque cum minori pompa, quàm divites mundi. Neque conviviorum ſplendor aut lautities illis eſt licita, neque alius domeſticus apparatus. Nam, ut ait Hieronymus, de altari illis vivere fas eſt, non luxuriari. Præterea, quum uxoribus careant, eximio inde ſumptu eripiuntur, quo mariti premuntur; atque adeo, quum neque proles habeant, quibus debeant majoratus inſtituere, aut aliter in perpetuum providere; non alios debent habere filios quàm pauperes; neque conſanguineis aliter providere quàm pauperibus. haud enim his debent erogare, quibus ſua ſufficiunt, ut habetur *cap. Paſtor Eccl.* 12. *q.* 2.

Ad

(*a*) *Lib.* I. *de juſt. Q.* 4. *art.* 4.

Ad has novem Controverſias plane dijudicandas, & conſcientiam bonam & rectam conſtituendam, & ſpem vitæ æternæ verè acquirendam, plurimum prodeſt, vitas ſanctorum Epiſcoporum aſſidue legere, inter quas non ultimo loco ponenda eſt vita ſancti Caroli Cardinalis & Epiſcopi Mediolanenſis, qui noſtro ſæculo vixit, & omnes partes optimi Antiſtitis, ſive in reſidendo, ſive in prædicando, ſive in vitæ perfectione, ſive in matura Clericorum ordinatione, ſive in beneficiorum multiplicitate reſecanda, atque a ſe abjicienda, ſive in libertate Eccleſiæ prudenter & fortiter conſervanda, ſive in affectu erga conſanguineos moderando, ſive denique in effuſione divitiarum erga pauperes, & admiranda & quaſi nimia parcitate erga ſe ipſum, luculenter & mirabiliter adimplevit.

MONITUM.

QUandoquidem in ſermone de Conſecratione Epiſcopi incidit mentio de admonitione Legatorum S. Sedis Apoſtolicæ ad Patres Concilii Tridentini, maxime convenire arbitramur, horum Actorum collectioni hoc præclariſſimo monumento finem facere. In eo quippe, dum ſummâ, & quæ tantos Auctores decebat, rerum divinarum humanarumque ſcientiâ, malorum fontes reſerantur, quanta jugiter adhibenda ſit cura in fovenda Eccleſiæ diſciplina, & quo fundamento Epiſtolæ, Hortationes, Monita, & Sermones habiti nitantur, quiſque facile dignoſcere poterit. Ut vero omnes, qui in ſortem Domini vocati ſunt, quique in his provinciis paſtorali ſolicitudine paſcendis Chriſti ovibus invigilant, rem totam huic collectioni junctam, & ante oculos explicatam habeant; neque alibi quærere teneantur, unde neceſſaria bonorum morum reductio, a Tridentinis Patribus inſtaurata, emanaverit, rurſus typis traditam hanc ſapientiſſimam admonitionem ipſis exhibere conſultum duximus: cujus quidem ſenſum mentemque tunc optime aſſequentur, quum in aſſerenda Eccleſiæ diſciplina, Summorum Pontificum, & Conciliorum auctoritate firmata, vel in Catholicæ Religionis propagandæ cura ſuſcipienda, nulla aut vi aut multitudine hoſtium percellentur, nulla vel difficultate frangentur, vel moleſtia debilitabuntur, & nullo denique periculo ſe patientur deterreri.

Digitized by Google

ADMONITIO
ATQUE HORTATIO LEGATORUM SEDIS APOSTOLICÆ, AD PATRES IN CONCILIO TRIDENTINO LECTA IN PRIMA SESSIONE.

REVERENDISSIMI Patres &c. Quum ipſa muneris noſtri ratio, qui in hac ſancta Synodo Præſidentium, & Sedis Apoſtolicæ Legatorum perſonam gerimus, hoc poſtulatura videatur, ut creſcentibus negotiis, quæ in hoc ſacro conſeſſu ad Dei gloriam, & Eccleſiæ utilitatem ſunt expedienda, ſæpius apud vos cohortandi & commonendi cauſâ verba faciamus; tum vero in hac prima ſeſſione

Digitized by Google

ſione, quæ felix (ut ſperamus) principium ipſi Concilio eſt datura, minime hoc a nobis prætermittendum duximus. Eo vero libentius hoc officio fungimur, quòd quum vos vel hortamur, ut ea faciatis, quæ digna tanto Conventu ſint, vel a contrariis dehortamur, noſmetipſos etiam hortamur ac dehortamur, qui in eadem quaſi navi vobiſcum ſumus, iiſdem periculis, quibus vos, iiſdem tempeſtatibus ſubjicimur. Noſmetipſos, inquam, excitamus ad vigilandum, ne vel in ſcopulos incidamus, qui plurimi procul dubio in hoc curſu ſeſe offerent: vel magnitudine negotiorum, tamquam fluctuum, obrui nos negligentiâ noſtrâ patiamur, verum ſpe & fide erecti, eò navigationem dirigamus, quò maxime portus ſalutis ad Dei gloriam in Chriſto JESU ſeſe oſtendet.

Igitur, ut ab eo incipiamus, de quo maxime in hoc principio admonendi omnes ſumus, unuſquiſque noſtrûm ante oculos ſibi imprimis proponere debet, quænam ſint, quæ ab hoc ſacro Concilio expectentur: ex quo quiſque facile intelliget, quantum ſibi oneris incumbat. Sunt verò ea, (ut omnia ſummatim complectamur) quæ in Bulla Indictionis Concilii continentur, nempe hæreſum Exſtirpatio, diſciplinæ eccleſiaſticæ & morum Reformatio, ac tandem Pax externa totius Eccleſiæ. Hæc ergo ſunt, quæ nos curare, vel potius pro quibus aſſidue orare, ut Dei benignitate fiant, oportet. Atque illud eſt, de quo ante omnia in ipſo Concilii exordio omnes & ſingulos, qui huc convenimus, primùm autem nos ipſos, qui in tam ſancto miniſterio præſidemus, admonendos duximus; ne unquam cogitemus

mus, vel per ſingulos, qui hìc adſunt, vel per univerſum Concilium, etiamſi omnes Paſtores ex univerſo terrarum orbe huc coirent, tantis malis, quibus nunc grex Chriſti eſt oppreſſus, provideri poſſe. Si enim putamus hoc a nobis perfici poſſe, aut ab alio quàm ab ipſo Chriſto, quem Deus Pater unicum nobis Servatorem & Paſtorem dedit, cui etiam omnem poteſtatem dedit, erramus ſane in fundamento omnium actionum noſtrarum, & divinam iram magis provocabimus; adjungimus enim ad ſuperiora mala, quæ propterea nobis acciderunt, quòd ipſum Fontem aquæ vivæ reliquimus, hoc alterum maximum peccatum, quòd noſtrâ vel prudentiâ iiſdem malis mederi velimus; ut merito de nobis dicatur, quod Propheta in perſona Dei veterem populum accuſans, dicit: (a) *Duo mala fecit populus hic, me dereliquerunt fontem aquæ vivæ, & foderunt ſibi ciſternas non valentes continere aquas*. Tales vero ciſternæ ſunt omnia conſilia, quæ a noſtra prudentia, non afflata Spiritu divino, proficiſcuntur: quæ non modo populos in pietate & obedientia, tamquam aquas in ciſternis continere non valent, ſed quo magis his artibus retinere eos laboramus, eo violentius tamquam torrentes a nobis defluunt & diſcendunt; ùt ſuperiorum annorum experientia multis in locis ſatis nos docere poteſt, & nunc admonere, unicam tantùm viam medendis his malis relictam, ſi noſtra omnia remedia inutilia eſſe agnoſcentes, & valere potius ad augenda, quàm ad tollenda mala, ad Chriſti potentiam, quem dexteram ſuam

(a) *Iſaiæ* 2.

Deus Pater appellat, mala, ad Chriſti ſapientiam, qui eſt ſapientia Patris, in omnibus nos, qui patrum perſonam gerimus, fide & ſpe confugiamus: hujus nos in omnibus miniſtros eſſe cognoſcamus. *Hic* vero *quæritur*, inquit Apoſtolus, (*a*) *inter diſpenſatores, ut fidelis, quis inveniatur*. Hoc autem agendum nunc nobis eſt, (*b*) ut miniſtros nos in omnibus idoneos præbeamus. Erimus vero idonei, ſi nos ex nobis minime idoneos eſſe judicaverimus. Quis enim, inquit idem Apoſtolus, ad hæc idoneus, (*c*) ut qui ne cogitare quidem aliquid ex nobis, quaſi ex nobis ſimus ſufficientes? Verùm hoc fateri non ſatis eſt nobis: hoc dicere potuit Apoſtolus, & per hanc portam ingredi, & obeundum munus ſuum, & in eo ſe miniſtrum fidelem ac idoneum oſtendere: qui ſimul dicere potuit, de miniſterio ſuo loquens: (*d*) *Nihil mihi conſcius ſum.* Nobis vero: qui ſi verum fateri volumus, aliter dicere non poſſumus, quin nobis conſcii ſimus, in adminiſtrando munere nobis impoſito in plurimis defeciſſe, & horum etiam malorum, ad quæ corrigenda vocamur, non minima ex parte cauſam extitiſſe, non ſatis eſt hìc fateri ad tantum munus nos impares eſſe. Quid ergo nobis agendum, ut idonei hoc tempore Chriſti miniſtri in Eccleſia inſtauranda eſſe poſſimus? (*e*) Idem prorſus, quod Chriſtus ipſe Epiſcopus animarum noſtrarum fecit, quum venit ad fundandam & formandam Eccleſiam ſuam. Idem ſane, Patres, faciendum erit nobis, quod ipſa Sapientia Patris fecit, quum venit, ut multos

(*a*) I. *Corinth.* 4. (*b*) II. *Corinth.* 3. (*c*) II. *Corinth.* 3.
(*d*) I. *Corinth.* 4. (*e*) I. *Petr.* 2.

tos filios in gloriam adduceret: id quod nobis item propoſitum nunc eſſe debet. Is enim, quum oppreſſos peccatis omnes inveniſſet, omnia omnium peccata in ſeipſum tranſtulit, ſeque unum ante Deum pro omnibus reum & nocentem conſtituit, tamquam omnia ſcelera, quæ nos commiſeramus, ipſe commiſiſſet, quum tamen ab omni labe peccati puriſſimus eſſet; quippe (c) *Qui peccatum non fecit, neque unquam inventus eſt dolus in ore ejus*. Quod vero Chriſtus pro immenſa ſua charitate erga Patrem, & pro miſericordia erga noſtrum genus fecit, hoc nunc, ut ipſi faciamus, juſtitia ipſa a nobis flagitat, ut omnium horum malorum, quibus grex Chriſti eſt oppreſſus, nos Paſtores coram tribunali miſericordiæ DEI reos conſtituamus, atque omnium peccata in nos ipſos non tam pie quàm juſte transferentes, quia revera horum malorum magna ex parte nos cauſa ſumus, divinam miſericordiam per JESUM Chriſtum imploremus. Quod vero dicimus, nos Paſtores his malis, quibus Eccleſia eſt oppreſſa, cauſam dediſſe, ſi quis hoc acrius, & magis per exagerationem quamdam verborum, quàm vere dictum exiſtimet, hoc quidem ipſa rerum experientia, quæ mentiri non poteſt, comprobabit. Reſpiciamus ergo paululùm ad ipſa mala, quibus Eccleſia opprimitur, ac ſimul etiam ad noſtra peccata. Sed quis hæc numerare valeat? quæ ſimul cum reliquis malis multitudine ſuperant arenam maris, & uſque ad cœlum clamant.

Circumſcribamus ergo tantam multitudinem noſtrorum malorum illis limitibus, quibus hoc Con-

(c) *I. Petr.* 4.

cilium, quod capitalibus malis medendis eſt vocatum, ea circumſcripſit. Sunt vero illa tria, quæ ſupra commemoravimus: Hæreſes: lapſa morum Diſciplina: & inteſtinum Bellum. Hic ergo videamus & conſideremus, quum jam multis annis Eccleſia his calamitatibus vexetur, undenam ipſa originem habuerunt; num illis nos quodammodo principium, num fomentum dederimus. Primùm vero examinemus initium hæreſum, quæ hac noſtra ætate paſſim pullularunt; quibus ſi negare volumus nos principium dediſſe, quia nullius hæreſeos ipſi auctores fuimus; tamen quum perverſæ de Fide ſententiæ, tamquam vepres quædam ſint & ſpinæ, quæ in agro Domini, qui nobis colendus commendatus eſt, ortæ ſint; & ſi illæ quidem ſua ſponte, ut ſolent aliquando vitioſæ herbæ, pullularunt, tamen qui non coluit, quem debuit, agrum, qui non ſeminavit, qui pullulantes, per ſe non ſtatim curam adhibuit, ut extirparet, non minus quidem principium illis dediſſe dicendus eſt, quam ſi ipſas ſeminaverit, præſertim quum hæc omnia a negligentia agricolæ ortum ducant, & incrementum habeant. Hic ergo ſe ipſos excutiant, qui ſunt agricolæ in agro Domini, conſcientiam ſuam interrogent, quomodo in eo colendo, quomodo in ſeminando ſe geſſerint. Quod qui fecerint, his præſertim temporibus, quibus pauciſſimi agro Domini colendo incumbunt, non multùm credimus dubitabunt, num ad ipſos pullulantium paſſim in Eccleſia hæreſum culpa pertineat. Hæc verò monendi tantùm causâ dicta ſatis ſint de his, quæ ad primum caput pertinet.

Veniamus ad ſecundum, quod lapſam morum diſciplinam, & abuſus, ut vocant, complectitur. Hic

Hic vero nihil attinet diu inveſtigare, quinam tantorum malorum auctores fuerint, quum præter nos ipſos ne nominare quidem ullum alium auctorem poſſimus.

Quare ad tertium accedamus, quod impedimenta pacis Eccleſiæ in ſe continet; qualia ſunt arma, vel domeſtica vel externa, hæc enim jampridem pacem Eccleſiæ perturbarunt & adhuc perturbant, de quibus hoc tantùm dicimus; Si (quod Deus ipſe certiſſimis ſignis oſtendit) hæc arma flagella ejus ſunt, quibus nos affligit; quia duorum priorum capitum rei ſumus, in quibus nos excuſare non poſſimus, etiam horum armorum præcipuam nos cauſam eſſe, negare non poſſumus. Ejuſmodi vero flagella Deum ob cauſam immittere cenſemus, ut nos peccantes caſtiget, & peccata ipſa, quibus Majeſtatem ejus maxime offendimus, nobis ante oculos ponat. Hic vero quiſquis aliquando animadvertit, quibus modis Eccleſia armorum violentiâ vexata fuerit, ſecum ipſe conſideret, quænam illa ſint, in quibus præcipue Eccleſia propter ipſa arma detrimentum patiatur. Nec vero hìc refert, de quorum armis loquamur: ſive de inteſtinis noſtrorum Principum: ſive de externis turcarum armis, quæ ſuperioribus annis nos magnis calamitatibus affecerunt: ſive de eorum, qui ab obedientia ſuorum Paſtorum diſceſſerunt, & ipſos a ſuis ſedibus expulerunt. Hoc enim ſummatim dicimus de omni genere armorum, ſi qui illa contra nos tractarunt: a ſuis Eccleſiis Paſtores fugarunt: Ordines confunderunt, laicos autem in Epiſcoporum locum ſuffecerunt: Eccleſiæ bona diripuerunt: curſum verbi Dei impediverunt.

Hic

Hic, inquam, dicimus, nihil horum eſſe, quod in libro abuſuum Paſtorum maxima illorum pars, qui hoc nomen ſibi vindicant, per ſe factum eſſe, ſi legere libuerit, non ſcriptum apertis verbis inveniat. Noſtram enim ambitionem, noſtram avaritiam, noſtras cupiditates his omnibus malis populum Dei prius affeciſſe ſtatim inveniet; atque harum vi ab Eccleſiis Paſtores fugari: easque pabulo verbi privari: bona Eccleſiarum, quæ ſunt bona pauperum, ab illis tolli: indignis ſacerdotia conferri: & illis, qui nihil a laicis præterquam in veſtis genere, ac ne in hoc quidem differunt, dari. Quid enim horum eſt, quod negare poſſimus, per hos annos a nobis factum eſſe? Quare ſi turca, ſi hæretici hoc idem adverſus nos faciunt, quid hic aliud quàm flagitia noſtra, & ſimul juſtum Dei judicium videmus? Judicium vero plenum miſericordia; ſi enim pro meritis nos caſtigaret, jam pridem ſicut Sodoma & Gomorrha fuiſſemus.

Cur vero hæc nunc commemoramus? An ut vos confundamus? Abſit; Sed magis, ut vos ceu Patres & Fratres cariſſimos, primum autem noſmetipſos admoneamus, quo pacto hæc, quibus nunc affligimur, flagella, & graviora, quæ impendent, niſi reſipiſcamus, vitare poſſimus; ut effugiamus tremendum illud Dei judicium, omnibus quidem non reſipiſcentibus tremendum, maxime vero illis, qui præſunt.(*a*) *Judicium enim grave* (inquit Scriptura) *his, qui præſunt, fiet*. Judicium vero incipere nunc videmus a domo Dei. Dum enim nunc ejiciuntur Sacer-

(*a*) *Sap.* 6.

cerdotes, dum conculcantur ab hominibus, quid aliud hoc indicat, quàm divinum de nobis judicium, quod prædixit Chriſtus, quum diceret: (*a*) *Sacerdotes ſuos* eſſe *ſal terræ: quod ſi ſal evanuerit, ad nihilum valere ultra, niſi ut ejiciatur foras, & conculcetur ab hominibus*? Hæc vero omnia nos nunc patimur. Quod ſi propter juſtitiam, ut noſtri majores, beati nos quidem! at nunc juſte quidem, quia ſal evanuit; minime autem propter juſtitiam patimur, in omnibus enim noſtris afflictionibus videmus judicium Dei. Atque utinam quidem illud videremus; hoc enim initium eſſet omnia Dei judicia & flagella effugiendi, atque in gratiam & in veram gloriam ingrediendi; quæ res fecit, ut in his commemorandis acriores & longiores fuerimus; niſi enim hæc bene cognita & perſpecta fuerint, fruſtra intramus in Concilium, fruſtra invocamus Spiritum Sanctum, qui primùm ingreſſum in animam hominis ſemper facere ſolet per ipſius hominis condemnationem, ut condemnet mundum de peccato.

Quare, niſi ille Spiritus nos apud noſmetipſos primùm condemnaverit, nondum illum ingreſſum eſſe ad nos affimare poſſumus; ac ne ingreſſurum quidem, ſi peccata noſtra audire recuſamus. Idem enim dicetur nobis, quod populo veteri per prophetam Ezechielem eſt dictum, quum, nondum agnitis ſuis ſceleribus, Deum per Prophetam interrogare vellent; ſic autem ait Propheta: (*b*) *Venerunt viri Iſrael ad interrogandum Dominum, & ſederunt coram me. Hæc autem dicit Dominus: Numquid ad inter-*

(*a*) *Matth.* 5. (*b*) *Ezechielis* 20.

interrogandum me veniſti? Vivo ego, dicit Dominus, quia non reſpondebo vobis. Sequitur autem: *Si judicas eos, abominationes patrum illorum oſtende illis*. In quibus verbis oſtendit Deus, quare noluerit reſpondere illis, quia nondum ſcilicet abominationes ſuas & patrum ſuorum audierant. Quare quum idem DEI Spiritus ſit, qui tum dabat reſponſa, & quem nunc nos ſedentes coram Domino invocamus, quid nobis faciendum ſit, ut propoſita reſponſa habeamus, ex his videtis: & ſimul, quàm neceſſario nos, qui præſidemus in hoc ſacro Conſeſſu, a detegendis noſtris peccatis ſermonis exordium vobiſcum duximus.

Quia vero nonnullos nunc videmus, ſua primùm peccata & noſtri Ordinis graviter deflentes, atque Dei miſericordiam omnibus votis implorantes, ideo quidem in maxima ſpe ſumus, ad nos veniſſe, quem invocamus, Dei Spiritum. Hoc vero maximum pignus divinæ miſericordiæ habemus, nempe ipſam hanc inchoationem Concilii, in quo nunc convenimus ad erigendam & inſtaurandam pene collapſam Eccleſiam: ùt vetus populus poſt diuturnam captivitatem apud externos reges, rediit Hieroſolymam ad inſtaurandum templum. In illius verò populi ſtatu, in illorum læta ad patriam profectione, & templi inſtauratione, noſtri quidem temporis & noſtri ſtatus, in hoc præſertim Concilio, imaginem intueri poſſumus; & in Ducum ejuſdem populi exemplo, veſtrum, qui Duces eſtis populo DEI ad cœleſtem patriam contendenti, officium videre. Quare omnes vos magnopere hortamur, ut ſæpius ad memoriam revocetis, quæ in Eſdræ, quæ in Nehemiæ

hemiæ, quæ etiam in Danielis libris ſunt ſcripta: in quibus conſilia omnium Ducum populi explicantur, quæ hunc unum ſemper ſcopum habuerunt, ut ſua & populi atque patrum peccata confitentes, ad pœnitentiam, & implorationem divinæ miſericordiæ omnes excitarent: Quod quum populus faceret, tum quidem omnia illis feliciter ſucceſſere. Eadem vero conſilia nobis, ſi felicem ſucceſſum & exitum expectare volumus in inſtauranda Eccleſia, ob quam cauſam læti huc in ſpiritu convenimus, ſequenda erunt; atque eò quidem magis, quò etiam majora nobis certamina impendent inſtauraturis Eccleſiam, quàm illis multi, quominus id perficeretur, ſe oppoſuere; ſi multi etiam, quum opus impedire non poſſent, eos irriſerunt: hoc quidem ſic habetote, nobis nec irriſores defuturos, nec qui maximis viribus a cœpto opere nos deterreant & avocent. (*a*) Habebimus vero non modo colluctationem cum carne & ſanguine, ſed cum ſpiritualibus nequitiis in cœleſtibus. Verùm his omnibus potentior eſt is, in cujus nomine hoc opus ſumus aggreſſi. Quare in eo confidamus, ipſum precibus invocemus, & ipſe omnia perficiet.

Quia verò hoc Concilium cum deliberantium, tum vero judicantium ſpem refert, in quo & deliberantur de iis, quæ ad univerſalis Eccleſiæ bonum pertinent: & etiam judicatur tam de rebus quàm de perſonis: (*b*) ſedemus enim tamquam judicantes duodecim tribus Iſrael, quibus comprehenditur univerſus populus DEI; ideo hic maxime

(*a*) *Epheſ.* 6. (*b*) *Matth.* 19. *Luca* 22.

xime locus videtur nos ipſos admonendi, ut caveamus ab his, quæ vel conſultandi vel judicandi vim in nobis depravare ſolent. Hæc vero ſunt ipſæ animi paſſiones, quæ ideo etiam perturbationes vocantur, quia rectum & verum de rebus judicium & ſenſum perturbant ac pervertunt: in quibus maxime illa ſunt cavenda, quæ recte monet Ethnicus ille in conciliis abjicienda, quum dicit: (a) *Omnes homines, qui de rebus dubiis conſultant, ab ira, odio, amicitia, vacuos eſſe debere*. Nam quum in hæc omne genus hominum ſit propenſum, tum vero ii maxime, qui Principibus ſerviunt, tales enim vehementiores habent affectiones: facillime autem ad gratiam loquuntur, vel ad odium, ut ſcilicet ipſos exiſtiment Principes affectos eſſe, a quibus mercedem expectant.

Quum vero de Principibus loquimur, tam de his, qui Eccleſiaſtici vocantur, quàm, qui ſæculares, loquimur. Ac, licèt quidem nos Principes Chriſtianos habere agnoſcamus & gaudeamus; id quod in veteri, & jam recèns fundata Eccleſia, patres noſtri non habuerunt; tamen ante omnia nobis in hoc Concilio ſemper eſt animadvertendum, hunc non eſſe locum laudandi aliquem, niſi ſolum Deum in Chriſto JESU, atque illum ſolum juſtificandi, omne autem genus hominum condemnandi; primùm vero nos ipſos, qui loquimur, ut cum Daniele dicamus: (b) *Nobis confuſio faciei, regibus noſtris, principibus noſtris, & patribus noſtris, qui peccaverunt; tibi autem Domino Deo noſtro miſericordia*

(a) *Cæſaris in Catilinam verba*. (b) *Baruch I. Dan. 9*

dia, & propitiatio; quia receſſimus a te Domino Deo noſtro, miſericordia & propitiatio; quia receſſimus a te, & non audivimus vocem Domini Dei noſtri, ut ambularemus in lege ejus, quam poſuit nobis per ſervos ſuos Prophetas, & omnis Iſrael prævaricati ſunt legem tuam, & ſtillavit ſuper nos maledictio, & deteſtatio. Hic vero nunc locus eſſet, ut ejuſdem Prophetæ exemplum ſequentes, cujus verba modo recitavimus, non ſolùm noſtra, qui Sacerdotes ſumus; ſed populi, ſed principum coram DEO & Eccleſia ejus peccata confiteremur, proque omnibus veniam imploraremus. Sic vero dicit Daniel: (a) *Cumque adhuc loquerer, & orarem, & confiterer peccata mea, & peccata populi mei*. Nomine populi hoc loco omnium ordinum perſonas complectens, ut ejus confeſſio, quam modo recitavimus, declarat.

Qua in re quid nobis, qui pro ſalute univerſæ Eccleſiæ, tantis malis oppreſſæ, huc convenimus, faciendum ſit, ſatis indicare videtur: nimirùm ut noſtra & ſimul principum ac populi peccata flentes confiteamur: id quod planè in ſpiritu mœroris ſatis hunc abunde facimus; verbis verò uberius faceremus, ſi ipſi principes adeſſent, qui ſuam nobiſcum confeſſionem & lacrymas conjungerent.

Ejuſmodi vero quaſi funiculis peccatorum, ut Prophetæ loquuntur, Sacerdotum ac Principum atque ipſius populi peccata ſunt colligata, ut difficile ſit de unius ordinis peccatis inquirere, quin reliquorum ſimul ordinum peccata appareant. Sic

 vero

(a) Ibid.

vero omnes ordines una orationis ſerie accuſans; in veteri populo dicit Ezechiel in perſona DEI: (*a*) *Sacerdotes ejus contempſerunt legem meam, & polluerunt ſanctuaria mea: inter ſacrum & prophanum non habuerunt diſtantiam: Principes ejus in medio illius, quaſi lupi rapientes prædam, ad effundendum ſanguinem, ad perdendas animas, & avara ſectanda lucra. Populi terræ calumniabantur calumniam*. Hæc ille. Quæ utinam ad illa ſolùm tempora pertinerent, ac non noſtri quoque temporis imaginem referrent. Utinam quum de corruptela morum Sacerdotum loquimur, huic maximam occaſionem, maximam materiam, & auctoritatem ipſos Principes, atque ipſum populum dediſſe negare poſſemus. Sed reprimamus nunc verba uſque ad tempus magis opportunum, fontes autem communium lacrymarum aperiamus.

Redeamus vero ad eos, quos cœpimus, admonendos, præſertim Epiſcopos, qui cum mandatis Principum hùc venerunt. Sic vero illos admonemus, ut omni, quà poſſunt fide & diligentiâ, ſuis Principibus ſerviant, verùm ut Epiſcopos decet. Sic illis ſerviant, ùt ſervi Dei, non ùt ſervi hominum. (*b*) *Nolite*, inquit Apoſtolus, *ſervi hominum eſſe*. Primùm vero ſerviant uni regi Chriſto, cui Deus Pater omnem poteſtatem dedit; deinde vero propter eum omnibus, maxime autem Principibus. (*c*) *Cui honorem, honorem: cui tributum, tributum*. Hortamur autem, ut principibus ſerviant ad honorem, quemadmodum eorum mandata verbis ipſis præ-

(*a*) *Ezech*. 22. (*b*) *Rom*. 13. (*c*) 1. *Cor*. 7.

præſeferunt, in quibus nihil fere niſi honorificum, & ad publicam utilitatem ſpectans, proponitur. Sic vero in ſumma ſerviant, ut eorum officium in primis ſpectet ad honorem Dei & utilitatem hujus Concilii, quod propter publicum bonum eſt convocatum.

Quare, ut ab hoc maxime dehortamur omnes, qui hic ſententias coram Deo & Angelis ejus atque coram univerſa Eccleſia ſumus dicturi, ne ad gratiam hominis alicujus loquamur, ſic etiam multò magis, ne ad odium cujuſquam ſententiam proferamus, etiamſi contra nos adverſarii vel inimici & hoſtis perſonam gerat: denique ut ab omni inter nos contentione abſtineamus, maxime optamus, & in Domino hortamur. Hæc enim ſunt, quæ contriſtant & repellunt, quem invocabimus, Spiritum Sanctum, ſine quo nihil omnino facere poterimus, quod ad bonum & pacem Eccleſiæ cedat. (a) *Cum enim*, inquit Apoſtolus, *ſint inter vos contentiones, nonne homines eſtis, & ſecundum hominem ambulatis*? Quum vero homines eos appellat, Spiritus Dei expertes intellexit. In omnibus autem, quæ ad reformationem Eccleſiæ pertinent, ob quam cauſam convenimus, imitari nos oportet illum, qui eam primùm formavit: de quo, ad hoc ipſum opus ingrediente, ſic in perſona Dei Propheta loquitur: (a) *Ecce ſervus meus, quem elegi: Dilectus meus, in quo bene complacuit animæ meæ: dedi ſpiritum meum ſuper eum: judicium gentibus nunciabit: non contendet, neque clamabit: arundinem quaſſatam non con-*

(a) 1. Cor. 3. (b) Iſaia 42.

confringet, & linum fumigans non extinguet. Hunc vero Spiritum pacis charitatis & manſuetudinis, quum ſemper apud omnes & cum omnibus oſtendere debeamus, tum vero maxime in hoc ſacro Conſeſſu, in quo convenimus, ut per gratiam ipſius Spiritus, contentionibus, quæ nimis diu Eccleſiam vexarunt, finis tamen imponatur.

Quare, ne ipſi ullam contentionis cauſam alicui demus, qui pacificorum perſonam gerimus, maxime eſt cavendum. Hoc vero, & cetera omnia incommoda & impedimenta pacis unico modo evitabimus, atque ad optatæ pacis portum perveniemus, ſi precibus, ab humili & contrito corde profectis, ipſum Chriſti Spiritum, *qui eſt Pax noſtra*, invocaverimus: ut in hoc Concilio præſideat: ut lucem cordibus noſtris infundat: utque nos in omnibus ad ipſius honorem & veram Eccleſiæ utilitatem regat & dirigat. Ad tales enim ipſe dicit: *Adhuc te loquente, ecce adſum*. Quare, ut ejuſmodi orationibus aſſidue incumbamus, quanta poſſumus caritate vos in Domino hortamur, ut uno ore atque uno spiritu Deum Patrem in Chriſto Jeſu glorificemus, qui eſt DEUS benedictus in ſæcula. Amen.

FINIS.

VA1 1544662